

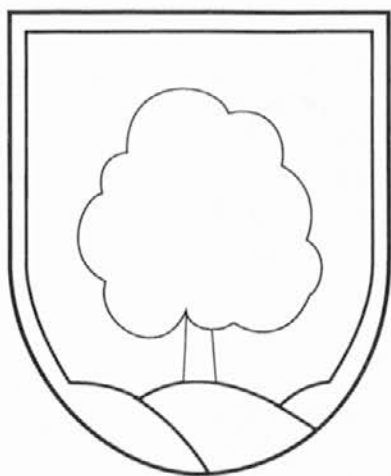
PORTRETI
KULTURA
ŠOLSTVO
ZDRAVJE
SPOMINI
POTOPISI
ŠPORT

KOROŠKI FUŽINAR

N 10852 / 2007

POKROVITELJI

OBČINA RAVNE NA KOROŠKEM

Gačnikova pot 5
2390 Ravne na Koroškem

 AKERS
VALJI RAVNE

Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem

 KOPA računalniški inženiring d.d.
HIŠA BISTRIH REŠITEV
Kidričeva 14, 2380 Slovenj Gradec

RAVNE
KNIVES

2390 Ravne na Koroškem · Slovenija

OBČINA MEŽICA

Trg svobode 1
2392 Mežica

OBČINA PREVALJE
Trg 2a, 2391 Prevalje

OBČINA
ČRNA NA KOROŠKEM
Center 101
2393 Črna na Koroškem

SŽ-OPREMA RAVNE
Pnevmatika, hidravlika, orodja
in tehnološke linije d.o.o.

Koroška cesta 014, 2390 Ravne na Koroškem, Slovenija

VSEBINA

OBNOVLJENI PROSTORI KNJIŽNICE V RAVENSKEM GRADU 2	SREČANJE SOŠOLCEV MIŠ – Metalurške industrijske šole generacij 1954, 1955, 1956 24 Jože Prednik
PRIZNANJA OBČINE RAVNE NA KOROŠKEM 7	MINISTRSTVO ZA OBRAMBO PONUJA VEČ MOŽNOSTI SODELOVANJA S SLOVENSKO VOJSKO 26 Franc Volf
OB SMRTI UNIV. PROF. DR. JANKA SUŠNIKA 11 mag. Stanislav Pušnik	Projekt Zavoda za zdravstveno varstvo Ravne ŽIVLJENJE S SVINCEM 28 Metka Horvat, Evgen Janet, Matej Ivartnik
Spomini na Avgusta Kokala- Lamprečevega Gustla SO VIŽE ZAMRLE 12 Karlo Krevh	ZDRAVA ŠOLA Skrb za duševno zdravje otrok in mladostnikov, učiteljev ter vseh zaposlenih na OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem 31 Slavica Klančnik
Ob stoti obletnici smrti ANA KU HAR – PREŽIHOVA ANČKA 14 Miroslav Osojnik	IZOBRAŽEVANJE STAREJŠIH ODRASLIH Poročilo in izkušnje ob zaključku četrtega leta delovanja Univerze za tretje življenjsko obdobje Ravne na Koroškem 36 Študijski krožek "Kdor se učenju posveča, se iz dneva v dan veča"
ROBINZONOVA ZASTAVA – ROMAN O USTVARJANJU, NJEGOVIH MOTIVIH IN DILEMAH 15 Marjan Kolar	METALLICA JE LAHKO TUDI "GRIF" Plezalni miting na Ravnah 43 Marta Krejan
Pesniški prvenec Tjaše Razdevšek GOREČA PREIZKUŠEVALKA IN VROČIČNA RAZVIHARJENKA 17 Miran Kodrin	ZGODBA Z MONTE ROSE 46 Stane Lodrant
MOJ KOROTAN, MOJ KREGISTAN Nova knjiga Janka Messnerja 19 Marjan Kolar	EKSKURZIJA V BERLIN 49 Majda Kotnik-Čertalič
OB ŠESTDESETI OBLETNICI PRVEGA KOROŠKEGA FESTIVALA 20 Miroslav Osojnik	POLJUBLJAM ROKO, GOPA Beleške iz Bukarešte 52 mag. Irena Oder
Pet let ŽePZ in MoPZ DU Ravne PRAZNOVALI SMO 22 Fanika Korošec	POTEPANJE PO NOVI ZELANDIJI 55 Marija Ognjanović
ZLATA POROKA ZAKONCEV PISAR 23 Rozalija Vogel	

OBNOVLJENI PROSTORI KNJIŽNICE V RAVENSKEM GRADU

15. aprila je potekalo slovesno odprtje obnovljenih prostorov Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika v ravnem gradu. Po pozdravnem govoru direktorice knjižnice Majde Kotnik-Verčko sta se zvrstila slavnostna govornika župan Maksimilijan Večko in dr. Vasko Simoniti, minister za kulturo Republike Slovenije.

V kulturnem programu so nastopili: Pihalni orkester železarjev Ravne, Folklorna skupina Prežihov Voranc, Glasbena šola Ravne na Koroškem, OŠ Koroški jeklarji in Koroški oktet.

IZ GOVORA DIREKTORICE MAJDE KOTNIK-VERČKO

Grad in knjižnica – dom kulture in vrata do znanja

»Obnavljati ravnem grad za potrebe Koroške osrednje knjižnice v današnjem času so mnogi imenovali norost. Mi rečemo temu novost pri ohranjanju kulturne dediščine. Ni nam bilo treba razmišljati ne o programu ne o vsebini dvorca, saj ju ima že več kot petdeset let s Sušnikovo knjižnico.

V grad, ki je dedu vzel domačijo, in bil veskozi znak tujega gospostva, je vnuk naselil gimnazijo, in ko je šoli zgradil novo poslopje, je grad napolnil s knjigami.

'Grad Ravne.

Star okoli 500 let. Zadnjih 136 let grofje Thurni.

Poslej last ljudstva – dom kulture.' (dr. F. Sušnik, Opomnje, 1978)

Danes ponosno odpiramo prenovljene prostore, v katerih sta se samo iz zanosa rodili Sušnikova gimnazija in študijska knjižnica. Že pred pol stoletja jih je tenkočutno obnavljal arhitekt Bitenc, zadnji Plečnikov učenec.

Sedaj so mladi arhitekti pod vodstvom Maruše Zorec dodali gradu le drobce kot znamenje našega časa in ohranili historični volumen z vsebino sodobne knjižnice v informacijski dobi. V obnovljenem zahodnem traktu (I. faza obnove) so knjižno gradivo v prostem pristopu, sodobni knjižnično informacijski servis in podzemni depo za starejše gradivo, kamor smo skrbno shranili tudi najdragocenejšo rokopisno zbirko – kulturni spomenik.

Tudi zaradi tega smo vas vabili s fotografijo naše Dalmatinove Biblije.

V najstarejši in najlepši del gradu smo umestili Študijski oddelek z domoznanstvom, čitalnicami, posebne zbirke (tj. stalna zbirka umetniških slik in kipov), spominske sobe, prireditveno dvorano in razstavišče, v mansardi je uprava s strokovnimi službami.

V času, ko sodobna arhitektura hiši ne reče več hiša in dom, ampak objekt, knjižničarji postavljamo v

središče dogajanja človeka – bralca in ustvarjalca, poimenujemo dvorane, sobe in zbirke knjig ...

'To je naša skupna hiša izobilja: znanja in spoznanj, našega skupnega spomina, preteklosti in prihodnosti. Tak je bil tudi skupen cilj vseh, ki smo sodelovali pri projektu,' sem zapisala ob zaključku 1. faze.

Od leta 2000 smo trdo delali za današnji dan. Knjižnica je vseskozi nemoteno delovala, za javnost je bila zaprta le ob zaključku prve faze in preselitvi več kot 250.000 knjig. Dosegli smo zavidljive rezultate, s skoraj pol milijona izposojenega gradiva in 185.000 obiskovalcev smo upravičili zaupanje in investicijo.

Kritični smo do poteka 2. faze obnove, prizaneseno nam ni bilo z ničemer: poleg neizkušenih projektantov, slabe koordinacije, nadzora del ter nekvalitetno izvedenih del tudi togost spomeniškega varstva, kar je povzročalo nenehne spremembe v projektu in posegalo v program knjižnice, stroški pa so naraščali.

Manjka še velik del knjižnične opreme, s katero smo najmanj zadovoljni.

Kljub temu nismo razočarani.

Marsikdo je dvomil, da nam bo uspelo, a z delavnostjo in s pregovorno koroško vztrajnostjo smo zmogli.

Od skupne površine več kot 3.000 m² smo za izvajanje knjižnične dejavnosti pridobili 2.300 m² in ohranili ravenski grad novim rodovom. Z modrostjo in vizijo sodobnega knjižničarstva prinaša vaša študijska knjižnica vanj ponovno tudi življenje:

Na Ravnah tudi poslej: grad in knjižnica – dom kulture in vrata do znanja. Deseta izmed slovenskih območnih knjižnic.«

V pričakovanju otvoritve prenovljenega gradu.

(Foto: Andreja Čibron-Kodrin)

Otvoritev

(Foto: Stanko Mravljak)

Mladi glasbeniki iz ravenske glasbene šole.

(Foto: Andreja Čibron-Kodrin)

IZ GOVORA MINISTRA DR. VASKA SIMONITJA

Velja le govornjena beseda!

»V veliko veselje mi je, da lahko danes odpiram vrata prenovljene in dograjene Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika tukaj na Ravnah na Koroškem. Ta knjižnica, ki že od leta 1949 oziroma od svoje ustanovitve dalje nosi status pokrajinske knjižnice, je izjemnega pomena za celotno Koroško, posebej v povezavi z bližnjo Gimnazijo Ravne. Na tem mestu bi si dovolil priklicati v spomin misli vašega rojaka, ki je ugotavljal, kako je Prežihov Voranc s svojo literaturo svetu odkrival Koroško, knjižnica in gimnazija pa sta Korošcem odkrivali svet. Ponujali sta in seveda še vedno ponujata izobrazbo, znanje in duhovno širino, ki jo Korošci lahko črpajo v teh izjemnih ustanovah in od ljudi, ki so in še vedno dajejo pečat temu znamenitemu koroškemu dvojčku, knjižnici in gimnaziji. Takšno širino, ki je mnogim Korošcem, ki so odšli v svet, omogočila dostojno ali celo imenitno uveljavitev, tiste, ki so ostali v domačih logih, pa napojila z znanjem, da so lahko soustvarjali Koroško, da bi se ta po vseh kazalcih razvoja čim hitreje približala razvitemu svetu. Vem, da še veliko Korošcev to knjižnico krajše in enostavnejše imenuje kar študijska knjižnica – po imenu, ki ga je nosila dolga leta, in tudi po njenem bistvu.

Knjižnično gradivo, zbrano v teh stavbah, šteje več kot 240 tisoč enot, kar je resnično zavirljivo število tudi za knjižnice v mnogo večjih slovenskih krajih in središčih. Še bolj veseli število obiskovalcev, ki se približuje številki 200 tisoč. Ali pa število izposojenih enot, ki se je lani približalo številki 460 tisoč izposoj in bo kmalu – o tem sem prepričan – preseglo mejo pol milijona. Ljudje, ki so dali pečat tej knjižnici, v prvi vrsti ustanovitelj in dolgoletni ravnatelj dr. Franc Sušnik in kasneje profesor Janez Mrdavšič ter vse do današnjega vodstva te ustanove, so imeli hvalevreden občutek tudi za domoznansko zbirko. V tej knjižnici je zbranega veliko dragocenega gradiva, ki je pomembno pri ohranjanju nacionalne identitete. Prepletanje starega, kar je mogoče najti v tej častitljivi in lepo obnovljeni grajski stavbi, ter novega, ki je na voljo v novih prostorih in ob novih tehnologijah, je skorajda idealna kombinacija. Prav je, da ste ob tej gradnji upoštevali tudi spomeniškovarstvene zahteve, čeprav so konservatorski posegi gradnjo podaljševali in jo dražili. Toda varstvo kulturne dediščine je prav tako del tistega poslanstva, ki ga opravljate tudi knjižničarji.

Država Slovenija se zaveda vsestranskega pomena te knjižnice in ob takšni investiciji seveda ni mogla stati ob strani. Naše ministrstvo je že leta 1998 uvrstilo projekt obnove knjižnice v tako imenovani Zakon o kulturnem tolarju. Ob celotni vrednosti investicije, ki je bila okoli 970 milijonov tolarjev, je Ministrstvo za kulturo prispevalo 406 milijonov tolarjev, del projekta v višini skoraj 77 milijonov tolarjev pa je financiralo tudi Ministrstvo za gospodarstvo. V letošnjem letu je to ena največjih investicij v Republiki Sloveniji, ki jo s področja kulture dajemo v uporabo. Kjer obstajata velik interes in tudi pripravljenost lokalne skupnosti, tam so tudi do države speljane mnoge bližnjice – in to se je potrdilo tudi v tem primeru.

Spoštovani, na tem robu slovenskega nacionalnega prostora imate danes knjižnico, na katero ste lahko ponosni. Čim večkrat prestopite njen prag!«

IZ GOVORA ŽUPANA MAKSIMILIJANA VEČKA

Obnovljena knjižnica je najlepše darilo ob občinskem prazniku

«Leto in štirje meseci so minili, kar smo bili v približno takem številu zbrani v tej stavbi, na njenem drugem koncu, in se veselili končanja prve faze obnove. Danes je naše veselje še večje: veselimo se končanja del tudi v drugi fazi.

Danes je v občini Ravne na Koroškem slovesno. Praznujemo svoj praznik v spomin na sklep takratne skupščine Republike Slovenije, ki je Ravnam 12. aprila 1952 podelila status mesta, občini pa status mestne občine. Za ta praznik smo si predvsem prebivalci s končanjem obnove te knjižnice pripravili najlepše darilo.

Podlaga današnji slovesnosti je začela nastajati v letu 1997, ko smo pripravili vse potrebno za prijavo projekta med kandidate za financiranje iz posebnega programa, ki ga naj bi pokrival s sredstvi Zakona o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi. Takratne ocene so pokazale potrebo po 800 milijonih tolarjev za izvedbo sanacije in toliko je potem določal tudi Zakon, ko je bil naslednje leto sprejet. Obljubljal je 400 milijonov tolarjev državnih sredstev, ob pogoju, da toliko prispeva tudi domača občina. Znesek je bil dokončen, nobenih dodatnih sredstev ni bilo pričakovati, niti ne morebitnih povišanj zaradi inflacije in tudi ne poznejše uvedbe davka na dodano vrednost. Tako je šlo dodatnih 200 milijonov na rovaš domače občine, saj je projekt na koncu vreden okroglo milijardo tolarjev. V tej vsoti je tudi znesek za opremo, ki so ga prispevale občine Mežiške doline.

Sprejetju Zakona so sledile naslednje pomembne aktivnosti:

- Takoj je bil naročen konservatorski program.
- V juliju 2001 je bil izdelan 'Dokument identifikacije investicijskega projekta'.
- Spomladi 2002 je bil izpeljan javni

V prireditvenem prostoru je zadonela pesem Koroškega okteta.

(Foto: Andreja Čibron-Kodrin)

arhitektonski natečaj, kjer je bil med 14 prispelimi predlogi izbran predlog arhitektke Maruše Zorec iz Ljubljane.

- Jeseni 2002 sta potekala izbor izvajalca in sklepanje pogodbe za izvedbo 1. faze sanacije. Izbrano je bilo podjetje Gradbeništvo Igerc in prva faza je bila končana jeseni 2003.

- Že ob zaključevanju 1. faze sta potekala izbor izvajalca 2. faze in podpisovanje pogodbe.

Tako so bili izpolnjeni pogoji za takojšen začetek 2. faze v začetku leta 2004.

Dela so pretežno dobro potekala, vsaj v začetni fazi, in nekje do poletja ni bilo večjih problemov. V zaključni fazi pa so se pokazale nekatere slabosti izvajalcev, vključno s projektanti.

- Za to drugo fazo gradnje je značilno, da je spomeniško varstvo v obstoječi arhitekturi našlo več 'odkritij in presenečenj', ki jih ni bilo moč pričakovati. Vsa ta odkritja so zahtevala prilagoditev projektne dokumentacije in uskladitev z ZVKD-jem. Pri iskanju rešitev se je čedalje pogosteje pojavljalo tudi dejstvo, da na dodatna sredstva ni mogoče računati in je projekte treba končati v okviru razpoložljivih sredstev.

Ne glede na opisano pa smo danes zbrani v prostorih, ki so bistveno drugačni od nekdanjih in dihalo po novem.

Ob zaključku prve faze sem v nagovoru tudi izpostavljajal odnos, ki smo ga imeli nekdanji gimnazijci do svoje 'študijske', kakor smo jo popularno imenovali. Bila je kraj, kjer smo lahko v gimnaziji, tu poleg, v okviru pouka nabrano znanje obilno dopolnjevali. Tisoči maturantov jo imamo tako v spominu kot kraj, kjer smo samostojno začeli nabirati znanje.

Nenehno dopolnjevanje vsebin, izboljševanje tehnike posredovanja shranjenega pisnega bogastva in čedalje boljša usposobljenost osebja knjižnice ustvarjajo razmere tudi za zadovoljstvo njenih današnjih obiskovalcev. Z obnovo in razširitvijo in s tem pridobitvijo novih vsebin so njeni uporabniki ogromno pridobili. Navsezadnje se boljši in popolnejši servis in zadovoljstvo obiskovalcev knjižnice poznata tudi pri obisku knjižnice, ki se je po končani prvi fazi povečal za 30 %, čeprav je knjižnica v tem času delovala v izrednih razmerah.

V nagovoru ob zaključku 1. faze sem dejal, da bo po celotni obnovi primerna priložnost, da pomen obnove za

Koroško in Ravne ocenimo v celoti. Seveda razširjena knjižnica omogoča nekatere nove dejavnosti, ki do sedaj niso bile vsebina dela knjižnice. Od zaposlenih v knjižnici bo to zahtevalo mnogo inovativnosti, pritegniti pa bo treba tudi zunanje sodelavce. Kot primer navajam grajsko razstavišče, ki zlasti mika ljudi, ki se posvečajo likovni umetnosti, in so se že obrnili v obliki ljudske

Učenci OŠ Koroški jeklarji so s plesom obudili Okamenele kraljične.

(Foto: Andreja Čibron-Kodrin)

iniciative name z željo, da lahko sodelujejo pri pripravi in izvedbi programa.

Dovolite mi, da ob današnjem slavnostnem odprtju poudarim, da v nobenem primeru ne štejem, da je urejevanje grajskega kompleksa zaključeno. Občinski svet Občine Ravne je že na zadnji seji sprejel sklep, da je v okviru letošnjega proračuna treba zagotoviti dodatnih dvajset milijonov tolarjev za najnujnejšo opremo prostorov. Postavlja se tudi vprašanje restavriranja opreme, ki ima zgodovinsko vrednost, slik in eksponatov, za kar bo treba narediti poseben program. Tu je trakt D grajskega kompleksa, ki je bil prvotno tudi uvrščen v program sanacije, zanj je bil izdelan tudi idejni načrt, v poznejših fazah pa je zaradi pomanjkanja denarja iz izvedbe odpadel. Nepopolno je izvedena ureditev okolice gradu in tudi grajski park potrebuje resnejše posege. Te naloge nas čakajo v prihodnje in prepričan sem, da jih bomo uresničili odgovorno in v primernem časovnem okviru. Tako bodo ti obnovljeni prostori in okolica dihali z ljudmi, v ponos nam in našim zanamcem.«

PRIZNANJA OBČINE RAVNE NA KOROŠKEM

Podeljena so bila 15. aprila na svečani seji občinskega sveta ob prazniku Občine Ravne na Koroškem.

Za častnega občana, kar je najvišje priznanje Občine Ravne na Koroškem, je bil imenovan profesor ALOJZ KRIVOGRAD.

Alojz Krivograd, profesor zgodovine, raziskovalec in dolgoletni direktor Koroškega muzeja Ravne na Koroškem, je leta 1962 na Gimnaziji Ravne na Koroškem začel poučevati zgodovino generacije gimnazijcev. Nadebudne in vedoželjne dijake je vzpodbujal k raziskovanju in jih pri zgodovinskem krožku navajal h kritičnemu branju in uporabi zgodovinskih virov.

Jeseni leta 1979 je prevzel vodenje Delavskega muzeja na Ravnah na Koroškem, ki je bil notranja organizacijska enota Koroške osrednje knjižnice. Da bi ohranil čim več dokazov o stavbni dediščini v Mežiški dolini, je zastavil projekt njenega dokumentiranja. S pomočjo študentov

etnologije je že leta 1980 pričel s terenskim delom. V desetletju in pol je nastala pomembna dokumentacija koroške kmečke arhitekture. Ob skicah in zapiskih je ohranjenih več tisoč podob hiš, skednjev, kašč in njihovih detajlov. To obsežno dokumentarno gradivo z leti le še pridobiva na pomenu.

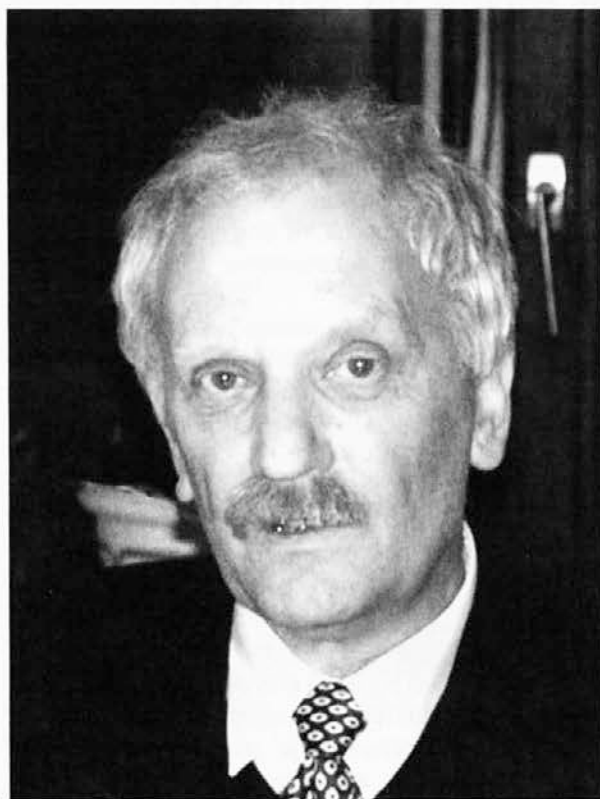
Pri načrtovanju razvoja muzeja je prof. Krivograd kot krono opravljenih nalog videl monografsko sintezo zgodovinskega razvoja Koroške. Pri raziskovanju gospodarske zgodovine je veliko pozornosti namenil industrializaciji Mežiške doline in delavskemu gibanju oziroma socialno-ekonomskemu položaju delavstva. Z raziskovanjem primarnih virov s področja gospodarske zgodovine je razkril življenje različnih poklicnih skupin v Mežiški, Dravski in Mislinjski dolini in dal trajni prispevek k poznavanju zgodovinskega razvoja in življenja na območju med Peco in Pohorjem. Rezultate raziskav je objavljaval v različnih poljudnih in strokovnih publikacijah.

Med večletnim pregledovanjem arhivskih virov v Pokrajinskem arhivu Maribor je profesor Krivograd našel tudi dovolj gradiva o delovanju društev, posebej društev Svoboda. Pisal je o zgodovini narodnoosvobodilnega boja in je avtor temeljnega prispevka v delu Spomeniki in znamenja NOB v Mežiški dolini. Prav tako je soavtor spominske publikacije žrtvam druge svetovne vojne.

Profesor Krivograd je eden prvih muzealcev na Koroškem, ki se je zavedal pomena muzeološkega pristopa k varovanju, zbiranju in predstavljanju kulturne dediščine. V 80. letih prejšnjega stoletja je z načrtnim terenskim delom ohranil danes dragocene dokumente že izginule dediščine, v začetku 90. let pa je znal in uspel vzpostaviti razmere za uspešen razvoj ravenskega muzeja, ki je v letu osamosvojitve Slovenije postal samostojni javni zavod, s čimer so se mu odprle dejanske možnosti uspešnega razvoja. Z raziskovalnim, s pedagoškim in z muzejskim delom je uveljavil ime mesta in občine v zgodovinskih in muzejskih strokovnih krogih ter v tujini.

Profesor Krivograd je s svojim delom, ki je preseгло okvire običajnih opravil in dolžnosti, ter z vključitvijo v ohranjanje zgodovinskega spomina in kulturne dediščine Občine Ravne na Koroškem in celotne Koroške storil toliko, da je podelitev naziva ČASTNI OBČAN OBČINE RAVNE NA KOROŠKEM poklon in zahvala predanemu profesorju zgodovine, raziskovalcu, muzealcu in pedagogu.

Nagrado Občine Ravne na Koroškem za leto 2004 je občinski svet podelil MIROSLAVU OSOJNIKU za dolgoletno uspešno delo v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika in v ravenskem muzeju, za njegovo požrtvovalno delo na področju kulture in za izjemen publicistični prispevek k predstavitvi kulturnega in turističnega utripa Občine Ravne na Koroškem in Mežiške doline.

Miroslav Osojnik je že desetletja vpet v kulturna in publicistična dogajanja v občini Ravne in v Mežiški dolini. To velja tako za njegovo predano delo v študijski knjižnici in ravenskem muzeju kot za njegovo vsestransko udejstvovanje v kulturi. Že od leta 1986 je predsednik Kulturnega društva Prežihov Voranc, vrsto funkcij je opravljal tudi v Zvezi kulturnih organizacij in v občinski kulturni skupnosti. Velik je njegov prispevek k ohranitvi kulturnega utripa v naših društvih v za kulturo trdih časih po osamosvojitvi Slovenije, da se lahko kulturno društvo še danes ponaša z uspešnimi sekcijami: dve folklorni skupini, harmonikarski orkester, Koroški oktet, gledališke skupine in druge dejavnosti.

Osojnik je vseskozi tudi analitično raziskoval kulturno dogajanje in problematiko, pisal in objavljaj. Ne le o kulturi v ožjem pomenu besede, temveč tudi širše. Pohvali se lahko z obsežno bibliografijo, ki šteje že 170 enot. V domačem Koroškem fužinarju redno objavlja že od leta 1976.

Od objavljenih publikacij mu največ pomenijo: dva samostojna turistična vodnika po Mežiški dolini, od katerih je drugi leta 1993 izšel tudi v angleškem in

nemškem prevodu, publikacija Ravne na Koroškem – 750 let prve pisne omembe, ki jo uredil leta 1998, ter vodniki o življenju in delu Prežihovega Voranca in njegovih bratov, ki jih je izdal Koroški muzej leta 2003, ob 110. obletnici pisateljevega rojstva.

Miroslav Osojnik je za svoje delo doslej že prejel bronasto in srebrno Prežihovo plaketo.

Veliko plaketo Občine Ravne na Koroškem za leto 2004 je občinski svet podelil OSNOVNI ŠOLI PREŽIHOVEGA VORANCA RAVNE NA KOROŠKEM za prispevek k razvoju mesta in Občine Ravne na Koroškem, k izobraževanju in vzgoji otrok in mladine, za pomoč pri organizaciji humanitarnih prireditev, za negovanje tradicije srečanj Prežihovih šol in za desetletno sodelovanje v mednarodnem projektu Evropska mreža zdravih šol.

Osnovno šolo Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem obiskujejo učenci s širokega območja ravenske občine in je središče dogajanja različnih dejavnosti učencev in njihovih staršev. Šola je vedno gostoljubno nudila svoje prostore za razne prireditve, prispevala programe za proslave in svečanosti, pomagala pri organizaciji humanitarnih prireditev ... Tu je nastala ideja o srečanju šol s Prežihovim imenom iz Maribora, Ljubljane, Bistrice, z Jesenic, iz Doline pri Trstu in Doberdoba, bila je in ostala matična gostiteljica teh srečanj. Njen prispevek k promociji občine in mesta Ravne na Koroškem je tudi desetletno sodelovanje v mednarodnem projektu Evropska mreža zdravih šol.

Posebno priznanje si Osnovna šola Prežihovega Voranca zasluži zaradi svojega solidarnega odnosa do vseh potreb lokalne skupnosti, društev in ustanov, saj v njenem okrilju najdejo mesto za dejavnosti, ki bogatijo vsakdanje življenje občanov.

Plaketo Občine Ravne na Koroškem za leto 2004 je občinski svet podelil DRUŠTVU UPOKOJENCEV RAVNE NA KOROŠKEM za aktivno vlogo pri skrbi za psihično in telesno počutje upokojencev, za utrjevanje prijateljskih vezi med njimi ter za kulturne in športne dosežke članov društva v okviru organiziranih društvenih aktivnosti v njegovem več kot polstoletnem delovanju.

Društvo upokojencev Ravne na Koroškem bo letos praznovalo 55-letnico delovanja. V široko paleto aktivnosti, ki so jih razvili predvsem v času predsednikovanja neumornega sokrajana Jožeta

Šaterja in ki jih gojijo tudi pod sedanjim vodstvom, so vključili dejavnosti s področja kulture in izobraževanja, športa in rekreacije, izletov, pohodništva, letovanja ter reševanja stanovanjskih in socialnih zadev. Za člane društva in izven redno prirejajo praktične tečaje, razstave, predavanja in druge aktivnosti ter ustvarjalno sodelujejo z univerzo za tretje življenjsko obdobje.

Poleg zagotavljanja aktivnega preživljanja prostega časa za svoje člane je dejavnost tega društva upokojujencev izjemnega pomena za kulturni utrip mesta, s kulturnimi in športnimi nastopi po drugih krajih Slovenije in v zamejstvu pa predstavljajo Ravne in Koroško v širšem okolju.

Veliko Prežihovo plaketo za leto 2004 je občinski svet podelil IVANU GRADIŠKU za dolgoletno vodenje Glasbene šole Ravne na Koroškem, za prenos glasbenega znanja na mlade rodove, vodenje Pihalnega orkestra železarjev Ravne, ustanovitev in vodenje Pihalnega orkestra Glasbene šole Ravne na Koroškem in za udejstvovanje v širšem koroškem kulturnem prostoru.

Ivan Gradišek se je v ravnski glasbeni šoli zaposlil leta 1962. Tri leta kasneje je bil imenovan za ravnatelja šole, ki jo je vodil do leta 1974. Njegova kreativnost pa ni oplajala le dela na šoli, temveč tudi v širšem prostoru Koroške, v Sloveniji in v zamejstvu. V času ravnateljstva je bil tudi predsednik glasbenih odborov pri občinski zvezi kulturnih organizacij in kulturne skupnosti in bil soorganizator vrste mladinskih koncertov, ko so našim otrokom prenašali umetnost glasbe Dubravka Tomšič, Igor Dekleva, Ladko Korošec, Trio Lorenz in drugi vrhunski virtuoz. Bil je med pobudniki pevskih srečanj otroških in odraslih pevskih zborov: Naše pesmi naj donijo in Od Pliberka do Trabeka.

Njemu gre zasluga za ustanovitev šolskega pihalnega orkestra, v katerem so sodelovali učenci iz Mežiške doline in Dravograda. Orkester je pod njegovim vodstvom vrsto let uspešno nastopal doma in v zamejstvu in na republiškem tekmovanju v Mariboru leta 1984 dosegel prvo mesto. Ivan Gradišek je kar 48 let aktivno deloval v Pihalnem orkestru železarjev Ravne, tudi kot dirigent orkestra. Je dobitnik vseh treh Gallusovih priznanj in srebrne Prežihove plakete iz leta 1986.

Prežihovo plaketo za leto 2004 je občinski svet podelil FOLKLORNI SKUPINI KD PREŽIHOV VORANC RAVNE NA KOROŠKEM za odmevne nastope doma in na številnih prireditvah po Sloveniji, za promocijo mesta in Občine Ravne na Koroškem v regionalnem in državnem merilu.

»Najbolj dejavni so bili naši veterani – odrasla folklorna skupina ...«, je v pregledu dela za leto 2004 zapisal predsednik Kulturnega društva Prežihov Voranc Miroslav Osojnik. To je bilo le eno v nizu zadnjih let, ko je bila skupina izjemno aktivna, saj je imela več kot 20 nastopov na leto. Popestrili so kulturne prireditve krajevnega in občinskega značaja, zelo odmevni pa so bili tudi zunaj meja naše občine. Sodelovali so na vseslovenskem taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, na festivalu za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu, pa na srečanju slovenskih upokojujencev v Turiški vasi, na sejmu Alpe-Jadran na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani in tudi v zamejstvu. Povsod so nosili s sabo narodopisno sporočilo Koroške, Mežiške doline in občine Ravne.

Folklorno dejavnost so uspeli obuditi s skromnimi sredstvi, a z veliko volje in truda, kar daje članom skupine še posebej vreden pečat.

Veliko Klančnikovo plaketo za leto 2004 je občinski svet podelil ŠTEFANU ROBAČU za kar šestdesetletno aktivno udejstvovanje v športnem življenju naše občine, Mežiške doline, Koroške in države, v katerem je bil tudi udeleženec olimpijskih iger, za prenos bogatega smučarskega znanja na mlajše rodove in za negovanje športnega duha, ki ga širi okrog sebe.

Redki so ljudje, ki so kar šest desetletij in več aktivno predani športu. Štefan Robač pa je zagotovo eden od njih. Začetki njegove bogate športne poti segajo v štirideseta leta prejšnjega stoletja, ko se je kot najstnik z doma narejenimi smučmi prvič spustil po zasneženem hribu. Po drugi vojni, v petdesetih letih, se je pričel s smučanjem, predvsem s smučarskimi teki, ukvarjati tudi profesionalno. In to zelo uspešno! Sodeloval je na republiških in državnih prvenstvih, metalurških igrah, v pokalu Kurikala, ki se je kasneje razvil v svetovni pokal. Leta 1956 se je udeležil olimpijskih iger v Cortini d'Ampezzo, kar 15 let je bil član državne reprezentance in kot tekmovalac prepotoval vso Evropo. Njegov dom krasijo številna priznanja, pokali in medalje, ki jih je prejel za svoje dosežke v tekmovalnem in kasneje v rekreacijskem udejstvovanju.

Prav tako pomembna je njegova trenerska pot. Pod njegovo taktirko so se uveljavili mnogi vrhunski tekači na smučeh, republiški in državni prvaki, udeleženci svetovnih prvenstev in olimpijskih iger.

Štefan je vse do današnjih dni ostal zvest sebi in športu. Lani se je udeležil preko 30 tekaških tekmovanj, tako v teku na smučeh kot v klasičnih preizkušnjah, doma in po svetu. Je tudi nosilec priznanja brazde vzdržljivosti, predvsem pa mož, ki mu šport še danes največ pomeni in ki gotovo še ne bo prenehal tekmovali.

Klančnikovo plaketo za leto 2004 je občinski svet podelil ALPINISTIČNEMU KLUBU RAVNE NA KOROŠKEM za odmevne alpinistične dosežke v domačih in svetovnih gorah in gorovjih v vseh petdesetih letih svojega delovanja, za prispevek k urejanju plezalnih sten na Ravnah in v okolici ter za spodbujanje plezalne kulture med mladimi plezalci.

V imenu alpinističnega kluba je priznanje prevzel predsednik kluba Robert Jamnik.

Leta 1953 se je pod Raduho porodila zamisel o ustanovitvi Alpinističnega odseka Ravne. To so bili časi, ko so ravenski gimnazijci pod vodstvom prof. Lodranta pričeli bolj organizirano obiskovati naše gore. Prvi vodja odseka je bil Janez Gorjanc. Pod okriljem Planinskega društva Ravne so delovali do leta 1962, ko so se alpinisti povezali v Koroški alpinistični odsek. Leta 1970 so organizirali in izpeljali prvo koroško odpravo na Ararat. Kasneje so sledile še številne druge, zelo uspešne odprave v Ande, Himalajo, Karakorum, Kavkaz, Yosemite in druga gorovja, z vrhuncem, vzponom na najvišjo goro sveta, Mont Everest.

V zadnjih letih tudi koroški alpinisti poleg klasičnega alpinizma vse bolj razvijajo tudi prosto plezanje. Člani ravskega alpinističnega kluba so skupaj z drugimi koroškimi plezalci pričeli z urejanjem in opremljanjem plezališč. Poleg zunanjih je zelo pomembna pridobitev umetnih plezalnih sten v obeh ravnskih osnovnih šolah, ki ju je klub zgradil z lastnimi finančnimi sredstvi. Rezultati so že vidni, saj mladi športni plezalci že dosegajo pomembne rezultate na državni in mednarodni ravni.

Če povzamemo: ravenski alpinisti so v petdesetih letih preskusili vse veje sodobnega alpinizma, klasični način plezanja, odpravarstvo in prosto plezanje ter se iz strmin Uršlje gore, Pece in Raduhe povzpeli na najvišje gore sveta.

Klančnikovo plaketo za leto 2004 je občinski svet podelil JOŽETU BORSTNERJU za njegov aktiven odnos do športa, ki ga je vse življenje izkazoval kot dejaven športnik, organizator in funkcionar, za prispevek k izgradnji športnih objektov na Ravnah ter k promociji občine doma in v tujini.

Jože Borstner je aktiven odnos do športa dokazal že v srednješolskih letih, bil je navdušen atlet, sodeloval je pri začetkih ravske odbojke in gimnastike. Rad je planinaril.

Že med študijem je sodeloval pri izgradnji športnih objektov v ravnem parku, kasneje se je pomembno vključil v organizacijsko delo na področju športa. Postal je predsednik atletske sekcije pri Športnem

društvu Fužinar, 24 let je bil na čelu krovnega društva. V tistem času je bil Fužinar eden najmočnejših športnih kolektivov v državi. Vrstili so se uspehi v odbojki, plavanju, namiznem tenisu, kegljanju, smučanju, smučarskih tekih itd. Ravne so dale mnoge udeležence svetovnih prvenstev, olimpijskih iger, člane državne reprezentance.

Vsi ti uspehi ne bi bili mogoči, če ne bi za njimi stala tudi dobra organizacija dela v klubih in v društvu ter marljivo delo, za kar gre velikanska zahvala tudi Jožetu Borstnerju.

Klančnikovo plaketo za leto 2004 je občinski svet podelil HENRIKU MEDVEŠKU za njegov izjemni prispevek k razvoju športa na Ravnah, predvsem plavanja, za prenos bogatega znanja na sodelavce in vaditelje ter za dolgoletno uspešno strokovno in pedagoško delo.

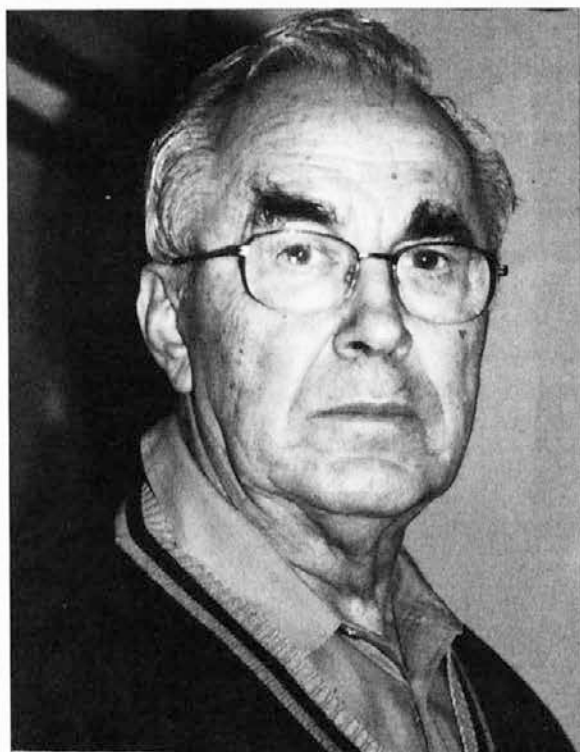
Henrik Medvešek je bil že od malih nog aktiven športnik, kalil se je pri domačih športnih društvih Partizan in Fužinar. Tekmoval je v gimnastiki, plavanju in skokih v vodo. Že kot mladinec se je spoznal tudi s trenerskim delom, kar je kasneje postala njegova prva poklicna izbira. Specializiral je trening plavanja in po izgradnji zimskega bazena na Ravnah prevzel vzgojo mladih plavalcev. Dopoldne šola, popoldne plavalni treningi; tako se je začelo in kmalu so bili vidni vse večji uspehi ravske plavalne šole. V najbolj plodnih trenerskih letih je Medvešek vzgojil več državnih reprezentantov: Mirana Kosa, Tomaža Rodiča, Majo Rodič, Dimitra Vočka, Andrejo Brumen, Andrejo Cesnik in še mnoge odlične plavalce in plavalke.

V zrelih letih se je Medvešek bolj posvetil pedagoškemu delu na Gimnaziji Ravne, svoje znanje pa je dolga leta prenašal na bodoče vaditelje plavanja in se potrjeval s strokovnimi prispevki. Vmes je vodil slovenske triatlonce na dveh evropskih prvenstvih, že dolga leta je strokovni vodja našega plavalnega kluba, ki je spet nezadržno na pohodu proti vrhu slovenskega plavanja.

Podeljeno je bilo tudi priznanje župana Občine Ravne na Koroškem BORISU FLORJANČIČU, in sicer ob visokem življenjskem jubileju, za dolgoletno požrtvovalno delo v korist občine in za izjemen prispevek k njenemu razvoju.

Ob smrti univ. prof. dr. Janka Sušnika, dr. med., specialista medicine dela, prometa in športa

mag. Stanislav Pušnik

Krog življenja je bil sklenjen. Prof. Sušnika je ta krog vedno vzburljal. Tako v filozofskem kot tudi umetniškem delovanju. Od njega smo se poslovili na deževni dan, 30. marca 2005, na pokopališču pri Sv. Barbari, z mislimi in s spomini na njegovo življenjsko pot.

Svoje aktivno življenje je posvetil področju medicine dela, prometa in športa, še posebej metodam in analizi obremenitev na delovnih mestih. Leta 1952 je v Ljubljani na medicinski fakulteti končal študij medicine in začel pripravništvo v bolnišnici v Slovenj Gradcu, ki ga je po pol leta prekinil zaradi služenja vojaškega roka. Po opravljenem pripravništvu je pričel samostojno delo v obratni ambulanti Železarni Ravne v eni sami sobi, ki je bila hkrati prostor za zdravnika, za sestro in posege, pregrajena le z zavesami. Vsak drugi teden je dežural, po hribih in dolinah peš; nakar mu je Železarna Ravne kupila kolo in kot zaščitno sredstvo dodelila gumijast dežni plašč. Leta 1958 je dobil motorno kolo in si s tem bistveno izboljšal razmere podeželskega zdravnika. Postal je najprej upravnik, nato direktor Zdravstvenega doma Ravne. Vodil ga je dobro desetletje, in to v obdobju bistvenega izboljševanja razmer, tako za zavarovance kot tudi zaposlene. Razvili so dispanzerje, patronažno, diagnostično

in specialistično dejavnost. Nato se je posvetil področju medicine dela in uspešno vodil dispanzer za medicino dela, prometa in športa na Ravnah vse do upokojitve konec leta 1993. Lokalne razmere v industriji, predvsem v železarstvu in Rudniku Mežica v osemdesetih letih, niso dopuščale razvoja dobro zasnovanega koncepta Centra za medicino dela, prometa in športa v okviru Železarni Ravne s poudarkom na fiziologiji dela, ergonomski fiziologiji in analizah delovnih obremenitev ter zahtev.

Trud za presežanje neugodnih razmer za stroko je bil tudi razlog, da se je vključil v Državni svet Republike Slovenije in sodeloval pri pripravi in nato urejanju razmer za uveljavitev Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

Ves čas je iskal odgovore in razlage ter razširjal in poglobljal svoje znanje. Leta 1958 je zaključil podiplomski študij iz medicine dela, prometa in športa na Školi narodnog zdravlja »Andrije Štampar« v Zagrebu. Leta 1968 je opravil specialistični izpit iz medicine dela v Ljubljani, 1971. magistriral na medicinski fakulteti v Zagrebu in leta 1977 doktoriral v Ljubljani. Izpopolnjeval se je na številnih znanih evropskih oddelkih za fiziologijo dela. Osem mesecev je bil v Stockholmu, po mesec dni pa na ustanovah Akademia für Arbeitsmedizin v Berlinu in Institut für Arbeitsphysiologie v Dortmundu.

Leta 1978 je bil izvoljen za docenta medicinske fakultete v Ljubljani, 1984. za izrednega in leta 1990 za rednega univerzitetnega profesorja za medicino dela, prometa in športa. Predaval je na dodiplomskem in podiplomskem študiju medicine dela na medicinski fakulteti, filozofski fakulteti ter na akademiji za likovno umetnost.

Sodeloval je pri organizaciji kongresov, simpozijev in posvetov s področja medicine dela ter za svoje delo prejel številne nagrade in priznanja. Med njimi nagrado Prešernovega sklada, nagrado Občine Ravne na Koroškem, priznanje Zveze za medicino dela SFRJ, red dela s srebrnim in red dela z zlatim vencem ter Potrčevo priznanje.

Med knjigami izpod njegovega peresa moramo omeniti predvsem naslednje naslove: Ergonomska fiziologija, Ocenjevalna analiza delovnega mesta, Položaj in gibanje telesa pri delu, med elaborati pa Računalniško podprto oceno združljivosti obremenitev na delovnem mestu z obremenjenostjo delavca ter Preureditev zdravstvenega varstva delavcev v Sloveniji.

Po upokojitvi se je posvetil zgodovinskim temam pri pisanju in slikarstvu, ki je bilo njegova neizživetá strast že v aktivni dobi. Profesorjeve slike krasijo delovne prostore Dispanzerja za medicino dela, prometa in športa na Ravnah.

Njegovi učenci pri njem nismo našli le učenosti, saj nam je s svojo širino znal vedno razkriti številne dimenzije ozadja problemov, kar nas ni postavljalo v položaj negotovosti, temveč utrjevalo v spoznanju, da je treba to širino videti, da so potem odločitve jasnejše in imajo drugačno težo. S smrtjo profesorja Janka Sušnika smo izgubili človeka z vizijo, ki je včasih s svojimi idejami prehitel čas in bil kdaj zato na svojem strokovnem področju tudi nerazumljen.

In njegov nemirni iščoči duh se je naselil v številne rodove novih specialistov medicine dela in z nami živi naprej.

Spomini na Avgusta Kokala - Lamprečevega Gustla

SO VIŽE ZAMRLE ...

Karlo Krevh

Naj kar v začetku sestavka ali nekrologa zapišem, da sem bil nekoliko v dvomih, kako in prav zapisati vse o tem znanem ljudskem godcu: ali naj zapis izzveni žalostno, ker nam je žal, da ga ni več med nami, ali pa ga opisovati kot veseljaka, ker je bil vedno nasmejan in dobre volje in je znal tudi povedati kakšno kosmato ali godčevsko ter zavriskati oziroma zapeti z zbranimi znano pesem ali vižo ob spremljavi svoje priljubljene frajtonarice, ki ga je kot zvesta prijateljica spremljala v težkih in veselih trenutkih življenjske poti.

Dobrih devetdeset let je tega, kar je ugledal luč sveta kot zadnji od trinajstih otrok. S trinajstimi leti se je naučil igrati na harmoniko frajtonarico, ki jo je zanj in za njegovih pet bratov kupil oče, vendar sta se za igranje nanjo zanimala le Gustl in njegov starejši brat Ivan, ki pa je prisluhnil idejam revolucije, opustil igranje ter stopil po njeni poti. To pa ni bilo povšeči režimu takratne kraljevine Jugoslavije, ki je revolucionarje preganjala in strogo kaznovala, zato se je njegov brat Ivan moral umakniti v tujino. Težki časi so se začeli za Avgusta, ki je sprva zanj raznašal razne letake, ga skrival, dokler je mogel, in po bratovem pobegu v tujino izkusil grobost žandarjev, ki so se ga lotili s fizičnimi in z drugimi zastrašujočimi sredstvi. A klonil ni, le trdna zavest, optimizem in dobra volja so kljubovali hudim trenutkom, da ni izdal ničesar, čeprav ga je eden od žandarjev tako poškodoval, da ga je poškodba spominjala na hude ure vse do konca dni.

Ker se je bal, da bi mu oblast vzela harmoniko, jo je skrival, da je počakala na boljše dni; čeprav je bila kar dolgo zakopana, ji to ni nič škodovalo, a četudi bi ji, je Gustl ne bi zamenjal za nobeno drugo.

Že kot mlad fant je rad opazoval godce, vse njihove viže si je zapomnil kot tudi njihove prigodnice, ki so jih znali povedati ali zapeti ženinu, nevesti in staršem tako ganljivo, da je

zbranim ženskam šlo na jok, kar mu je prišlo pri igranju na ohceti v prihodnje zelo prav.

Da je dobil službo v takratni železarni, je moral podmazati z dvema litroma borovničevega žganja, saj v tistih letih še dela nisi dobil v fabriki, če si bil takrat pri državnih ali cerkvenih oblasteh slabo zapisan.

Svoj ognjeni ali glasbeni nastop je imel Gustl na steljeraji pri Meležniku. Od takrat je vedno več igral ob godovih, na steljerajah in gostilniškim družbam. Šegavost in zgovornost ter dobro obvladovanje harmonike so bili porok, da se je priljubil ljudem, ki so ga vzeli za svojega. Izostreni posluš in glasbeni dar sta narekovala, da k frajtonarici pridruži še klarinet, trobento in bas. Nastala je zasedba, ki je na ohceti dajala pravo »štimumo«. Nič ni čudnega, če so vabila za igranje kar deževala in s svati ter z godci vred je veljala dobra volja. Pa poglejmo njihovo zasedbo, ki se je občasno tudi menjala. V tej zasedbi je največkrat igral klarinetist Franc Smonkar, ki je imel to navado, da je igral le miže in je pogledal samo takrat, ko je pihnil napačni ton. Njega sta včasih nadomeščala Franci Kurtnik ali Franci Mravljak. Pri ostalih glasbilih so sodelovali še Jože Čegovnik - Pepi, Nesti Blatnik in Pratnekarjev iz Kotelj, ki je igral bas. Na trobento sta izmenjaje se igrala Jakob Golob - Jaka ter Ivan Rebernik - Anza. S tolkali pa sta sodelovala Jakob Šaver in Ivan Dretnik - Anza. Vsi člani glasbene zasedbe so bili zaposleni v takratni ravenski železarni in ker so delali v več izmenah, so v zasedbi igrali, kot jim je to dopuščal čas. Pred to zasedbo pa je Gustl godel s Petrači, z Viterniki, s Srebretom, z Rogačnikom ter s Hotuljci.

Sam ali pa s svojimi muzikanti je godel na kmetijah, ki so posejane po bregeh in ravninah od Kotelj do Koprivne, na Štajerskem do Selnice, Rač ter onstran meje v Pliberku, Šmarjeti in Volšperku.

Prava sezona porok se prične že okrog novega leta ter traja tja do pusta, potem pa spet po veliki noči tja do majnika. Leta 1936 pa je bilo za Avgusta Kokala rekordno, saj je igral kar na 30 porokah; ker je primanjkovalo dobrih muzikantov, so se nekateri pari poročali celo sredi tedna.

Čeprav je bil že v marsikaterem domu radio, so ljudje še vedno radi prisluhnili vižam domačih muzikantov in njihovim odrezavim šalam ter burkam, ki so jih uganjali med ohcetjo, »gavdo« ali praznovanjem, saj je bil namen, da je bila družba dobre volje in da je zdržala pokonci do naslednjega jutra ali pa še dlje. Klobuk dol pred Gustlom, saj je za vsak letni čas ali ohcet, ali kaj drugega, znal povedati ali ob spremljavi harmonike zapeti tisto, kar je

Naj zapišem še, da sem možakarja zelo dobro poznal in ga včasih na njegovem delovnem mestu ob visokofrekvenčni peči tudi obiskal. Vse do upokojitve je Gustl svoj »šiht« opravljaj brez kakšne večje poškodbe ali delovne nesreče, zato ga kot živahnega in delovnega človeka v bolnici niso poznali. Če mu je kaj malega taline brizgnilo v čevlje, si je pomagal tako, da je na opečnem delu napravil luknjo v zgornji del obuvala, saj se je opekline tako čim prej zacelila. Če je delo potekalo v redu, da ni kaj »tracalo« pri peči in se je tako imenovana rafuda lepo sesedala k dnu peči, kjer se je že nabirala talina žlahtnega jekla, je rad povedal kakšno štorijo iz »muzikantarskega« življenja, kot je bila na primer

Avgust Kokal (sedi v prvi vrsti, s harmoniko) je igral na številnih ohcetih — fotografija je bila posneta pri Rožeju leta 1960.

(Foto: družinski arhiv)

ustrezalo času in priredbi. Znal je na pamet več kot 150 viž, nešteto šal in ugank, ki jih je zastavil, ter številne pesmi, ki jih je zložil. Igral je mladoporočencem, na zlatih porokah in diamantni poroki in doživel marsikaj na teh skupno 400 ohcetih, od katerih jih ima 300 fotografiranih. Digitalno reproducirane in povečane so bile razstavljene v prostorih Društva upokojencev ob Suhi na Ravnah, za kar gre zasluga Franciju Kamniku, in sicer za postavitev ter izvedbo razstave, Mirku Korošču za izdelane reprodukcije poročnih fotografij, družini Kokal, ki je prispevala omenjene fotografije, ter tudi DU, ki je prireditev omogočil.

naslednja: »Ko sem se nekoč vračal z naporne ohceti proti domu, sem malo legel, da bi se odpočil. Zbudil sem se z debelo snežno odejo na sebi.« In še: »Ko smo enkrat prišli po nevesto, je ta še sekala steljo, rekoč: 'Če bo ovset dva dni, bote tejko že počakali, da bom stelo nasikava.« Še marsikaj bi mi gotovo povedal, pa naju je delo pregnalo. Čeprav je bil zmerom dobre volje in zagnan za delo, v prostem času pa za muziko, je moral nehati, čeprav morda nerad, in oditi med one, ki jih je preživel, s katerimi je delil dobro in slabo z mislijo: »Na svetu vse mine, le spomin živi dalje!«

ANA KUHAR – PREŽIHOVA ANČKA

Ob stoti obletnici smrti

Miroslav Osojnik

Rod Kuharjevih se je naselil v Mežiški dolini v osemdesetih letih 18. stoletja. Takrat je priimek Kuhar v te kraje prinesel Jurij Kuhar, rojen 19. 4. 1765, sin Antona in Neže Kuhar iz Male vasi pri Globasnici v zamejski Koroški, ki je bil praprapraded našega znanega pisatelja Lovra Kuharja - Prežihovega Voranca in njegovih bratov Alojza, Ivana in Avgusta. Leta 1783 se je namreč poročil s hčerko kmeta Zdovca Uršulo Zdovc in se tudi priženil na to znano hotuljsko kmetijo.

Rod za rodom je vztrajno iskal pot iz »nicin« na prisojne strani in že dvema stricema bratov Kuhar je uspelo, da sta kmalu začela gospodariti na svojem. Tudi njihovemu očetu Ivanu Kuharju se je uresničila največja želja, ko je leta 1911 odkupil Prežihovo bajto in okoli nje nekaj nad pet hektarev setvenega in travničnega sveta in tri in pol hektare gozda. Sedaj so Kuharjevi končno dosegli, kar so si že dolgo želeli: da so sami svoji gospodarji, da imajo lasten dom in da poženejo trdne korenine v domači zemlji.

Kuharjevi sinovi Lovro (Voranc), Alojz (Lojz), Ivan (Anza) in Avgust (Gustelj) so bili tu doma, ko je njihova najnežnejša mladost že minila. Od tu so se pričele njihove poti v svet v letih, ko se še niso prav zavedali, kaj pomeni biti odtrgan od doma, ki vsakemu človeku predstavlja najlepšo svetlobo in idealizirano lepoto. Skoraj »večni popotniki« so bili le trije bratje, Ivan Kuhar pa je moral ostati pri ostarelih starših in skrbeti za domačijo.

Večkrat smo že poskušali osvetliti poti bratov Kuhar in njihovo medsebojno povezanost, tako da nam je ta problematika vedno bolj domača, pa vendar prav vsem še ni znano, da so imeli Prežihovi »pobi« tudi sestro Ano, ki pa ji, žal, ni bilo usojeno dolgo živeti.

Na Koglu v Podgori pod košato Uršljo goro, tam, kjer v maju še danes dehtijo solzice, se je Kuharjevima kot tretji otrok 25. julija 1899 rodila hčerka Ana Kuhar, ki pa je še ne šestletna hudo zbolela in 17. februarja 1905, torej še preden so po skoraj dvajsetletnem najemniškem romanju prišli na svoje na Prežihovo bajto, zgoraj pri Prežihu umrla.

Tudi Ana je kot otrok gotovo uživala v neokrnjeni naravi, ki jo je ponujala slikovita gozdna pokrajina pri Kogelnikovi domačiji. S Kogla je bil od košatih lip na robu čudovit pogled na Kotlje in na obronke Pohorja na vzhodu, od tam pa so se odpirali tudi veličastni

razgledi proti Podjuni na zahodni strani. Ko je jeseni leta 1899 Voranc začel hoditi v ljudsko šolo v Kotlje, je bila mala Ančka stara šele slaba dva meseca! Še premlada je bila, da bi ga morda kdaj pozneje mogla spremljati v skrivnostno in strašljivo okolico slavne globače, ko je Voranc pasel v Peklu. Če bi kdaj bila v Peklu, bi se prav gotovo razveselila deviško belih, dišečih cvetov solzic, s katerimi je Voranc tistega sončnega majskega jutra tako raznežil mater! Le streljaj od njihove domačije proti hotuljski strani je čemela Kumrova bajta. Tam so bili doma »siroteji« iz Vorančeve črtice Levi devžej. Gotovo bi tudi Ana, če bi bila starejša, delila z materjo sočutje do sosedovih sirot in neskončno uživala, ko jim je njena dobra mati rezala debele kose dišečega domačega rženega kruha in polnila žepe s suhim sadjem!

Niti drobne fotografije ni ohranjene za ljubo sestrico. Edini spomin nanjo je pravzaprav le bratov zapis, saj se ji je najlepše oddolžil prav Voranc, ko je v povesti Borba (preberete jo lahko v Vorančevem pisateljskem prvencu Povesti iz leta 1925 ali pa v 1. knjigi Prežihovega Zbranega dela) izjemno ljubeče popisal njeno zadnjo pot:

'Ko sem bil star enajst let, mi je umrla sestra. Njena smrt se mi je vtisnila tako določno v spomin, da se spominjam natanko vsake minute tistega dogodka. Prišlo je nenadoma. V neki zimski noči me je prebudil oče iz spanja.

»Vstani, sestra Ančka je bolna!« [...]

[...]

Ležala je vznak, njen obraz je bil znojen, njene oči brezizrazne, steklene [...]

[...]

»Vprašaj jo, ali jo boli,« mi je dejal oče znova.

»Ančka, ali te boli?« sem jo vprašal nežno.

Odkimala je trudno, a odgovorila ni.

Meni se je zasmilila neizrekljivo, zapekla me je vest, ki mi je očitala, da sem bil ž njo tolikokrat trd in osoren. Rad bi bil pokleknil k njeni postelji, objel njeni roki s svojimi in jo prosil odpuščanja [...]

[...]

Mati je obvisela nepremično ob vznožju, stara babica pa je skolebala pokonci, vžgala svečo in z mirno, sigurno roko držala trepetajočo luč v umirajočih sestričnih rokah.

»Molite! Umira!« je dejala kratko in suho. Nihče ni molil, ampak vsi smo stali nemi in tihi z veliko, težko boleščjo v dušah, ki so plakale ob njeni smrti [...]

Sedemnajstega februarja letos se je sklenilo sto let, odkar so Prežihovi »pobi« izgubili edino sestrico. Naj bo ta skromen zapis namesto sveče in cvetja na grob ob visoki obletnici spomina!

Uporabljena literatura:

Lovro Kuhar - Prežihov Voranc: Borba. V: Zbrano delo, 1. knjiga, Ljubljana 1962, str. 48–71

ROBINZONOVA ZASTAVA – ROMAN O USTVARJANJU, NJEGOVIH MOTIVIH IN DILEMAH

Marjan Kolar

Na začetku mojega novega romana ROBINZONOVA ZASTAVA je zapisana poved: "Liki, ustvarjeni v romanu, živijo zgolj v besedilu ..." Opozorilo nakazuje, da je v besedilu romana ustvarjena nova resničnost in da so osebe oziroma liki, ki nosijo dogajanje v njem, ustvarjeni po zakonitostih literature. Z onimi v vsakdanjem življenju lahko imajo kaj podobnega, niso pa to iz življenja prefotografirani liki.

To je treba poudariti predvsem zaradi tega, ker roman ROBINZONOVA ZASTAVA v svojem sporočilnem jedru govori o tem, kako nastajajo slike in zgodbe. Prav tako o različnih fazah njihovega ustvarjanja, torej tudi o tem, kako besedna stvaritev (literatura) korespondira z resničnostjo zunaj besedila.

Čeprav je literarna zgodovinarica prof. Glušičeva v svoji spremni besedi k romanu zapisala, da gre morda za družinski ali razvojni roman ali za roman generacije, se ni odločila za nobeno od teh definicij, ampak je le razložila posamezne pripovedne tokove oziroma njihove sestavine. Seveda tudi sam ne trdim, da bi roman s svojo večdelno zgradbo in spletom zgodb stal v kakšnem zgodovinskem in prostorskem vakuumu. Ne, v besedilu romana je jasno prepoznavna družbeno-zgodovinska kuliserija stare Jugoslavije v prvem poglavju, nemška okupacija v drugem, v naslednjih osmih pa razvoj našega socializma v vseh poglavitnih razvojnih stopnjah od obnove po vojni do agrarne reforme, nacionalizacij in mladinskih delovnih brigad do samoupravljanja in stavke, ki pomembno sooblikujejo dogajanje in odnose med osebami v besedilu. Kljub temu pa ostaja najgloblja plast romana sporočilo o motivih in dilemah umetniškega ustvarjanja, tako da s tem roman postaja nekakšen komentar k mojim knjigam, ki so bile napisane v zadnjih 40 letih. – Naj to trditev razvijem.

Osrednji lik romana je Mili, ki je bil kot otrok v začetku tridesetih let 20. stoletja vzgojen v slovenski meščanski družini in je odraščal tudi ob takrat aktualnih literarnih zgodbah. Te so mu govorile o svetu, ki je bil drugačen od sveta njegove vsakdanje resničnosti, saj je šlo za zgodbe iz svetega pisma in pravljice. Če je čisto na začetku še imel težave, kako razpoznati in v spominu ločiti ta dva sveta, je čez čas uvidel, da gre za pripovedi iz sveta knjig, kakršne so premogli v večini družin, poleg tega je ob nedeljah pri maši gledal prenašanje misala z listne na evangelijsko stran oltarja in nazaj ter poslušal branja iz njega. Ker so bile slovenske družine naročene tudi na otroško revijo Naš rod,

se je lahko zgodaj naučil brati. Tako se mu je ustvarjeni svet literature še razširil.

Usode likov v romanu ROBINZONOVA ZASTAVA se dogajajo v meščanskem okolju in v stiku z njegovim nakazanim duhovnim svetom. To pomeni tudi podlago za osnovno razumevanje sveta besedne umetnosti v določenem času in prostoru, dodan pa mu je še likovni element. Sicer sta za vso zgodbo osrednjega lika, ki sega od otroštva do starosti, bistvena dva temeljna nosilca njegovega razvoja, in sicer umetnost ter erotika.

Prve risbe, ki jih glavni junak v romanu ustvarja, niso morda običajni, iz črtic sestavljeni možički, kakršne radi čečkajo otroci, ampak obrazi pravljličnih (v njegovem notranjem svetu umišljenih) bitij, kakršne mu živahna domišljija razbira iz lesnih grč na podu, iz strukture keramičnih ploščic, iz razpok v ometu ter iz madežev na zidu. Podobno v domišljijo spotegnjena se mu zdijo tudi srečanja z možmi v uniformah v času vojne, ki ga spet spodbujajo k odkrivanju nekaterih skupnih (sprevrženih) potez v obrazih teh ljudi – trdote, surovosti in okrutnosti. In še: ljudje, ki nosijo enake uniforme, govorijo tudi enak odurno nenaravno odsekan, pasjemu laježu podoben jezik.

Ta zakonitost, odkrita v času okupacije, se mu osupljivo ponovi in s tem potrdi tudi v obnašanju mnogih ljudi po vojni. Uniformiran način aktivističnega razmišljanja in govorjenja tako kaže neizogibne podobnosti na obrazih in v vedenju – trdoto, vzvišenost, brezčutnost.

Risbe in zgodbe, izpisane v besedilu romana, torej samo delno odslikavajo dejansko resničnost. Kakor namreč spoznavanje modernih slikarjev, naslednikov impresionizma, odkriva značilne, pod površino skrite strukture predmetov in ljudi, tako tudi besede v literaturi s posebno ureditvijo pridobijo sposobnost, da rišejo dogajanje med ljudmi in v družbi skoraj s potezami oglja, tuša ali čopiča. Ker se torej zgodbe zdijo, kakor da so naslikane, je skoraj naravno utemeljeno, da nosijo naslove kar po posameznih slikarskih tehnikah, in se zato imenujejo Akvarel, Tuš, Tempera, Olje itn.

Podobnost dilem med likovnim in besednim ustvarjanjem, kot jih čuti osrednji lik besedila, se razkrije posebno nazorno takrat, ko mu odslužen lesen stencas privzame funkcijo slikarskega stojala, in pisatelj na njem pritrdi liste svoje zgodbe ter jih tam kar stoje vsebinsko in stilno dopolnjuje in popravlja.

V nadaljevanju besedila osrednji lik romana piše zdaj časopisne članke, zdaj zgodbe. Razlika med novinarskim

pisanjem kot odslikavanjem vsakdanje življenjske resničnosti in pisanjem leposlovja kot ustvarjanjem sveta, ki podaljšuje oziroma nadgrajuje svet vsakdanje resničnosti, se mu najbolj jasno pokaže takrat, ko postanejo njegove zgodbe (humoreske in satire) nekakšna moralno etična protiutež člankom in reportažam, ki jih po službeni dolžnosti piše sočasno. – Njegove literarne zgodbe so tako večinoma reakcija na lastno klišejsko popisovanje zgolj zunanje, od človeka ločene faktografske resničnosti.

Raznolikost in mnogoobraznost odnosov med dejansko in ustvarjeno resničnostjo postane še posebej jasno razvidna v poglavju o stavki (Dobit). Tam se (obratno), v svečano retoriko povzdignjen leposlovni popis življenja in dela nekega delavca skozi letne čase, zdi estetsko prepričljiv samo tako dolgo, dokler ga ne sooči s surovo realnostjo štrajka. Takrat namreč glavni junak romana ugleda bivanjsko razsežnost delavca z nove plati, in porušijo se mu vse predstave o utrjenih oblikah vsakdanjega sožitja med delavci in njihovimi nadrejenimi, razkrije se mu le še goli boj za preživetje delavcev. Pisatelj/novinar (ki sta v besedilu romana seveda ena sama oseba) odkrije, da znotraj na videz tako lepo zgrajenega in urejenega samoupravnega socializma ta boj ni skoraj nič manj oster, kakor je bil v dobi kapitalizma med tovarnarji in proletarci.

Zato se mu na vsem lepem pokaže, da je bil omenjeni hvalisavi "leposlovni" pristop do realnosti delavčevega sveta zlagan in da bo zato treba napisati novega, četudi surovo naturalističnega.

Glavna oseba romana tako doživlja in sprejema leposlovje v njegovem bistvu kot ustvarjanje nove, višje ali večobrazne stvarnosti, medtem ko zaznava novinarstvo praviloma samo kot podajanje vsakdanje resničnosti v obliki poročanja, informiranja zgolj iz enega ali kvečjemu dveh vidikov o njej. Kadar obe dejavnosti opravlja isti človek (kakor osrednji lik romana, v čemer je gotovo nekaj avtobiografskih potez), je nujno, da poklicno novinarstvo pisatelja nenehno vleče iz sveta ustvarjalne fantazije v svet vsakdanje realnosti.

Ko glavni lik prikaže nastajanje svojega romana na planinski koči, zelo plastično ponazori nekatere postopke besednega ustvarjanja. Pisatelj, ki je fizično dvignjen nad panoramo mesta, za potrebe romana namreč izbriše resničen hrib, znova postavi barake tja, kjer jih že dolgo ni več, skratka, ustvarja neki nov kraj, v katerem bodo živeli njegovi umišljeni junaki.

Kako pa se včasih lahko vsakdanja resničnost preoblikuje in nadgradi v umetniško podobo, glavni junak romana prepričljivo zazna v prizorih iz doma ostarelih. Plastično, čeprav zelo skopo so orisani najbolj značilni prebivalci, poglobljeno pa posamezne faze usihanja njegove matere in prve faze njenega umiranja.

Pisatelj v glavnem junaku besedila z vživetjem v materino podzavest doseže takšno intenzivnost, da se zdi, kakor da se obema hkrati dogajajo enaki prizori iz njenega otroštva. Čeprav kot šolarica seveda ni mogla imeti sina, zdaj ta sin hodi z njo po istih daljnih poteh in doživlja njeno zgodbo.

Umiranja kot nasprotni pol erotike so pomemben sestavni del obstajanja glavnega lika Milija v tej knjigi, če ne skoraj nekakšna konstanta. Prvo se pojavi v njegovem

otročtvu kot možnost, da se mu bo življenje končalo že pri dvanajstih letih. Smrt je, zdaj daleč, zdaj čisto blizu skoraj nenehno navzoča med okupacijo. Nepričakovano se spet pojavi v vzponu njegove mladosti v času delovnih brigad, ko hitra jetika pobere mladega aktivista, njegovega najboljšega prijatelja.

V zadnji vrh romana se vzpne umiranje kot naravni zaključek življenja, ko glavnemu junaku Miliju po vrsti umrejo oče, mati in brat, pisatelj v njem pa se skozi njihove usode sooči s svojo lastno umrljivostjo. A ustvarjalni nagon ga še vedno sili v besedno ustvarjanje novih impresij iz zdaj že daljne vojne dobe.

In čeprav glavni junak romana na starost uničuje nekatere lastne stare rokopise, ker dokazujejo, kako se je nekdanji oporečnik z leti uklonil domala do dvorjansko ponižnega opevanja oblasti in NOB, snuje nove zgodbe, ki naj bi bile boljše od prejšnjih, saj bi bile rešene vsakršnih vezi z vsakdanjostjo, tistim drugim polom njegove osebnosti in dejavnosti.

Vzporedno z življenjem in smrtjo se v glavnem junaku po neizogibni logiki telesnega razvoja vzpenja tudi lok erosa. Pojavi se presenetljivo v zelo zgodnjem otroštvu menda res kot nekaj sedmi čut, ko se išče prek izkušenj v puberteti do silovitega iskanja ljubezni v gimnazijskih letih, najde potrditev v razmerju z zrelo žensko, doživi obdobje neizbirčnega menjavanja partnerk, dokler se ne umiri v zakonski ljubezni, ki pa se z leti obrabi v rutino in delno odtujenost, čemur neizogibno sledi skok čez plot in možnost ločitve.

Roman je seveda spleten še iz več drugih pripovednih pramenov. Po mnenju prof. Glušičeve vključitev v roman nekaterih (v knjižni obliki doslej še neobjavljenih) kratkih zgodb pomeni obogatitev in ponazoritev posameznih faz v pisateljevem razvoju. Sam bi dodal, da je v romanu med drugim doseženo tudi uravnoteženo sobivanje in razumevanje tako različnih in med seboj nasprotnih duhovnih svetov, kakršni so religija, ateistični aktivizem in fanatično gorečništvo povojnega skojevstva. Enako iskreno je podoživeto npr. streljanje talcev kakor presihanje življenj v domu ostarelih. – Na koncu romana se umetniško ustvarjanje ponudi celo kot eden od možnih smislov življenja.

Naj naposled dodam še pojasnilo, da je bil roman sicer res napisan od julija 2004 do sredine februarja 2005, vendar datumi nastanka posameznih datotek na računalniku (okoli 80 jih je), iz katerih sem črpal snov, pričajo, da je nastajal vsaj petnajst let. Posnel sem tudi nad 20 videokaset z dokumentarnimi oddajami o dogodkih iz 1. in 2. svetovne vojne, iz časov oktobrske revolucije pa o pomembnih mejnikih iz minulega 20. stoletja. – Vse z namenom, da bi lahko kadarkoli ponovno vzpostavil stik s svetom, ki ga že davno ni več in ki niti v najboljšem spominu ne more ostati nedotaknjen oz. nepoškodovan od pozabljanja.

Po tej poti sem se izogibal možnosti, da bi zagrešil kakšne anahronizme. V resnici je dokumentarnosti v romanu bore malo. Kjer pa se je v prvih zapisih posameznih poglavij vseeno pojavila, je bolj motila kot koristila, zato sem jo kasneje izločil. Enkrat več se je namreč potrdilo, da golo odslikavanje vsakdanje resničnosti moti v besedilu ustvarjeni svet.

(Roman ROBINZONOVA ZASTAVA je izdala Založba Cerdonis v Slovenj Gradcu.)

Pesniški prvenec Tjaše Razdevšek

GOREČA PREIZKUŠEVALKA IN VROČIČNA RAZVIHARJENKA

Miran Kodrin

Gimnazija Ravne na Koroškem je doslej izdala štiri pesniške zbirke: 1978. *Epilog Stanislava Kaca*, 1985. *Veter spoznanj Gvida Jančarja*, 2001. *V preveliki votlini za dva Primoža Karnarja* in 2003. *Vrtnice na dlani Gašperja Bivška*. Ob 60-letnici šole pa pesniški krst prvič doživlja dekle – **Tjaša Razdevšek**.

Kacov enobesedni naslov izraža zaključno odločitev, Jančarjeva genitivna metafora prepleta brezskrbno mladostno stremenje in grozečo temno realnost osemdesetih let 20. stoletja, Karnarjeva besedna zveza ponazarja ljubezensko in bivanjsko stisko, Bivškova pa skušnjavo ljubezenskega razdajanja.

Naslov prvenca Tjaše Razdevšek *Sub rosa* je latinski izraz za besedno zvezo »pod rožo« – v metaforičnem pomenu na tihem, zaupno. Roža je bila simbol egiptovskega boga Horusa. Stari Grki so ga izenačili s Harpokratom in upodabljali kot otroka, ki si pred usti drži prst, kar naj bi pomenilo skrivnostnost in molčečnost.

Pričujoča zbirka je zrelo in suvereno besedno potovanje v neukročeni svet ljubezenskih sosledij in nasprotij, zblizevanj in oddaljevanj, iskanj in najdevanj, izgubljanj in vračanj, dajanj in jemanj, prihajanj in odhajanj, spominjanj in pozabljanj, žarenj in ugašanj, dotikanj in odmikanj, razpoloženj in žalovanj ter osmišljanj in omejevanj.

»Mlečnozastrita pogledovalka« želi obvladati samo sebe, odločno hoče vzpostaviti porušeno notranje ravnotežje, zato zadržano, neposredno, pošteno, iskreno, samoironično ter nemo izkriči (ob)sodbo skrivnih želja in poželenj.

V enostavnem podnaslovu *Povsod bom razpršila spomine skomine* poetesa v besedni igri – spremenjenki ali logogriфу spomine skomine pronicljivo zaobjame nedoumljivo zadržano intimnost »najine zgodbe« – sentimentalno razčustvovano vrženost v življenje – »ujeta sem v pajčolan sivih spominov« »na tankem traku ljubezni« ter krhko

Tjaša Razdevšek pogosto nastopa tudi na kulturnih prireditvah: na fotografiji prebira odlomek iz Kolarjeve knjige *Sveto sivo življenje*.

(Foto: Miran Kodrin)

minljivost iluzije »v pajčevino ujete ljubezni«, saj se opaja v »omami idej in najinih presežkov«.

Enigmatsko oko v podnaslovnih besedah uzre tudi tulec – besedo v besedi – enakopisnico *mine*, ki v svoji večpomenskosti ubeseduje – nevarna eksplozivna telesa (kar je z anatomijo teles in duš na simbolni ravni lahko tudi ljubezen) – »krvavo rdeča vrtnica s trni«. Zaradi razprtije pa ljubezenska sreča *mine* – »med prsti ti spolzi v noč kakor suh saharški pesek« in postane »pretekli akvarel« ter »zaprašeni celovečerec«. Ustvarjalka najde uteho v samoti »umivanja duše«, kjer s tehnično pomočjo staromodnega pisala *mine* (grafičnega vložka za svinčnik) nastajajo verzi in samorazmislek o poeziji, ki je samouresničljiva »večna Lamarckova žirafa, ki se

"Vsak po svoje" – prireditev Gimnazije Ravne: Tjaša Razdevšek (tretja z leve) predstavlja utrinke iz dijaškega časopisa Flegma.

(Foto: Miran Kodrin)

steguje v nebo po čas«, samozadostna »masturbacija duha na Platonovi postelji«, samorazgaljeni »sirtaki slečenih misli v impresiji sanj«, samoobujajoče »masiranje srca« in šalamunovsko samozaščitniško »spletanje kokona iz toplih ven sebe« ter je morda daljni odmev minezengerjev – srednjeveških pevcev ljubezenskih pesmi.

Mlada pesnica resnično podoba »biti nekdo« išče v očeh »nekoga«, razpršeno srečo najde v trenutkih; podoživlja jo skozi filmsko govorico »montažnih rezov«, »sekvenc ljubeznivosti«, »bližnjih planov evforije« in »scenarističnih detajlov romantične mizanscene«.

»Zbiralka utrinkov« v 60 pesmih vznemirljivo vabi: na hrepenenjsko iskanje sledi »ljubezni pravljice«, na blagodejno »šepetanje dotikov« »dlani dvojine«, na upanja poln »pomol sanj«, na živahno gomazeče »mravljišče sanj«, na domačnost in udobnost »stelje obljud«; na kontrapunkt: »preoblačenja pradavnine strasti«, »pršenja Venerinih zvezd na postelji«, pogrezanja v »živi pesek avgustovskih noči«, žarenja »kože«; na kakafonijo: »lovljenja ovinkov«, utesnjenosti »premahnega sveta za dva«, stiske »ustavljenega srca«, bređenja »po naplavinah penaste slin / preteklega hropenja«, potikanja po razsanjani zajčevski »požgani travi«, vandranja po »turškem bazarju« in »poceni nakupu sanj« in na osvobajajoča »radiranje« ter »iztis iz sanj, misli, telesa, pogledov«.

Goreča in vročična »erotika besed« Tjaše Razdevšek je v »celofan zavito« pesniško darilo in pozornemu bralcu omogoča vpogled v začarani ljubezenski krogotok povzdigujočih in razkrajajočih strasti, drhtenj, predanosti, nepokvarjenosti, naivnosti, občutljivosti, tekmovalnosti, neprilagodljivosti, ljubosumnosti, potlačitev; predvsem pa v vrtenje okoli ljubimca, vrtenje po postelji in vrtenje po (v) glavi.

FANTAZMA I.

*Izgubi se po istrskih trgih,
med kačami,
metulji.
Med zvezdami,
utrinki srebra.*

*Izgubi se v sipini.
Med palmami kokosa in oreški vanilije.
Med brezčasnimi piramidami.*

*Izgubi se v Miamiu.
Parizu. Barceloni.
V hladni sibirski noči.
Med Eskimi na Aljaski.*

*Tvoj fantom sem.
Povsod te nevidna najdem.
Vrnem te sebi.*

DALJAVE

*Neskončnost me vabi,
da zaplešem z njo.
Tango noči, nemara.
Sambo zvezd, morda.*

*Tako poplesavam po obali.
Bosa se miže vrtim.
Divjam na četrtinke.
Padam v nori ritem melodij v glavi.*

*Pijana sem od takta.
Pijana od ...*

MOJ KOROTAN, MOJ KREGISTAN – nova knjiga Janka Messnerja

Marjan Kolar

Janko Messner je konec leta 2004 pri celovski založbi Drava izdal dvojezično (slovensko in nemško) zbirko kratke proze z naslovom **MOJ KOROTAN, MOJ KREGISTAN**. Uredila jo je Vida Obid, s karikaturami pa opremil Marjan Manček. Večino besedil je v nemščino prevedel avtor sam, en prevod je prispevala Imke Logar-Thiessen, pri enem je sodelovala Vida Obid.

Knjiga je pretehtan izbor devetih besedil, ki so nastala v zadnjih letih (uvodni Očenaš in Križev pot sta pesmi v prozi), in predstavlja zaokroženo celoto, ki si zasluži pozornost. Poglejmo po vrsti.

Nepridna storija je satira o dušebrižniku, ki mu je avtor še v času, ko sta bila oba dijaka, naredil dobro delo (sam lačen mu je odstopil polovico svojega kosila – dva češpljeva cmoka). Ko se je mnogo pozneje sam znašel v veliki stiski (bil je brez zaposlitve, z družino na cesti), mu je dušebrižnik (zdaj ugleden in dobro situiran profesor) obljubil, da mu bo nekdanjo dobroto povrnil s celim kosilom. Potem je to obljubo pozabil in jo vztrajno pozabljal iz leta v leto, medtem pa nenehno napredoval na družbeni lestvici.

Jera je Jakobova stara znanka. Pošlje mu brzojavko, da se je vrnil njen brat Andrej. In ko Jakob prihiti, da bi po mnogih letih pozdravil prijatelja, naleti – na žaro z njegovim pepelom. Jera te žare ne pokoplje, ampak bratov pepel nosi s seboj, kamor gre, dokler se ji ne izteče čas. Ko leži na parah, ji Jakob izpolni zadnjo željo in vsuje pepel na njeno srčno stran, da ostaneta brat in sestra za vedno združena.

Ataše. Janez Krtačnik je načitan mož, ki mnogo ve, kljub temu pa ne razume tistega "zgodí se tvoja volja kakor v nebesih tako na zemlji". Podoba zemlje vidi pred seboj: na eni strani požrešnost kapitalistov in milijarderjev, na drugi stradež in bolezní nemaničev. Sprašuje se: "Je takšno stanje božja volja?" Moli k Mariji, naj mu pomaga v nebesa, da bo videl, kakšno je stanje tam.

Pred nebeškimi vrati mu strogi stražarji izprašajo vest. Ker mu naštejejo cel kup brezbožnosti in drugih grehov, ga napodijo. Vendar se nekemu kerubinu tako zasmili, da kljub vsemu izprosi njegov sprejem, saj je, naposled, še kot dijak prejel medaljon in naziv Marijin konzul.

Tako Krtačnik ne postane samo ugleden nebeščan, ampak ga Bog imenuje celo za atašeya zoper grabežljivost, ovaduštvo in hinavstvo s pravico, da pred vstopom v nebesa pregleda vsakega kandidata, ali si sprejem zasluži ali ne. – To imenovanje je zelo ostra satirična pisateljeva poteza, saj Krtačnik kot prvega zavrne papeža Vojtilo, ker je v Afriki kljub lakoti in aidsu prepovedal kontracepcijo, ker je razglasil za svetnika ustanovitelja organizacije Opus dei, za blaženega pa zadnjega avstrijskega cesarja Karla I.,

JANKO MESSNER, pisatelj, esejist, publicist, prevajalec, pesnik in dramatik, se je rodil 13. 12. 1921 v Dobu pri Pliberku. Obiskoval je gimnazijo v Celovcu in bil leta 1942 mobiliziran v nemško vojsko. Po vojni je v Ljubljani končal slavistiko in od leta 1949 do 1955. poučeval na ravenski gimnaziji. Ko se je vrnil v Avstrijo, je bil šest let brez službe, potem je do upokojitve služboval kot profesor na celovski slovenski gimnaziji.

Piše satirične groteskne novele z motivi koroškega slovenstva (Skurne storije), polemične spise (Zasramovanci ... združite se), satirično poezijo (Fičafajke gredo v hajke), dramatiko (Ekstremist Matija Gubec, soavtor Florijan Lipuš). Objavil je nad dvajset knjig.

ki je leta 1917 na italijanski fronti dal s trupom umoriti štirideset tisoč italijanskih vojakov.

Janez alias Johannes Fortunat. Nemški učitelj je fanta že v prvem razredu osnovne šole zatolkel za vse življenje, ko mu je rekel:

"Hans Fortunat, tvoja špraha je skuma. Ni za nobeno rabo. Z njo ne prideš nikamor po svetu. Kvečjemu v arest ..."

Nič ni uspelo Janezu. Česar koli se je lotil, zmeraj mu je vse spodletelo. Ko se je končno vrnil v domači kraj, je zbral pogum in se maščeval učitelju, toda – žal le v sanjah, poleg tega pa je bil šomošter tudi že pokojni.

Zadnje tri zgodbe so nekoliko nostalgichen posmeh avtorja samemu sebi. Tako se v **Moji prvi ljubezni** spomni svoje zagledanosti v mlajšo sošolko. Kaj more ostati od takšnih občutij drugega kot spomin? **Moj nos** pove, kako ga je šele dekliški poljub rešil kompleksa, da ima neznansko grd nos. **Solzice** so zabaven, a neuspeh poskus študenta, da bi nagovoril dekle k erotičnemu razmerju.

Janko Messner je v slovensko književnost umeščen kot kritičen in satiričen opisovalec dogajanja na avstrijskem Koroškem, predvsem položaja slovenske manjšine, ki jo ogrožajo ponemčevalni, socialni in kulturni pritiski. Zanj sta značilna ostra polemičnost in satirično obtoževanje nehumanosti v koroškem okolju pa tudi v sodobnem svetu nasploh. (Povzeto po Enciklopediji Slovenije 7, 1993)

Messnerjeva zadnja knjiga to podoba potrjuje. Njegovo orožje je še vedno satirična groteska, v nekaj zgodbah pa se vzpne do samoironije. To je posebna stopnja modrosti, ki jo človek doseže takrat, ko se je sposoben posmehnuti tudi sebi, ne samo drugim.

Jezik v knjigi je pretehtan, izraz zgoščen in duhovit. Naš avtor kljub visokim letom ohranja zavidanja vredno pisateljsko raven.

OB ŠESTDESETI OBLETNICI PRVEGA KOROŠKEGA FESTIVALA (1945–2005)

Miroslav Osojnik

Prvi koroški festival se je dogodil 14. oktobra 1945 v Guštanju – sedanjih Ravnah. Sedež okraja je bil tedaj še na sosednjih Prevaljah. Tam so si tudi razdelili organizacijo in naloge. Zadolženi so bili mladi. Sekretar je bil Avgust Razgoršek - Peter, Marica Čepe je bila organizacijska sekretarka, Mitja Šipek je bil poverjenik za prosveto, zadolžen za program za »miting« pa je bil Janko Sušnik.¹ Brez dvoma pa je bil v ozadju dogodkov in snovanja kot tihi mentor tudi dr. Franc Sušnik! Sodelovala je skoraj vsa Mežiška dolina od Mežice do Strojne. Mežičani so bili zadolženi za »Ustoličenje«, Hotuljci za »Koroško ovset«, Prevaljčani za »Partizane«, sodelovali pa so tudi Šentanelci in Dobrijci, skratka skoraj vsaka vas v dolini. Tiste tri tedne pred festivalom je bila Mežiška dolina vznesena in razgibana. Nič čudnega, saj se je pripravljala prva tako velika in pomembna »kulturno-prosvetna« prireditve, ki so jo kasneje označili kar za praznik koroške dežele. Najlepše in zelo jedrnato je prvega in naslednje festivale označil neznani pisec v publikaciji, ki je izšla ob zadnjem, desetem festivalu: »Vse (prireditve) so bile vedno lepe in velika kulturno-prosvetna gradnja, pa vse tudi vedre in vesele kakor prazniki koroškega ljudstva in koroške dežele.«²

Povod za Prvi koroški festival pa je bil slovesen začetek ravenske gimnazije. Ljudje so ga potem, ko je postal tradicionalen, imenovali tudi »naš okrajni festival«. Dr. Franc Sušnik tako prične z opisom prvega izmed njih: »14. oktobra je bila prelepa jesenska nedelja. Na Koroškem ni lepših dni, kakor so lepe jesenske nedelje. Na Ravnah je bilo že navsezgodaj vse živo in v pušeljcih. Za rednim je prišel še dolg posebni vlak, prišli so sosedi, prišli so Mariborčani, Ljubljancani, Društvo poštarjev iz Ljubljane, cela Mestna vrtnarija iz Ljubljane, Klub koroških Slovencev, Vrhničanke, Primorci, Tržačani, brž za njimi truma Korošcev izza meje [...]«³

Festivalski program je bil naravnán na deveto uro zjutraj. Na grajskem dvorišču se je trlo ljudi, ki so prepevali narodne in revolucionarne pesmi. Dopoldanski spored je bil namenjen slovesnemu začetku gimnazije v prostorih gradu Ravne. Začel ga je Stanko Hromc v imenu guštanjskega KNO, za njim pa je govoril zastopnik ministra prosvete Viktor Smolej. Nato je dobil besedo Luka Juh, naš prvi

povojni »župan«. Vmes je zapel kvintet Radia Ljubljana, nato pa je govoril Beno Kotnik, p. d. Lobasov, naš ljudski poslanec. Martin Greif je govoril v imenu glavnega odbora sindikatov, za okrožni odbor OF Maribor pa Tone Rader - Jasko. Medtem je prihajal po klancu takratnega »gimnazijskega (kostanjevega) drevoreda« dolg sprevod vozov in avtomobilov. Na enem so bili koroški gozdarji, na drugem fužinarji, na tretjem rudarji z improviziranim vhodom v jamo; na četrtem predice in svati – celotna Mežiška dolina v stiliziranih podobah svojega dela. Zadnji je spregovoril Franci Paradiž kot predstavnik ravenskih dijakov. Praznovanju se je takrat pridružil tudi podpredsednik slovenske vlade dr. Marijan Breclj. Mlada koroška dekleta so ga obsula s cvetjem. S tem je bil dopoldanski program odprtja nove gimnazije sklenjen.

Pol ure pred opoldnevom je bila v kulturnem domu akademija mladih ravenskih dijakov, v spodnji dvorani

Gostje prihajajo v Guštanj.

(Foto: Maks Dolinšek)

ravenskega gradu pa so odprli zanimivo slikarsko razstavo z motivi iz ravenske železarnice in bližnje ravenske okolice. Razstavljali so slikarji Nikolaj Omersa, Rajko Slapernik in Franjo Zupan.

Ob štirinajsti uri se je pričel festival v grajskem parku. Spet so se najprej zvrstili govorniki. Začel je domačin Karel Doberšek, dr. Marijan Breclj je govoril o veličastni manifestaciji slovenske enotnosti od Trsta do Gospe Svete; za njim pa je bil na vrsti Tržačan Štoka. Kot zadnji je stopil na govorniški oder naš pisatelj Prežihov Voranc, ki je tako sklenil: »Danes smo videli akademijo, ki je plod sil, ki počivajo v delovnem ljudstvu. Očitno je, kakšne kulturne sile so v našem ljudstvu. Naša nova kultura bo vse drugačna od prejšnje, ne bo predpravica za nekatere redke, ki so si to lahko privoščili. Kmet ljubi izobrazbo in bi se rad izobrazil. Ljudstvo bi rado pokazalo iniciativo, pred nami stoji naloga, da omogočimo najširšim množicam kulturo, kino, gledališče, šole, knjižnice. Pokazati moramo, da se ne znamo le boriti proti fašizmu, ampak tudi postavljati domove, kjer bo domovala kultura. Sile ljudske duše želijo kulturo [...]«⁴

Zbrani obiskovalci so si lahko zatem kar na prostem ogledali »Koroško storijo«, venec dvanajstih prizorov iz razgibane koroške zgodovine. V parku se je odvila repriza koroškega ustoličenja in kmečkih puntov, prišli so Miklova Zala, krog koroških buditeljev in ljudski pevci z Lesičjekom na čelu; dogodili so se »koroška ovset«, Malgaj in plebiscit, okupacija in pregnanstvo, prizor partizanskega upora in zbor delovnih ljudi v narodnih nošah in delovnih oblekah.

Dr. Franc Sušnik se tako spominja sklepa prireditve: »Že se je sonce nagnilo čez Navrški vrh, park je bil še poln ljudi, zamaknjeni otroci so zlezli na orjaško smreko, da se je veja ulomila pod njimi, pa so se zdravi pobrali, le Kralj Matjaž, ki je imel svojo votlino pod to smreko, se je prijel za glavo in ko je videl, da je cela, je tiho zarobantil. Okoli stojnic pred parkom pa je bilo še dolgo veselo.«⁵

Tak je bil živahen utrip prvega izmed desetih koroških festivalov, kolikor smo ga še lahko ujeli izmed porumenelih listov bolj redkih publikacij, ki so takrat izšle, in lahko zaslutili njegove razsežnosti. Koroški fužinar, kronika krajine, je začel izhajati šele konec leta 1951, zato sta se mu ta in večina naslednjih festivalov, žal, izmuznila! Na srečo je prizadevni mojster fotografije Maks Dolinšek ovkovečil tudi to dogajanje, zato bolj skromnemu pisanju prilagamo dve njegovi avtentični fotografiji iz davnega leta 1945 (hrani ju ravenski muzej).

Danes nam pojem koroška krajina predstavlja geografsko območje naših treh dolin, Mežiške, Mislinjske in dela Dravske doline. Vse tri doline so še vedno med seboj življenjsko tesno povezane, čeprav v vsaki od njih utripa samosvoje življenje, zato tvorijo zaokroženo pokrajino s podobnimi zgodovinskimi sledmi, kulturnim utripom, podnebnimi značilnostmi, z rastlinskim in živalskim svetom in naravnimi lepotami. In ko se oziramo pažaj, nam dragocena

V pričakovanju popoldanske prireditve v parku

(Foto: Maks Dolinšek)

pisana pahljača festivalskih prireditev nehote vsiljuje občutek, da so bili ravno Prvi koroški festival in vsi naslednji ena tistih prepričljivih in čvrstih vezi, ki so Korošce v sedanji koroški krajini in Korošce na obeh straneh državne meje združevali tudi še potem, ko je nesrečni plebiscit Sloveniji odrezal tri žlahtne bisere: Rož, Podjuno in Ziljo.

Opombe

¹Osebe, ki so bile v publikaciji, ki jo citiram v nadaljevanju, navedene zgolj po imenih, je s priimkom določila Marija Suhodolčan-Dolenc (5. 4. 2005).

²Venec naših prireditev. V: X. koroški festival: za 10. obletnico osvoboditve od 16. do 19. junija 1955, str. 5–7. Ravne na Koroškem (Domoznanski oddelek Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika).

³Dr. Franc Sušnik: O prvem izmed njih. V: X. koroški festival: za 10. obletnico osvoboditve od 16. do 19. junija 1955, str. 8. Ravne na Koroškem (Domoznanski oddelek Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika).

⁴Prav tam, str. 11.

⁵Prav tam, str. 12.

PRAZNOVALI SMO

Pet let uspešnega dela in nastopanja ženskega in moškega pevskega zbora Društva upokojencev Ravne na Koroškem

Fanika Korošec

Ženski pevski zbor z zborovodkinjo Tanjo Krivec na jubilejnim koncertu

(Foto: Fotostudio Ocepek)

Moški pevski zbor vodi Tone Ivartnik. (Foto: Fotostudio Ocepek)

Znano je, da Slovenci radi pojemo, zato imajo vsa društva upokojencev svoje pevske zборе.

Tako je bilo tudi v Društvu upokojencev Ravne, in sicer vse od leta 1966 do 1980. s kratkimi prekinitvami. Od leta 1980 do 1999. društvo ni gojilo zborovskega petja. Vzroka za tako dolgo odsotnost zborovskega petja sta bila pomanjkanje zborovodij in verjetno tudi nezanimanje za zborovsko petje – čeprav petja med upokojenci ni nikjer manjkalo.

Na občnem zboru leta 1999 je bil sprejet program dela, v njem pa je bila kot prednostna naloga določeno prizadevanje za ustanovitev pevskega zbora, ki naj bi na prireditvi ob 50-letnici delovanja društva tudi že nastopal. Želje so se uresničile.

Ob ustanovitvi je moški pevski zbor štel sedem pevcev, potem pa se je razširil na petnajst sodelujočih. Njihov zborovodja je Tone Ivartnik.

Ženski pevski zbor je ob ustanovitvi pritegnil dvajset pevk, vodi pa ga Tanja Krivec.

Pet let res ni dolga doba v življenju, toda trud, vložen v učenje novih besedil in melodij, za osivele glave vseeno ni nezanimljiv. Redna tedenska vadba po dve uri in tudi več ter veliko nastopov v kraju in zunaj njega niso mačji kašelj za 68 let – povprečno starost pevcev.

Jubilejni koncert, ki smo ga pripravili 18. februarja v Kulturnem domu v počastitev spomina na Prešerna in Prežih, je bil kronan z dobrim obiskom. Zaslužni pevci in pevke so prejeli bronaste Gallusove značke in bronaste Prežihove značke, ki jim jih je podelil Javni sklad RS za kulturne dejavnosti za dolgoletno delo na področju ljubiteljske glasbene dejavnosti. **Zlato jubilejno Gallusovo značko, za več kot 25-letno prepevanje, pa je prejela Justina Osovnikar, za kar ji iskreno čestitamo.**

ZLATA POROKA ZAKONCEV PISAR

Rozalija Vogel

V soboto, 23. aprila 2005, sta Veronika in Slavko Pisar s Prevalj praznovala častljiv jubilej, zlato poroko. Cerkveni obred je bil v cerkvi sv. Daniela v vasi Šentanel, prav tam, kjer sta si pred petdesetimi leti prvič obljubila zvestobo. Civilni del obreda je opravil župan občine Prevalje dr. Matic Tasič, ki je zlatoporočencema pripravil lep nagovor, jima čestital in izročil darilo.

Poročno slavlje sta skupaj s številnimi sorodniki, sosedi in prijatelji nadaljevala v bližnjem gostišču Marin. V tem lokalu je bila tudi njuna ohcet pred pol stoletja. Muzikanti so poskrbeli za veselo razpoloženje, in ker so v obeh žlahtah dobri pevci, pa tudi Slavko in Veronika rada pojeta, se je kmalu razlegala ubrano zapeta domača koroška pesem.

Spoznala sta se pri kmečkem opravilu, ki mu Korošci rečejo steljeraja. Ta lep star običaj je žal že skoraj zamrl, včasih pa je ljudem na podeželju pomenil pomemben družabni dogodek. Ljudje so prišli kmetu pomagat pripravljati steljo in po končanem delu je sledila zabava. In prav takšna koroška »gavda« je bila usodna za takrat sedemnajstletno Veroniko in petindvajsetletnega Slavka. Oba sta bila doma s Suhlega Vrha, njen dom je bil na kmetiji pri Žiku, njegov pa pri Tratniku. Ko je Veronika dopolnila osemnajst let, sta se poročila. V zakonu sta se jima rodili dve hčerki, Danica in Slavka. On je bil rudar v Rudniku Mežica, Veronika pa je skrbela, da je družina imela urejen, prijeten in prijazen dom. Po upokojitvi je Slavko nekaj let aktivno delal v Društvu upokojencev Prevalje, oba pa sta se rada udeleževala družabnih prireditev in izletov, ki jih pripravlja to društvo.

Sta ponosna dedek in babica štirim vnukom, ki ju pogosto obiskujejo. Čeprav sta hčerki po poroki odšli na svoje, so ostali tesno povezana družina.

Srečanje sošolcev MIŠ – Metalurške industrijske šole generacij 1954, 1955 in 1956

Jože Prednik

Septembra leta 2004 je bilo srečanje kovinarjev in livarjev treh letnikov. Za večino udeležencev je bilo to prvo srečanje po petdesetih letih. Na željo večine je bilo druženje organizirano za tri generacije: 1954, 1955 in 1956.

Želja po srečanje je bila velika. Zbralo se nas je 96. Večina je prišla že dopoldne na zbirališče pred železarno oziroma Srednjo šolo Ravne. Ostali so se nam pridružili popoldan na družabnem večeru pri Brančurniku.

Organiziran je bil ogled železarne, rudnika v Mežici in športnega parka na Ravnah. Spremembe so velike. Besedo železarna smo izgovarjali prav posebej

spoštljivo. Čas pa prinese svoje – spremembe so slabe in dobre.

Za vse je bila omenjena septembrska sobota drugačna, nekaj posebnega. Pol stoletja je minilo, odkar nas je večina prvič zagledala Ravne z železniške postaje. Mlado mesto, še malo pred tem imenovano Guštanj.

Tako mladi, večina daleč od doma, smo se srečali z novim življenjem, z internatom in z neko novo, drugačno šolo. Srečanje z vzgojitelji in učitelji. Takrat je bilo marsikaj drugače, že razdalja med Ravnami in Slovenj Gradcem, na primer, je bila velika. Najmanj dve uri z vlakom.

Livarji in modelni mizarji (generacije 1954–1956) in njihovi učitelji

(Foto: Fotostudio Ocepek)

Kovinarji (generacije 1954–1956) in njihovi učitelji

(Foto: Fotostudio Ocepak)

Smo generacija, ki ni bila obremenjena s šolskimi torbami. Če pa smo jih imeli, so bili v njih le tablica, kamenček, goba, košček papirja in pol svinčnika. Tako je bilo ob prvem srečanju s šolo v letu 1945/46.

Prihod na Ravne je spremljal strah pred neznanim. Ni bilo lahko ne nam, pa tudi ne našim učiteljem – vzgojiteljem, kajti vajeti je bilo treba večkrat pošteno zategniti. Vsaj nam, ki smo bili v internatu. Lepi so spomini na tiste dni, čeprav je bilo zelo strogo. Tudi kakšna kinopredstava je minila brez nas. Kino je bil poleg športa edina zabava takrat, in še to le za tiste, ki so imeli dobre ocene. Takrat se nam je to zdelo krivično. Pozneje gledaš na to seveda drugače, s hvaležnostjo.

Metalurška industrijska šola je bila tudi osnova za nadaljnje izobraževanje. Mnogi so dosegli višjo in visoko izobrazbo. To pa so že druge zgodbe in obletnice.

Po končani šoli niso vsi ostali na Ravnah. V generaciji livarjev 1955–1958 je bilo osem fantov iz Bosne, iz Zenice. Srečanja se je udeležil le eden. Prišli pa so tudi iz daljne Švedske in Nemčije.

Ko smo prišli na Ravne, je tudi železarna doživljala nekakšen preporod oziroma vzpon. Bili smo priče temu razvoju. Kot člani kolektiva smo tudi prispevali k uspehu tovarne.

Na srečanju pri Brančurniku so se nam pridružili tudi naši učitelji. Žal ne vsi. Pridružile pa so se nam tudi naše življenjske sopotnice, kar je še posebej popestrilo večer.

Na povabilo se je odzval tudi nekdanji direktor železarne **Franc Fale**. V svojem govoru je omenil, da se je rad udeležil praznovanja tega jubileja, kajti tudi on je maja 1954 prišel na Ravne, le nekaj mesecev pred nami. Te generacije je imenoval zlate, predvsem zaradi vseh aktivnosti, ki so bile takrat tako samoumevne. V mislih je imel »udarniško delo«. Igrišča za Čečovjem, kjer so sedaj polstolpnice, smučišče Poseka in Smučarska koča. Navdušeno smo mu zaploskali. Že zaradi spominov in priznanja za ta naš prispevek.

Pozno v noč smo obujali spomine na leta našega skupnega življenja v šoli in internatu. Spomini na takratne Ravne so lepi že zaradi življenja in naše mladosti. Dogovorili smo se, da se čez tri leta zopet srečamo.

MINISTRSTVO ZA OBRAMBO PONUJA VEČ MOŽNOSTI SODELOVANJA S SLOVENSKO VOJSKO

Franc Volf

V Republiki Sloveniji smo leta 2003 opustili obvezno služenje vojaškega roka v miru in tudi s tem povezane aktivnosti. V skladu z Zakonom o vojaški dolžnosti upravni organi, pristojni za obrambne zadeve, še vedno izvajajo vpis vojaških obveznikov v vojaško evidenco. Še vedno morajo namreč voditi evidenco vojaških obveznikov. Te evidence bi v skladu z zakonom o vojaški dolžnosti uporabili le ob morebitni ogroženosti Republike Slovenije, saj bi v primeru razglasitve vojnega ali izrednega stanja, kar je v pristojnosti državnega zbora RS, ponovno uvedli obvezno služenje vojaškega roka in služenje v rezervni sestavi.

Ministrstvo je preko uprav za obrambo in njenih izpostav že drugo leto zapored povabilo generacijo fantov, ki so v koledarskem letu dopolnili 18 let, na seznanitev s pravicami in z dolžnostmi, ki izhajajo iz

zakona o vojaški dolžnosti. Seznanitve so na Koroškem začeli v Izpostavi Slovenj Gradec, in sicer 5. in 6. aprila za območje občin Slovenj Gradec in Mislinja, nadaljevali pa so v Izpostavi Dravograd 11. aprila za območje občin Podvelka, Ribnica na Pohorju, Radlje ob Dravi, Muta in Vuzenica. V jeseni pa bodo enako seznanitev pripravili tudi za območje občine Dravograd 12. oktobra ter za občine Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežica in Črna na Koroškem 14. in 18. oktobra.

Fantom so predstavili možnost sodelovanja s Slovensko vojsko na treh področjih, in sicer prostovoljno služenje vojaškega roka, pogodbeno opravljanje vojaške službe v rezervni sestavi in možnost postati poklicni vojak Slovenske vojske. Udeleženci so spoznali osnovne značilnosti Slovenske

Aprila se je Slovenska vojska predstavila mladim iz Slovenj Gradca in Mislinje.

(Foto: Mirko Ternik)

Na ogled je bilo tudi vozilo Valuk, izdelano na Ravnah.

(Foto: Mirko Ternik)

vojske in delo v njej ter postopek pri podajanju vlog. Med drugim so dobili informacije, kaj Slovenska vojska ponuja in kaj lahko kandidati pridobijo.

Slovenska vojska je na prireditvenih prostorih predstavila tudi del oborožitve in opreme, s katero razpolaga. Največje zanimanje je bilo za borbeno vozilo VALUK, ki ga izdelujejo v ravenski Sistemski tehniki. Prav tako je veliko zanimanja tudi širšega kroga obiskovalcev pritegnila sodobna oborožitev »bojevnika 21. stoletja«.

Zanimanje za vojaški poklic in druge možnosti sodelovanja s Slovensko vojsko na Koroškem je veliko, kar zgovorno kažejo naslednji podatki. Z območja celotne Koroške je v Slovenski vojski zaposlenih okoli 170 pripadnikov, samo v zadnjih dveh letih, odkar je možnost zaposlovanja v njej še večja, pa se je zaposlilo 75 vojakov. Prostovoljnih pripadnikov rezervne sestave je v dveh letih, odkar je dana ta možnost, že 33, na prostovoljno služenje pa je bilo z območja Koroške do sedaj napotenih 24 nabornikov, za poletni (13. junij) in jesenski (19. september) napotitveni rok pa je že predvidenih 8 kandidatov.

Ministrstvo za obrambo preko uprave in njenih izpostav v Dravogradu in Slovenj Gradcu ter pisarn v Radljah in na Ravnah vabi vse zainteresirane, da se oglasijo in pridobijo podrobnejše informacije.

POGODBENI VOJAK?

Vas privlači uniforma, druženje z ljudmi s podobnimi interesi, kolektivni duh, občasne dinamične dejavnosti v naravi, uporaba različnega orožja, novo znanje in mnogo drugega, kar je povezano z vojaškim življenjem?

Če vas vse to mika in se želite kdaj pa kdaj odtrgati od rutine vsakdanjega življenja, službe ali študija ter spoznati nov krog prijateljev in znancev, se pridružite pogodbeni rezervi Slovenske vojske.

Pridružite se lahko pogodbenim pripadnikom rezervne sestave 460. artilerijskega bataljona v Postojni ali Slovenski Bistrici, 45. oklepne bataljona v Pivki, 132. gorskega bataljona na Bohinjski Beli ali drugih enot, ki se bodo popolnjevale s pogodbenimi pripadniki rezervne sestave.

Podrobne informacije lahko dobite v vseh izpostavah in pisarnah uprave za obrambo Celje, pri Skupini za pridobivanje kadra Celje, na brezplačni telefonski številki 080 13 22 in na www.slovenskavojska.si.

ZAKAJ PA NE?!

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

SLOVENSKA VOJSKA
V službi domovine.

PROJEKT ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO RAVNE

Življenje s svincem

Metka Horvat, Evgen Janet, Matej Ivartnik

Mežiška dolina leži na severu Slovenije. Predvsem v zgornjem delu sorazmerno ozka dolina sega od izvira reke Meže do njenega izliva v reko Dravo. Večji kraji, ki so v dolini nastali: Črna, Mežica, Prevalje in Ravne, so znani predvsem po rudarjenju in industriji. V svojem času ena najbolj perspektivnih regij na območju Slovenije se danes otepa z žalostno zapuščino industrijskega razcveta.

Posledice emisij v okolje

Poleg železarstva je bilo rudarjenje druga pomembna panoga, ki je nudila zaposlitev številnim delavcem na tem območju. V zgornji Mežiški dolini so že leta 1424 pričeli z izkopavanjem svinčeve rude, tradicija pa se je nadaljevala dobrih 500 let, skoraj do konca 20. stoletja. V dolgih letih je proizvodnja svinca vedno bolj rasla, leta 1907 je dosegla 5.506 ton, 50 let kasneje pa petkrat več. Posledično so naraščale tudi spremljajoče emisije v okolje, le da teh ni nihče odpeljal, ampak so se širile v okolje in naravo. Leta 1978 je bil vpeljan učinkovit sistem filtrov, ki je zmanjšal prašne emisije s 5000 na 70 kg dnevno. Lahko se vprašamo, kam so "izginile" tone prahu, izpuščene pred tem.

Različne preiskave o vplivu svinca na okolje in zdravje ljudi so bile na tem območju opravljene že od leta 1952. Rezultati vseh preiskav so pokazali, da je obremenjenost okolja in ljudi s svincem na območju Mežiške doline nad slovenskim povprečjem in da koncentracije svinca v krvi dosegajo nivoje, ko so možni vplivi na zdravje ljudi. V preteklosti je bilo spremljanje izpostavljenosti svincu omejeno le na zaposlene v primarni ali sekundarni predelavi svinca. Z izboljševanjem delovnih razmer in izvajanjem nekaterih sanacijskih ukrepov se je v preteklih dvajsetih letih nevarnost za pojav akutnih zastrupitev s svincem bistveno zmanjšala. Tako danes predstavlja problem dolgotrajna izpostavljenost veliko nižjim koncentracijam težkih kovin v okolju kot v preteklosti.

Projekt, namenjen zaščiti otrok

Na osnovi rezultatov Primerjalne študije onesnaženosti okolja v zgornji Mežiški dolini v letih 1989–2001 smo na Zavodu za zdravstveno varstvo

Ravne na Koroškem zastavili projekt Življenje s svincem. Z njim smo želeli javnost seznaniti z načini vnosa svinca v telo ter kako ta vnos zmanjšati. Posebno pozornost smo namenili zaščiti otrok, zlasti najmlajših do šest let starosti.

Otroci predstavljajo eno od skupin z največjim tveganjem za pojav negativnih posledic na zdravje ob izpostavljenosti težkim kovinam, kamor spada tudi svinec.

Plakat z navodili, kako zmanjšati vnos svinca v telo

Razlogi za večjo ogroženost otrok:

- Otroci pojedjo na enoto telesne teže več hrane kot odrasli, zato je vnos svinec na enoto teže znatno večji kot pri odraslih.

- Pri otrocih se bolj pogosto pojavlja deficitarno uživanje, na primer železa ali vitamina D, kar pospeši absorpcijo svinec iz prebavnega trakta.

- Nekatere značilnosti otrok omogočajo večji vnos svinec kot pri odraslih (manjšo pozornost namenjajo osebni higieni, veliko se zadržujejo v zunanjem okolju in z umazanimi rokami pogosto segajo v usta).

- Absorpcija svinec iz prebavnega trakta je pri otrocih znatna, okrog 50 %, pri odraslih pa le okrog 10 %.

- Učinki svinec na krvotvorni sistem ter na živčevje se pojavijo pri otrocih pri nižji koncentraciji svinec v krvi kot pri odraslih.

- Pri otrocih možgansko žilna prepreka še ni v celoti razvita, zato svinec lahko vstopa v možgane.

Svinec vstopa v telo po različnih poteh, največkrat preko prebavil, redkeje preko dihal in kože. Zato je še kako pomembno umivanje rok po vseh opravilih v naravi, po čiščenju prahu v stanovanjih, po igranju z zemljo in na igralih ...

Učinki svinec na zdravje ljudi se lahko kažejo na organih: krvotvorni sistem, centralni živčni sistem, ledvice, okostje, tudi kot motnje rodnosti in okvare plodu. Zato se klinični znaki kronične zastrupitve s svincom lahko odražajo kot: utrujenost, slabokrvnost, motnje vedenja, razpoloženja, motnje psihomotoričnih funkcij, prezgodnji porodi in okvare ledvic.

V letu 2003/04 smo izvajali aktivnosti v smislu osveščanja, izobraževanja in seznanjanja staršev, bodočih staršev, vzgojiteljev in učiteljev, osnovnošolskih otrok in dijakov o učinkih svinec na zdravje, možnih poteh vnosa svinec v telo in o možnostih vpliva posameznika na zmanjšan vnos. Z Ericom smo skupno oblikovali zloženko z izsledki ugotovitev Primerjalne študije glede obremenjenosti ljudi in okolja. Zloženska je bila namenjena vsakemu gospodinjstvu občin Črna na Koroškem in Mežica. Izdelali smo plakat, njegova sporočilnost je bila podajanje osnovnih ukrepov za zmanjšanje vnosa svinec v telo: osebna higiena, posebno umivanje rok, mokro čiščenje površin, stanovanj in pozornost pri prehrani.

V letu 2004/05 smo zastavili nadaljevanje projekta.

Temeljni cilji projekta:

- Zmanjšati tveganje za zdravje otrok v Zgornji Mežiški dolini zaradi toksičnih učinkov svinec na mlad, razvijajoč se organizem.
- Približati se povprečni vsebnosti svinec v krvi otrok na 100 μ /l krvi v nekaj letih.
- Zmanjšati obolenja in umrljivost prebivalstva zgornje Mežiške doline zaradi tistih obolenj, ki

Črna na Koroškem – okolje je še vedno obremenjeno z visoko koncentracijo težkih kovin.

(Foto: Andreja Čibron-Kodrin)

nakazujejo povezanost s prekomernim vnosom svinec v organizem.

- Preprečiti prekomerno obremenjevanje okolja s težkimi kovinami z upoštevanjem dosedanjega bremena.

Vmesni cilji projekta:

- Povečati zavedanje o škodljivem vnosu svinec v organizem.
- Zmanjšati izpostavljenost otrok svinca v bivalnem in zunanjem okolju.
- Zmanjšati možnost prekomernega vnosa svinec v otrokov organizem.
- Prebivalce Mežiške doline pripraviti do tega, da bodo posvetili večjo pozornost umivanju rok, osebni higieni, čiščenju stanovanja (mokra brisanje prahu, tal).

Oktobra 2004 smo začeli ugotavljati vsebnost svinec v krvi triletnih otrok. Odvzemi vzorcev krvi so bili opravljeni ob rednem sistematskem pregledu, s pisno privolitvijo staršev teh otrok. Zajeli smo približno 40 % otrok, rojenih v letu 2001, ki živijo v zgornji Mežiški dolini.

Sočasno z odvzemom krvi otrok so starši izpolnili vprašalnik za ugotavljanje ocene stanja izpostavljenosti otrok svinca, demografskih in socialno-ekonomskih podatkov (predvsem starost stanovanja, bližina topilnice, bližina prometnic, bivanje otrok preko dneva, zaposlitev staršev, kajenje ...).

Analize vzorcev prvih odvzemov so pokazale, da je le 12 % otrok imelo ugotovljene vsebnosti svinca pod 100 g/l krvi, ki predstavlja mejno vrednost, pri kateri ne pričakujemo tveganja za zdravje. Pri vseh družinah je bilo izvedeno individualno anketiranje na domu z usmerjenim svetovanjem in s podajanjem navodil o zmanjšanju vnosa svinca v telo ter o kontrolnih odvzemih vzorcev krvi. Rezultati kontrolnih vzorcev krvi so pokazali bistveno nižje vsebnosti svinca, podobno kot v študiji leta 2001.

Podajamo nekaj zanimivih povezav med nivojem svinca v krvi in izpostavljenostjo otrok:

- Višje vsebnosti so imeli otroci z bivališčem, manj kot 1000 m oddaljenim od topilnice svinca v Žerjavu. Otroci, ki imajo najnižje vsebnosti svinca, živijo več kot 5 km od topilnice.
- V večini primerov najvišjih vsebnosti svinca so tudi starši ocenili, da je okolje močno onesnaženo.
- Nekaj otrok z najvišjimi vsebnostmi svinca živi v hišah, starejših od 50 let, otroci z najnižjimi pa v novejših hišah (starost pod 20 let).

Izvedene so bile analize na vsebnost svinca in kadmija, skupno 10 vzorcev vrtnin (5 vzorcev solate endivija in 5 vzorcev korenja) in treh vzorcev mivke.

Vrtnine so bile odvzete na treh lokacijah: Črna na Koroškem, Mežica in Žerjav. Presežene in najvišje vsebnosti kadmija in svinca so bile izmerjene v korenju iz vrtov v Žerjavu in na Poleni (Mežica), nekoliko nižje v Črni. Povišane vsebnosti svinca in kadmija so bile ugotovljene tudi v solati iz vrta v Žerjavu.

Vzorci mivke so bili odvzeti iz treh peskovnikov vrtecev na lokacijah Mežica, Črna in Žerjav. Neustrezen je bil en vzorec in zato podan ukrep o takojšnji zamenjavi mivke ter navodilo o redni menjavi nasploh.

Ukrepi za zmanjšanje vnosa svinca v telo

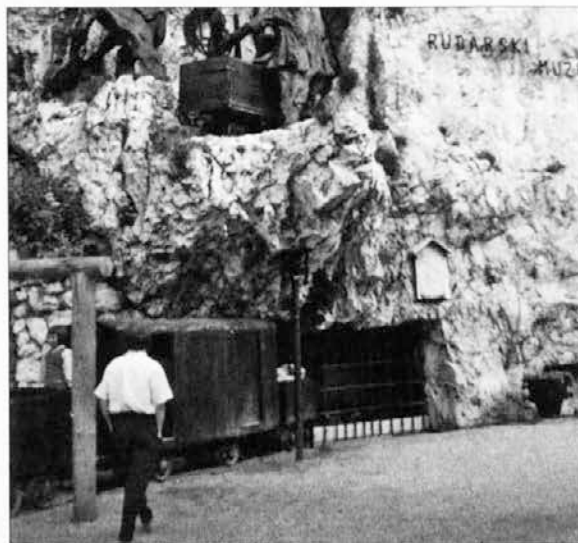
Glede na zbrane rezultate ugotavljamo, da je okolje v Mežiški dolini še vedno močno obremenjeno s svincom. Posledično so obremenjeni tudi ljudje, kar so ponovno potrdile izmerjene visoke vsebnosti svinca v krvi otrok. V zemlji in prahu se še vedno nahajajo velike koncentracije svinca, ki jih ni možno enostavno odstraniti. Zato je treba izvajati ukrepe, ki bi preprečevali širitev težkih kovin preko prašnih delcev na zunanjih površinah, stanovanjih, vrtcih, šolah ... Predlagani ukrepi zatavljenja, asfaltiranja površin in mokrega čiščenja cest so primeren ukrep za zmanjšanje izpostavljenosti prebivalstva.

Menimo, da je z aktivnostmi izboljševanja življenjskega okolja in izobraževanjem populacije za zdravo življenje ter z upoštevanjem ukrepov mogoče vplivati na posameznikov

vnos svinca v telo in s tem zmanjšati tveganje za nastanek obolenj na minimum.

Te ukrepe je treba dopolnjevati z osveščanjem in izobraževanjem ljudi, ki bi jim aktivnosti države in lokalne skupnosti dale potrebno motivacijo za dodajanje svojega deleža v mozaik varovanja zdravja.

Na obremenjenem območju zgomlje Mežiške doline bi bilo smiselno zagotoviti delovanje stalnega informacijskega sistema, ki bi ljudem ponujal informacije o stanju okolja: onesnaženost zraka, hišnega in cestnega prahu, pitne vode, vrtnin, zemlje in površinskih vod ter o stanju pri ljudeh: vsebnost svinca v krvi, hkrati pa bi nudil napotke o ukrepih za varovanje zdravja.

Rudarska zbirka v Črni priča o tisočletni tradiciji pridobivanja svinčeve rude na tem območju.

(Foto: Andreja Čibron-Kodrin)

Zaključek

Z vidika strokovnjakov Zavoda za zdravstveno varstvo Ravne, ki si želimo še hitrejšo izboljšanje stanja v okolju in pri ljudeh, so smeri delovanja jasne:

- uveljavitev in izvedba ukrepov v okolju, ki so bili predlagani v Primerjalni študiji onesnaženosti okolja v zgomlji Mežiški dolini med stanji v letih 1989 in 2001,
- nadaljevanje in načrtovanje rednega monitoringa v okolju in pri ljudeh, predvsem pri najbolj občutljivi skupini prebivalstva,
- oblikovanje takšnih raziskav in razvoja, ki bodo služili zmanjševanju bremena v okolju kot tudi obremenjenosti pri ljudeh,
- dolgoročno izvajanje vseh preventivno-promocijskih aktivnosti z namenom osveščanja, izobraževanja ter prenosa znanja v širšo javnost,
- še hitrejšo izboljšanje stanja v okolju kot tudi v nekaj letih približati se povprečni vsebnosti svinca v krvi otrok na 100 μ /l krvi.

ZDRAVA ŠOLA

Skrb za duševno zdravje otrok in mladostnikov, učiteljev ter vseh zaposlenih na OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem

Slavica Klančnik

Kar človek lahko je, mora biti. To potrebo imenujemo samoaktualizacija.

A. Maslow

Samo nekaj ljudi bo imelo čast, da bodo oblikovali zgodovino, vsak od nas pa lahko dela na tem, da bi spremenil vsaj en majhen delček dogodkov. Zgodovino oblikuje nešteto pogumnih dejanj in prepričanj.

Robert F. Kennedy

Tim zdravošolcev ob podelitvi pohval in priznanj (Foto: arhiv šole)

Poslanstvo vsakega učitelja je ne le učiti in prenašati znanje; to (znanje o svetu) je na razpolago na vsakem koraku ob internetni in drugi medijski revoluciji. Bolj kot znanje je pomembno to, kako rastemo osebno, kako se pripravljamo za življenje, se znajdemo v novi situaciji, se znamo pogovarjati in drug drugega slišati, se pobrati po padcu, kako se dnevno pripravljamo za življenje. Ko obvladujemo različne tehnike in strategije rasti: osebne, duševne, duhovne, pride znanje samo po sebi.

Otroke in mladostnike je treba ustrezno motivirati, jih nenehno spodbujati, jih opaziti, pohvaliti, poiskati njihove močne točke. Vsakdo je gotovo dober vsaj na enem področju. Koliko mladih, ki v šoli niso najbolj blesteli, dobili pa so tiste **prave** spodbude, bodisi od učiteljev, sošolcev ali staršev, je kasneje doseglo v življenju zelo pomembne uspehe; ne samo materialne, ampak so se afirmirali z vrednotami in s spretnostmi, ki gradijo prijaznejši in humanejši svet, s t. i. **meta** vrednotami. O tem je napisanih mnogo knjig, o tem govorijo odrasli, to so splošno znane resnice.

Učitelj naj bi imel v prvi vrsti rad svoje delo. Senzibilnost, empatija, pozitiven zgled in široko, interdisciplinarno znanje so dejavniki, ključnega pomena za delo z mladimi.

Zelo pomembno je torej delo v razredu, ki naj bo prijetno, pestro, inovativno; z aktivnimi oblikami, kot so: igranje vlog, dramatizacije, interakcijske igre, razprave in samostojno raziskovanje, projektno delo, samoocenjevanje in spremljanje lastnega napredka ter s tem prevzemanje soodgovornosti za rast in razvoj. Navajanje otrok na timsko delo, delo v dvojicah, delitev idej, sodelovanje in pomoč. Zelo dobrodošle so tudi sprostitvene tehnike ter veliko humorja. Vse to pa kliče po drugačni učiteljevi vlogi; učitelj naj bi počasi postajal koordinator dela, ustvarjalec in nosilec učnega procesa; učenec pa mu bo pri tem enakovreden partner. Med njima naj potekajo sproščeni odnosi in obojestranska komunikacija, temelječa na odprtosti in prijaznosti, transparentnosti, konstruktivni kritiki ter zadovoljstvu obeh (win-win). Učenec/mladostnik se mora v šoli počutiti v prvi vrsti **varno**, biti mora zaželen, mora zaupati in biti vreden zaupanja, naučiti se mora poslušati in slišati, se zavedati mej ter doseči vsaj kak uspeh. In vse to je osnova za nadgradnjo – tj. znanje. Mladim je treba zaupati, jim prisluhniti, saj se od njih lahko veliko naučimo. Ti nadebudneži, polni energije in pristinega odnosa (včasih tudi motečega), so nam lahko veliki pomočniki in hkrati zavezniki pri našem delu. Zakaj ne izkoristiti tega neusahljivega vira, ki je postavljen pred nas kot Pandorina skrinja? Le odpreti jo je treba, a za to je potreben ključ. Ali ga bomo našli ali ne, pa je odvisno od nas. Če hočemo doseči zgoraj navedene cilje, moramo v prvi vrsti rasti sami, krepiti lastno pozitivno samopodobo, biti duševno stabilni in če bomo sami zgled, pozitivna identifikacija, bomo lahko to pričakovali tudi od naših učencev/mladostnikov. Zaupana so nam mlada življenja in ni vseeno, kako ravnamo z njimi. Naše

delo je zelo zahtevno in odgovorno. Danes majhna, mlada, krhka in zelo vodljiva bitja bodo jutri gradila nov svet. Ali je vseeno, kakšen bo ta svet? Seveda ne moremo vse odgovornosti prevzemati nase le mi – učitelji; enako pomembni so tudi starši, prijatelji in vrstniki ter družba kot celota.

Mladi se danes, bolj kot kdaj koli prej, spopadajo z bivanjsko – eksistencialno problematiko. Nenehno si postavljajo vprašanja: Kdo sem? Kako do cilja? Ali bom zmogel? Kako reči ne? Kaj je prijateljstvo in kako ga graditi? Ali bom kos velikim zahtevam in izzivom sodobnega časa?

Naučiti se morajo premostiti svet med otroškim in odraslim, spoznavati resnice o svetu in življenju v njem, iskati in najti lastno identiteto. Morda kdo poreče, da je ta problematika stara kot svet. Res je, toda danes se odraža na načine, ki so lastni današnjemu času. Pa še to. Z vsako generacijo je treba začeti znova; ločiti zrno od plev ter graditi na zgledih dobre prakse. In tako se ta pot vzgoje in rasti nikoli ne zaključuje.

Živimo v času materialističnega razmišljanja in delovanja. V bitki za vsakdanji obstoj, prestiž, v brezobzirni tekmi, kdo bo imel več in kdo bo koga. Pozabljamo na najpomembnejše – na našo duševnost, duhovnost, pozabljamo nase. In ko je mera našega naprežanja prevelika, ko se kaplja prelije čez rob, telo in duša krikneta, in lahko smo žrtve hudih, neozdravljivih bolezni. Človek si je s tehniko izboljšal delovne razmere, si marsikaj olajšal; toda ravno s temi dosežki: internet, TV, hitri avtomobili ... se je človek tudi močno oddaljil od narave in zakonitosti, ki vladajo v njej. Oddaljil se je od svojega bistva in zato je sodoben človek veliko bolj ogrožen, kot so bili njegovi predniki. Z brezobzirnim izkoriščanjem uničuje naravo; vojne se zde, kot da se ne dogajajo pri nas na Zemlji, ampak nekje v nekem »drugem« svetu. Neobčutljivost na nasilje gotovo ni nekaj, kar je v prid našim mladostnikom. Stres in nenehni pritiski zahtevajo od človeka predvsem meje, strpnost, notranjo umirjenost, sprostitev in počitek, realno postavljene cilje. V to brezobzirno tekmo in bitko za obstoj pa so, hočeš nočeš, potegnjeni tudi otroci in mladostniki in kako naj se znajdejo v tem kaosu, ki mu še odrasli velikokrat nismo kos? Brez naše in starševske pomoči je pot veliko težja, včasih tudi neuspešna. To ne pomeni, da delamo oz. da bomo delali namesto njih; gre le za delitev izkušenj (strpno komunikacijo, poslušanje in razumevanje razvojnih stopenj) in pomoč pri premostitvi zahtevnih življenjskih prelomnic: pubertete in adolescence. Pomagajmo jim torej po naših izkušnjah in močeh.

In kako se tega zahtevnega projekta – gradnje in nadgradnje mlade, krhke in zelo občutljive osebnosti lotevamo pri nas, na naši šoli, ki je že dvanajsto leto v mednarodnem projektu Zdrava šola? Le-ta si je že od vsega začetka zadala zelo pomemben cilj. Šola naj bo prostor, kjer se vsakdo po

svojih močeh trudi za čim boljše medosebne odnose, varno in prijazno okolje. Mladim mora šola zapustiti vsaj kakšen lep spomin. V njej naj poteka veliko dejavnosti, ki razvijajo spretnosti in strategije za boljše učenje ter razumevanje zapletenih in vijugastih življenjskih poti, pripomorejo naj k osebni rasti vseh v tem procesu, gradijo pozitivne medosebne odnose, večšine poslušanja in komunikacije, kar pomeni, ne le preživeti in odrasti svobodno, temveč odrasti ter biti zdrav in uspešen.

DUŠEVNO ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV

Naj začnem z mnenji nekaterih petošolcev. Večkrat vprašamo naše učence po njihovem počutju (pozitivnem in odklonilnem dogajanju na šoli) ter na tak način spodbujamo konstruktiven pogovor in odzivanje. Tokrat bom izpostavila pozitivno.

sošolce, si lahko sposojamo tudi knjige v angleščini in se že učimo angleščino, imamo veliko ekskurzij, športnih in naravoslovnih dni, pripravljamo predstave za starše ... (Stiša);

- imamo napovedano spraševanje, sodelujem v Zdravi šoli, imamo malico in kosilo, so povsod razstavljeni naši izdelki in prispevki, imamo prijetne odmore (Sonja);

- so prijazni učitelji in učiteljice, prijetne učne ure, imamo jabolka med odmori, kosilo (Dorijan);

- imamo dve telovadnici, so prijazni učitelji in učiteljice, je dobra malica in kosilo (Aljaž);

- imamo različna tekmovanja, prijazne pa tudi zabavne učitelje, prijazne sošolce in dobre prijatelje (Miha);

- lahko pijemo vodo tudi med poukom, imamo jabolka, so nekateri učitelji šaljivi in zabavni, imamo malico in kosilo (Jure);

- se lahko prijateljsko pogovarjamo z učitelji/-cami, je šola lepo urejena, se lahko pogovorimo o problemih in jih poskušamo razrešiti (Tajda);

Nastop folklorne skupine (Foto: arhiv šole)

NA NAŠI ŠOLI JE LEPO, KER:

- se tu počutimo varni in sproščeni (Tjšaša);
- so prijazni učitelji (David);
- imamo veliko različnih interesnih dejavnosti, vsak dan jabolka za vsakogar, nas učitelji učijo lepega obnašanja, imamo veliko šolskih plesov, tekmujemo za Zdravo šolo in najboljšo OŠ, šolske razstave, nas učitelji spoštujejo in mi spoštujemo njih, imamo super

- imamo veliko tekmovanj, dobre odnose z učitelji, izlete in ekskurzije, spraševanje v klopi, dobro organiziran pouk ... (Monika);

- imamo pravične učitelje, je na šoli lepo in se počutimo varno, med urami ni napetosti in se imamo lepo (Petra);

- so na šoli prijazni ljudje, ki poskrbijo tudi za red, imamo prijazne kuharice; jo imam rada in je ne bi zamenjala (Nina);

- imamo napovedano spraševanje, jabolka ...(**Tina**);
- so pošteni in dobri učitelji, imamo tekmovanja in prijazne sošolce (**Kaja**);
- imamo napovedano spraševanje, zanimiv pouk, prijazne učitelje, delamo projekte (**anonim**);
- imamo napovedano ustno in pisno ocenjevanje, prijazne in razumevajoče učitelje, lepo urejene razrede, hodnike in avlo (plakati in napisi, slike ...); predvsem pa, ker so vsi prijazni, razumevajoči in se mi zdi naša šola res prava Zdrava šola (**Mojca**);
- se družim in zabavam s prijatelji, sošolci, so učilnice lepo urejene, se v razredu tudi šalimo in pogovarjamo (**Nejc**);
- so prijetni odmori, ure pouka, lepo urejene učilnice, cela šola in ljudje v njej (**anonim**).

ZA DOBRO POČUTJE NAŠIH MLADOSTNIKOV SE TRUDIMO:

- s pestrimi in z aktivnimi oblikami dela pri pouku in interesnih dejavnostih (projektno delo, dramatizacije, lutke, kreativno pisanje, skupinsko delo in delo v dvojicah, delo z računalniki, oblikovanje in vodenje razredne knjižnice, z razgovori, implicitnim (nevsiljivim) vzgajanjem, bogatim in s pestrim izborom tem in vsebin (na ta način spodbujamo in razvijamo različne oblike čustvene inteligence), s prinašanjem šal in drugih sproščujočih oblik v razred, z interakcijskimi igrami, s sprostitevni oblikami pred pisnim in ustnim preverjanjem in ocenjevanjem, z doslednim napovedovanjem ustnega in pisnega ocenjevanja ipd.);
- s tematskimi razrednimi urami na teme: Medosebni odnosi, Kako se pogovarjamo in poslušamo, Kako gradimo prijateljstvo, zaupanje, strpnost, pozitivno samopodobo, Sprejemanje drugačnosti;
- z organiziranjem delavnic za mladostnike: AIDS, Spolna vzgoja, Spodbujajmo nekajenje, Droge, Sprostitevne tehnike, Mladinske delavnice; s priporočanjem literature, ki jim pomaga odkrivati in spoznavati njihov svet glede na razvojno stopnjo;
- na šoli delujejo terapevtske dejavnosti: Tajni prijatelj, Minuta tišine, Grafiti;
- mladostnike spodbujamo k humanitarnim dejavnostim (Pomoč otrokom, žrtvam cunamičev, ob Svetovnem dnevu AIDS – prodaja rdečih pentelj);
- otroci in mladostniki imajo številne možnosti javnega nastopanja v razredu, na šolskih, krajevnih pa tudi državnih prireditvah (igre vlog, lutke, dramske skupine, folklor, plesne skupine ..., srečanjih Zdravih in Prežihovih šol), lokalnem radiu in TV;
- z organizacijo in s sodelovanjem na Otroških parlamentih, kjer mladi izražajo svoje potrebe, želje in zahteve; smo nosilci gibanja Znanost mladini – Mladi raziskovalci Koroške za OŠ;

● z različnimi tekmovanji in nagradnimi natečaji na šoli, kjer se otroci in mladostniki na sproščen in spodbuden način ter z zdravimi oblikami tekmovanja pomerijo v pestrih in tematsko razgibanih dejavnostih, likovnih, literarnih, ekoloških (urejenost razredov in šolskih prostorov), pri malici in kosilu, v kraju, na šaljivih prireditvah (pustovanje), projektnih tednih, z različnimi prispevki po šolskem radiu in v Kotičkih za zdravo šolo. Udeležujejo se zimske in poletne šole v naravi, imamo Sklad za pomoč socialno šibkim otrokom in mladostnikom;

● vse uspehe in priznanja objavimo v šolski avli (imamo tudi Kotiček za starše) in v razredih ter po šolskem radiu; zelo pomembno je, da otroke in mladostnike velikokrat pohvalimo tudi v razredu; vsak uspeh je treba nagraditi in ravno pohvala je pomemben dejavnik pri spodbujanju duševnega zdravja; vsak mladostnik mora doseči vsaj kakšen uspeh; grajamo vedno le otrokove napake in odklone, a nikoli njega kot osebnost;

● mladi dosegajo zavidljive uspehe na različnih tekmovanjih: šolskih, občinskih in državnih;

● učno šibkejšim otrokom in mladostnikom nudimo različne oblike pomoči in spodbude (dopolnilni pouk, pomoč sošolcev), dogovorjene oblike spraševanja (samo ustno ali samo pisno), posebna skrb in posebej pripravljene oblike dela in preverjanja za učence z zdravstvenimi težavami (sladkorna bolezen, epilepsija ...); na šoli deluje razvojni oddelek za učno šibkejšo otroke pod vodstvom specialne pedagoginje; imamo tudi kar nekaj otrok z odločbami. Tem nudimo posebno individualno pomoč;

● pri otrocih in mladostnikih poskušamo najti močne točke in na ta način graditi njihovo pozitivno samopodobo;

● senzibilno zaznavamo mladostnikove odklone, stranpote in nato individualno ali v timu reagiramo na nastalo situacijo (s pogovori, svetovanjem ...) ter jo poskušamo pripeljati do pozitivnega konca;

● prirejamo šolske plese, različne izlete in ekskurzije, valete, prireditve za starše, krajane, obiskujemo kulturne prireditve ali povabimo skupine med nas.

IN DOBRO POČUTJE UČITELJEV IN DELAVCEV ŠOLE?

Vzporedno s skrbjo za duševno zdravje mladostnikov se trudimo tudi za dobro počutje učiteljev in drugih delavcev šole:

- gradimo dobre medosebne odnose;
- spodbujamo pozitivno komunikacijo;

- vse zgoraj naštetu gradimo na sebi in nato kot pozitiven zgled, model identifikacije, skušamo delovati v okolju, v katerem živimo in delamo;

- sodelujemo in si medsebojno pomagamo: delitev idej, znanja, s skupnimi projekti. Izdelali smo priročnik: Razredne ure za vse nas, bilten Kotiček zdravošolcev se predstavlja ...;

- organiziramo družabna srečanja in praznovanja;

- se družimo na ekskurzijah po domovini in tujini;

- s pomočjo in z nasveti za pomoč otroku pri izbiri poklica;

- učiteljice razrednega pouka pripravljajo, skupaj z učenci, zelo zanimive in pestre razredne prireditve za starše – ob božično-novoletnih praznikih, ob osmem marcu in materinskem dnevu, ob koncu šolskega leta ...;

- na govorilnih urah posredujemo veliko znanj in spretnosti, trudimo se za čim tesnejše sodelovanje in prijazne medosebne odnose.

Utrinki iz Kotička za zdravo šolo (Foto: arhiv šole)

- organiziramo interne seminarje in delavnice za osebno rast in tudi tako pridobivamo večšine za delo z mladostniki.

KAJ PA STARŠI TER REJNIKI NAŠIH NADEBUDNEŽEV?

Zavedamo se, da je za uspeh in dosego pozitivnih rezultatov ter ciljev pri našem delu zelo pomembno sodelovanje s starši in z rejniki. Drug od drugega se lahko veliko naučimo in si tako olajšamo delo.

Kako na naši šoli skrbimo, da tudi starši radi prihajajo med nas in se med nami dobro počutijo:

- s tematskimi roditeljskimi sestanki;
- z delavnicami za starše;
- z valetami in zaključnimi prireditvami;
- s priporočanjem referenčne literature za pomoč pri vzgoji otroka in mladostnika;

Napisala bi lahko že celo zgodbo, kaj vse smo, počnemo in še bomo počeli za osebno ter duševno rast vseh nas. Naredili smo že pomembne korake v tej smeri in ni nam žal napora in truda. Zavedamo se, da bodo naša pozitivna prizadevanja nas vseh kolikor toliko obvarovala otroke in mladostnike pred pastmi sodobnega sveta. Verjamem, da je v vsakem od nas učiteljev želja, da se čimbolj približamo ciljem prijaznejše in bolj zdrave šole. Ker pa je to je zapleten in dolgotrajen proces, ki ni odvisen le od nas, ampak tudi od številnih drugih dejavnikov, bodo pravi rezultati naših prizadevanj vidni šele čez leta. Pomembno je, da verjamemo v svoje delo in tudi zato je naša izbrana pot prava.

IZOBRAŽEVANJE STAREJŠIH ODRASLIH

Poročilo in izkušnje ob zaključku četrtega leta delovanja Univerze za tretje življenjsko obdobje Ravne na Koroškem

Študijski krožek

»Kdor se učenju posveča, se iz dneva v dan veča«

Univerza za tretje življenjsko obdobje je prostovoljno organizirano izobraževalno gibanje starejših odraslih, ki so že upokojeni.

V razvitih zahodnih državah Evrope in v Ameriki se upokojeni v organizirano izobraževanje lahko vključujejo že skoraj 40 let.

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je bila ustanovljena 1986. leta v Ljubljani. Zelo hitro so ji sledili tudi drugi večji kraji (Kranj, Nova Gorica, Velenje in drugi).

Danes v Sloveniji ponuja programe že 28 univerz za tretje življenjsko obdobje. ADK Univerza za tretje življenjsko obdobje Ravne na Koroškem je ena najmlajših, saj deluje šele štiri leta, od jeseni 2001. Projekt smo pripravili in ga izvajamo v podjetju Smeri Ravne. Čeprav ima univerza sedež na Ravnah, je njeno delovanje namenjeno starejšim odraslim v vseh občinah Mežiške doline in občini Dravograd. Za medobčinsko delovanje smo se odločili zaradi možnosti zagotavljanja pestrejših ponudbe programov.

V študijskem letu 2004/2005 smo izvedli sedem študijskih programov, in sicer:

- **Nemščina IV, 30 ur, mentorica mag. Erna Kožar**

- **Nemščina II, 50 ur, mentorica Kristina Ločičnik**

- **Angleščina, 50 ur, mentorica Berta Poberžnik**

- **Osnove računalništva, 25 ur, mentor Branko Plestenjak**

- **Umetnostna zgodovina, 30 ur, mentorica mag. Simona Javornik**

- **Likovno ustvarjanje, 51 ur, mentor akademski slikar Štefan Marflak**

- **Oblikovanje gline, 20 ur, 5 skupin, mentorica Helena Brumen**

V programe je bilo vključenih 95 žensk in 6 moških. Udeleženci prihajajo iz vseh občin Mežiške doline, Dravograda in Slovenj Gradca.

Namen učnih programov je bil pridobivanje znanja, veščin in spretnosti ter razvijanje talentov.

Poleg dela v učilnici (skupaj 336 ur) so študijske skupine s področja oblikovanja gline in likovnega ustvarjanja pripravile razstave na Ravnah, Prevaljah, v Mežici in Črni in tako s svojo ustvarjalnostjo občanom pripravile prijeten kulturni dogodek.

Vse študijske skupine pa so pripravile svoj predstavitveni program za skupno srečanje vseh študijskih skupin univerze ob zaključku letošnjega študijskega leta. Bil je 13. aprila v Gostišču Delalut.

Ocenjujemo, da smo z doseženim lahko vsi skupaj, udeleženci programov, mentorji in organizatorji zelo zadovoljni. Še posebej, če upoštevamo, da vsi skupaj orjemo ledino, ker v našem okolju ideja in potreba po organiziranem izobraževanju starejših odraslih še ni zaživela kot nekaj povsem »normalnega«. Udeleženci programov se zdijo veliki večini drugih, tako starejšim kot srednji generaciji, še zmeraj malo drugačni. Kar pogosto se tudi slišijo pripombe: »Kaj pa jim je to potrebno? Jaz pa za to res nimam časa, imam druge bolj pomembne naloge! Kaj pa se gredo? Saj si tako in tako zelo malo zapomnijo!«

Zakaj je tudi starejšim odraslim, upokojenim treba ponuditi programe izobraževanja?

Na to vprašanje že kar nekaj časa odgovarjajo psihologi, sociologi, andragogi, ekonomisti, socialni delavci, gerontologi in drugi, ki obravnavajo človeka kot posameznika in kot družbeno bitje.

Ne bomo navajali teoretičnih spoznanj o pomenu, namenu in učinkih izobraževanja starejših odraslih in dobre prakse izobraževanja starejših odraslih iz drugih okolij.

Po štirih letih delovanja lahko spoznanja iz teorije dokazujemo z izkušnjami naših udeležencev, iz katerih se lahko vsi skupaj največ naučimo. Naj bodo vzpodbuda, da se v programe univerze v novem študijskem letu vključi še več navdušenih novih kandidatov.

Vsem, ki sodelujete in omogočate delovanje Univerze za tretje življenjsko obdobje Ravne na Koroškem, študentkam, študentom, mentoricam, mentorjem, organizatorjem in drugim, ki izobraževanje materialno ali moralno podpirate, se iskreno zahvaljujemo.

Kaj so o štiriletnem učenju in druženju povedale udeleženske in mentorica študijskega programa Nemški jezik IV?

Pred štirimi leti smo se prvič sestali v prostorih Društva upokojencev na Prevaljah. Takrat je bila ustanovljena prva študijska skupina Univerze za tretje življenjsko obdobje Ravne. Bilo nas je šestnajst, nekateri so se med seboj že dobro poznali, nekateri samo bežno ali pa sploh ne. Odločeni smo bili, da se začnemo učiti nemški jezik. Naš program je potekal

v sejni dvorani občine Prevalje.

Že na prvih urah smo ugotovili, da smo prišli z različnim predznanjem nemškega jezika. Toda pod

Mag. Erna Kožar podeljuje potrdila.

strokovnim vodstvom naše profesorice **mag. Erne Kožar** so začetna zadrega, negotovost in dvomi, če bomo zmogli, počasi izginjali. Z veliko vnemo in s trudom smo se prebijali skozi delovna zvezka *Deutsch Perfekt 1* in *2* ter usvajali osnovne jezikovne zakonitosti nemščine. Bilo je naporno, a tudi prijetno!

Rozalija Vogel

Študijska skupina Nemščina IV

Najprej nekaj statističnih podatkov: 9 udeleženk, opravile smo 30 učnih ur, uporabljale pa učbenik Deutsch Perfekt 2. Z rednim poukom smo začele 9. 11. 2004, končale pa 8. 3. 2005 (lep datum za zadovoljen zaključek druženja).

Postavljajo se mi vprašanja, kaj je bilo pomembnejše, ali naše redno tedensko druženje ali učenje tujega jezika, kaj bi postavile na prvo in kaj na drugo mesto. Ali je razvrščanje sploh pomembno, ali ni oboje tesno povezano med seboj že ves ta čas izobraževanja? In to že cela štiri leta, vse od 2001. Sedaj smo pa končale že srednjo šolo, so se pošalile, naredile smo maturo!? Če pogledamo le opravljeno število učnih ur (3 leta po 40 ur, zadnje leto 30 ur, je to 150 ur), to ravno ne bi zadostovalo za maturitetno spričevalo, če pa vključimo še vse ure, dneve, tedne samostojnega dela doma, vse od glasnega branja besedil, učenja novega besedišča in ponavljanja starega, pisanja domačih nalog itd., pa bi se število ur, namenjenih učenju nemščine, krepko povečalo.

Kolikor vem iz svojih pedagoških izkušenj, vsekakor obstaja precejšnja razlika med rednim izobraževanjem v šolskih ustanovah in izobraževanjem v univerzi za tretje življenjsko obdobje.

»Le zakaj, čemu je to potrebno, saj smo vendar že v penziji, saj nam tega zares več ni treba?« Vse to so pogosti komentarji, pa tudi izgovori, da ne narediš tega, kar drugi z navdušenjem počnejo. Vseživljenjsko učenje je vodilo tega ustvarjanja. Učenje je kot delo in ni nikoli omejeno, niti s številom ur, dni, tednov, mesecev, let. Vsak človek lahko naredi, postori več, kot drugi mislijo ali od njega pričakujejo. Rezultat vloženega časa in energije pa ni vedno temu sorazmeren, pa tudi otipljiv ne na takšen način, kot bi si ga želeli.

Tudi mene so udeleženke nemškega tečaja večkrat presenetile z izjemno vztrajnostjo in končno tudi z osebno suverenostjo. Vsakdo, ki jih je videl in slišal na nastopu 13. aprila letos, ko so se s svojim programom predstavile vse skupine Univerze za tretje življenjsko obdobje Ravne, mi bo to rad potrdil. In še to – program so izbrale in napisale kar same, učiteljeva vloga je bila pri tem zares le obrobna.

Ženske še niso za v staro šaro, so porekli. Še tako naprej in hvala vsem!

Izvajalka tečaja Nemščina 4 mag. Erna Kožar

V tečaj nemščine sem se vključila že drugo leto zapored. V skupini so bile večinoma tečajnice s Prevalj in nekatere sem poznala le na videz. To pa ni bila ovira, da ne bi postale dobre prijateljice. Tudi med poletjem, ko tečaj ni potekal, smo se srečevale.

Nemščina mi ni bila čisto tuja, zato mi je bilo učenje v užitek. Pri vsaki učni uri sem nekaj pridobila in se vedno bolj zavedala, da mi še veliko manjka do pogovornega jezika. Mislim, da imam sedaj kar dobro podlago za nadaljnje učenje, čeprav tega ne nameravam.

Zelo bom pogrešala učenje, še bolj pa družbo tečajnic in profesorice, ki nam je velikokrat ob našem malodušju vlivala voljo in znanje. Res sem ji hvaležna za to.

Cilka Košak

Tečaj sem z veseljem obiskovala. Učenje nemščine je vzpodbujalo mojo ustvarjalnost, veliko novega sem se naučila, navezala pa sem tudi nova poznanstva in prijateljstva. Za naš uspeh pa ima nedvomno ogromno zaslug mentorica, ki nas je znala motivirati in vzpodbujati.

Angelca Kotnik

Rozalija in Zora v nemškem skeču

Vsa štiri leta sem z veseljem obiskovala tečaj, ker smo bili homogena skupina. Všeč mi je bil tudi način vodenja tečaja. V času, ko sem bila pri učnih urah, sem izključila vsakdanje skrbi in delo. Takrat, pa tudi doma ob domačih nalogah, so morale moje male sive celice delati.

Rezka Kompan

V času, ko je potekal tečaj, so se v mojem življenju zgodile velike spremembe. Obiskovanje tečaja in druženje s kolegicami in profesorico mi je pomagalo, da sem te težave lažje prebrodila. Ob strokovni pomoči profesorice sem se veliko naučila.

Tilka Drevenšek

Zadovoljna sem, da sem se vključila v ta tečaj, z velikim veseljem sem ga obiskovala vsa štiri leta. Hvaležna sem naši profesorici, ki nas je veliko naučila.

Pavla Pratneker

Zadovoljna sem z znanjem, ki nam ga je posredovala mag. Erna Kožar s svojimi bogatimi strokovnimi izkušnjami. Kot skupina smo lepo sodelovali in smo gradivo v učbeniku dokaj uspešno obvladali.

Če bi se tečaj nadaljeval, bi se želela naučiti vsakdanjega pogovornega jezika s pomočjo slovnicih vaj in vaj iz konverzacije, tako da bi se lažje znašla v sporazumevanju z nemško govorečimi.

Marija Moličnik

Bile smo prva študijska skupina, ki se je na Prevaljah učila nemščino. Naša mentorica mag. Erna Kožar je zelo suvereno vodila naš tečaj. Za uspešno delo in sproščeno vzdušje pa smo poskrbele tudi me tečajnice. Seveda je bilo delo prilagojeno našim sposobnostim, a kljub temu smo morale vložiti veliko truda v usvajanje tujega jezika. Za uspešen zaključek smo vse članice skupine pripravile program, na katerega smo zelo ponosne. Predstavile smo ga na prireditvi vseh študijskih skupin. Srečanje je organiziralo Andragoško društvo Koroške, ki si prizadeva za izobraževanje in druženje starejših, da bi tudi tretje življenjsko obdobje preživljali aktivno in sproščeno.

Zora Velunšek

Kar nekajkrat se mi je zgodilo, da so me na morju ali v domačem kraju ustavili nemško govoreči turisti ali izletniki in me spraševali za pot do določenega kraja, lokala, trgovine in podobno. Vedno sem bila v zadregi, ker jim nisem znala in mogla pomagati. Z angleščino, ki se jo učila v osnovni in srednji šoli, bi se še nekako znašla, nemško pa sem znala samo nekaj posameznih besed. Že takrat sem sklenila, da si bom po upokojitvi vzela čas in se učila nemški jezik. Ko se mi je ponudila priložnost, da se vpišem v ta tečaj, nisem niti za trenutek oklevala. In ni mi žal, bilo je prijetno in koristno!

Rozalija Vogel

Manjka še mnenje **Marije Dolinšek**. V času analiziranja našega skupnega učenja je bila na potovanju v tujini. Upam si trditi, da bi bilo tudi njeno mnenje podobno našim.

Ob koncu tečaja nam je mentorica prinesla zanimiv recept, ki ga je pred dvesto leti napisala Catherina Elisabeth Goethe, mati velikega nemškega pesnika Goetheja (1731–1808). Pazljivo smo ga prebrale, naša kolegica Pavla Pratnaker pa ga je prevedla v slovenščino. Originalni naslov se glasi: RECEPTVORSCHLAG FÜR EIN GANZES JAHR. Začne se takole: Man nehme zwölf Monate, putze sie ganz sauber von Bitterkeit, Geiz, Pedanterie und Angst ... V prevodu se glasi:

RECEPT, PRIPOROČLJIV ZA CELO LETO

Vzameš 12 mesecev,
jih posebno skrbno očistiš
grenkobe, skoposti, pikolovstva in strahov.

Posamezni mesec razdeliš na 30 ali 31 delov, tako da zaloga zadostuje za celo leto.

Dan naj bo sestavljen iz 1/3 dela in 2/3 veselja in humorja.

Nato dodaš še 3 zvrhane jedilne žlice optimizma,

čajno žličko strpnosti, zrnce ironije in ščepec obzirnosti.

Vsebino bogato preliješ z ljubeznijo.

Končno jed okrasimo s šopkom majhnih pozornosti.

Dnevno postrežemo z vedrostjo in s skodelico dobrega in poživljajočega čaja.

**Mnenja je zbrala, uredila in zapisala
Rozalija Vogel**

Kako svoje motive in izkušnje komentira članica študijske skupine Nemščina II?

Znanja tujih jezikov ni nikoli preveč.

Včasih, ko je bila naša država bolj zaprta in ni bilo možnosti toliko potovati ter gledati tujih TV-programov, tega znanja nismo pogrešali. Jezili smo se, ker so nas v šoli učili francoščino in ruščino, ne pa nemščino, ki bi nam edino lahko kdaj koristila.

Zato sem se sedaj, ko sem v pokoju, odločila, da izkoristim možnost, ki jo ponuja ADK – Univerza za tretje življenjsko obdobje, za vključitev v začetni tečaj nemškega jezika.

Letos zaključujemo drugih 50 ur programa. Izplen sicer ni tak, kot bi bil v naših mladih letih. Imamo pa odlično učiteljico **Kristino Ločičnik**, ki se tako trudi s pripravami in z nami, da imamo kar slabo vest, če pridemo nepripravljeni na učno uro. Ugotavljam, da se včasih vedemo kot »veliki otroci«, ki se ne zavedajo, da se učijo zase in za svojo osebno rast.

Učenje na stara leta ni namenjeno razvoju poklicne kariere in zaposlitvi, ampak lastnemu izzivu in prijetnemu občutku ob doseganju zadanih ciljev, ki ga sicer zaposlenim vsakodnevno prinaša izpolnjevanje delovnih obveznosti.

Z učenjem v skupini poleg novega znanja človek spoznava nove ljudi in sklepa nove vezi in poznanstva, kar pa je tudi pomembno.

Zame je obiskovanje tečaja koristen in prijeten dogodek, ki popestri upokojenčev vsakdan.

Helena Burjak

Kako so se učili likovno izražati in kako so vedenje zadržanega umetnika naravnali po vzdušju v skupini?

Program Likovno oblikovanje pri Univerzi za tretje življenjsko obdobje Ravne obiskujem že tretje leto. Vsako leto se v programu srečujemo v glavnem isti navdušenci, tako da smo že kar »dobro uigrana klapa«. Na žalost pa nas je letos zapustil naš prijatelj Esad.

Ker so me izbrali za animatorko skupine, bom predstavila naše letošnje druženje. Mogoče bom s tem še koga navdušila in se nam v jeseni pridruži kak ljubitelj ali ljubiteljica lepega!

V skupini nas je bilo v prvem delu 15 in v nadaljevalnem programu 12. Z delom smo začeli oktobra in zaključili aprila, opravili smo 51 ur programa, skozi katerega nas je letos vodil akademski slikar **Štefan Marflak**. Zelo resen, zelo redkobeseden, skratka prav tak, kot si jaz predstavljam pravega umetnika.

Vse je na začetku potekalo v globoki in resnobni tišini. Le tu pa tam smo si udeleženci dovolili postaviti kako kratko vprašanje. Skratka, na eni strani smo bili mi, vzorni in poslušni učenci, na drugi strani pa resen in redkobeseden učitelj. »Pa saj to nismo mi!!! Mi smo pa ja ena živahna, klepetava, včasih celo preglasna skupina! Le kaj se dogaja z nami?«

Še sreča, da imamo Sašo. Ta je kar dobro »na jeziku zrasla« in očitno ni mogla več zdržati akademske resnobnosti v naši likovni učilnici. Najprej previdno, potem pa vedno bolj korajžno je pričela »obdelovati« Štefana. In bila je uspešna. Naš mentor se nam je začel kazati v čisto drugi luči – naša srečevanja smo v nadaljevanju skupaj napolnili z veliko humorja, smeha in dobre volje.

Trideset ur programa, kot smo ga načrtovali na prvem srečanju, se je prehitro izteklo. »Sedaj pa že ne moremo kar nehati,« smo družno ugotovili. Vsi navdušeni smo se dogovorili, da podaljšamo program še za dvajset ur.

V petdesetih urah likovnega ustvarjanja smo postali dobri prijatelji in ustvarili smo kar nekaj uspešnih slik, od tihožitja do portretov. Na koncu pa nas je Štefan povabil v svoj atelje, ki je prav fantastičen. Poln toplote, svetlobe, senc in slik! Tisto pravo vzdušje, ki ga umetnik mora imeti za svojo ustvarjalnost.

Študijska skupina Likovno ustvarjanje

Po nekaj urah teoretičnega uvoda na začetku našega 30-urnega programa smo začeli z risanjem tihožitja – sadje in steklenica. Najprej s svinčnikom. Na naslednjem srečanju spet sadje in steklenica. In tako je minilo kar nekaj srečanj ob sadju in steklenici v raznih slikarskih tehnikah. Pa tudi kozarci so bili zraven – seveda prazni!

Naših srečevanj pa kar ne moremo končati, že maja bomo šli slikat v naravo.

V imenu vseh udeležencev se mentorju Štefanu Marflaku iskreno zahvaljujem za delo z nami. Prav tako pa si dovolim v imenu vseh iz študijskega programa Likovno ustvarjanje izjaviti, da študijski programi univerze za tretje življenjsko obdobje

omogočajo starejšim – upokojenim možnosti uresničevanja interesov in učenje v prijetnem, prijateljskem vzdušju skupaj z ljudmi enakih interesov in nagnjenj.

Nova znanja, nova prijateljstva in lepa doživetja pa nam bogatijo življenje.

Marjeta Lepej,
animatorka skupine Likovno ustvarjanje

Zakaj se v programe univerze vključuje Gusta?

Pred nekaj leti me je zdravje zapustilo in bila sem na robu prepada. Bila sem depresivna in iskala sem pomoč zdravnikov. Da bi svoje težave ublažila in preusmerila svoje misli bolj v pozitivno smer, sem se odločila obiskovati izobraževalne programe, ki jih je takrat začela ponujati Univerza za tretje življenjsko obdobje Ravne.

Prvo leto sem začela s programom »Oblikovanje gline«, ne glede na moj talent. Našla sem zadovoljstvo v druženju s članicami skupine, čeprav so bili moji izdelki povprečni. Na spletnih straneh sem iskala informacije in literaturo o glini, oblikovanju gline, misleč, da bom postala umetnik. Literature je veliko, vendar umetnost je tisto, kar ustvariš sam, brez slik. Čeprav nisem postala umetnica s področja oblikovanja gline, sem v tistem času skupaj s hčerko in vnukinjo izdelala kar nekaj izdelkov iz gline – rezultat učenja oblikovanja gline.

Ko sem ugotovila, da svojih izdelkov iz gline ne bom mogla plasirati, da bi si finančno opomogla, če se malo pošalim, sem se v naslednjem študijskem letu vključila v program »Osnove fotografije«. Vodil ga je mojster **Tomo Jeseničnik**.

Na njegovo vprašanje, zakaj sem se odločila za program »Fotografija«, sem mu odkrito povedala, da sem prelena, da bi preštudirala navodila za uporabo mojega novega fotoaparata in ker vem, da mi bo on kot mentor povedal in pokazal več, kot piše v navodilih.

Pri »Fotografiji« smo bili mala skupina in zato se nam je mentor posvečal, posredoval nam je veliko znanja in »trikov«. Motive smo iskali na Strojni in Lešah. Svoje izdelke smo razstavili in prepustili, da jih ocenijo tudi drugi.

Z obiskovanjem programov sem nadaljevala. Odločila sem se za tuj jezik. V gimnaziji sem se učila angleščino, zato sem se odločila, da osvežim znanje iz tega jezika, ki ga nisem uporabljala 45 let. Obiskovanje programa mi je vrnilo upanje, da bom obnovila gimnazijsko znanje. Pri angleščini smo bili prijetna skupina, v kateri sta bili dve moji bivši sodelavki, ostale pa sem ob prvem srečanju le bežno poznala. Med nami je bil tudi g. Vrisk, duhovnik črnjanske nadarbine. Mlajša generacija bi dejala, da

Avgusta govori o svojih aktivnostih v univerzi za tretje življenjsko obdobje

smo »cool«. Vsako srečanje s sošolci – prijatelji mi je blažilo zdravstvene težave, ki so me spremljale.

Decembra 2004 sem morala na operacijo srca v Klinični center. Ko sem se vrnila, sem spoznala, da me moji prijatelji v angleški skupini niso pozabili. Njihove bodrilne besede in misli so bile zdravilo, ki mi je premagalo prebroditi krizo. Februarja sem se vrnila k angleškim lekcijam in prijateljem. Druženje je bolj učinkovito od pomirjeval.

Cenim delo v skupinah Univerze za tretje življenjsko obdobje Ravne. Želim se zahvaliti vsem prijateljem, ki sem jih spoznala na tečajih. Zahvala gre tudi mojim dosedanjim mentorjem, predvsem pa gospe Berti Poberžnik.

Za konec naj navedem misel Marie von Ebner-Eschenbach: »Dokler se lahko uči, sprejema nove navade in prenaša ugovore – je človek mlad.«

Avgusta Dokl

Kako je svojo prvo izkušnjo pri delu s starejšimi odraslimi doživela mentorica?

Današnji način življenja narekuje vseživljenjsko izobraževanje in učenje, skorajda je postalo nuja, potreba za vse ljudi v vseh starostnih obdobjih življenja. Če hočejo ljudje ostati intelektualno aktivni tudi v poznih letih svojega življenja, se morajo učiti in spoznavati nove stvari.

Letos se je širokemu spektru ponujenih tem/programov Univerze za tretje življenjsko obdobje Ravne pridružila tudi umetnostna zgodovina, ki sem jo predavala v 30-urnem sklopu, med novembrom 2004 in marcem 2005.

Skupina Umetnostna zgodovina

Izkušnja je presegla moja pričakovanja, saj sem se znašla pred izjemno zahtevno publiko, skupino desetih študentk in študentov, ki niso potrebovali le osvojitve osnovnih pojmov umetnostne zgodovine, ampak so iskali predvsem nadgradnjo svojih že obstoječih vedenj. Le-ta pa so bila, predvsem z vidika praktičnih izkušenj, precej obširna.

To je od mene zahtevalo drugačen pristop, ki temelji na obojestranski izmenjavi informacij, izkušenj.

Ker pa je umetnostna zgodovina veda, ki temelji na vizualni izkušnji, se je slednje najbolj učinkovito manifestiralo v terenskem pregledu umetnostne dediščine. To so bile v letošnjem letu nekatere od koroških cerkva.

mag. Simona Javornik

In kaj so dosegle »glinarice«?

Njih nismo spraševali, kaj so se naučile in v kakšnem vzdušju potekajo programi oblikovanja gline.

Svoje dosežke nam prikazujejo na razstavah za širšo javnost (Ravenski dnevi, Jesenska srečanja na Prevaljah, razstava v sejni sobi občine Mežica, razstava v pisarni

Tako so nastajale velike posode

Izdelki skupine Oblikovanje gline

Turističnega društva Črna, razstava Amfore v optiki Brumen).

Da pa so se v skupinah za oblikovanje gline ustvarili dobri in prijateljski medsebojni odnosi, dokazuje kontinuiteta njihovega druženja, za kar ima seveda velike zasluge tudi **mentorica Helena Brumen**.

Vse fotografije so iz arhiva Univerze za tretje življenjsko obdobje Ravne na Koroškem.

PLEZALNI MITING NA RAVNAH

Metallica je lahko tudi »grif«

Marta Krejan

Ravenski Alpinistični klub je letos zopet organiziral zaključno tekmo športnega plezanja v prvenstvu osnovnošolcev vzhodne Slovenije, in sicer v nedeljo, 10. aprila 2005. Dan pred tem so se na veliki plezalni steni v telovadnici Osnovne šole Prežihovega Voranca med sabo pomerili isti tekmovalci, le da je ta tekma potekala pod okriljem Alpinističnega kluba Slovenj Gradec. Kljub vedno večjemu številu zainteresiranih športno plezanje pri nas še vedno nima prave veljave, kar je verjetno botrovalo tudi temu, da v slovenjgraški športni dvorani ni bilo mogoče dobiti primerne termina za izvedbo tekme (res pa je, da so v tistem času dvorano potrebovali tudi maturantje). Sicer pa je to, da sta obe tekmi potekali na isti steni, obema kluboma precej olajšalo organizacijo in plezalni miting naredilo še bolj pester.

Vsi vemo, da ukvarjanje s športom pozitivno vpliva na otrokov osebnostni razvoj, pravzaprav je nujno za zdravo življenje, vemo tudi, da vsi otroci ne morejo in ne marajo igrati nogometa, tenisa ali trenirati smučanja; dajmo se torej potruditi in jim pomagajmo, da se bodo lahko ukvarjali s tistim, kar želijo.

Kaj je torej razlog, da je kljub vedno večjemu številu otrok, ki si želijo otipati »grife«, in kljub več kot štiridesetim umetnim plezalnim objektom v Sloveniji, kolikor jih je našel Dušan Planinc - Duka, alpinist in inštruktor športnega plezanja, tekem in srečanj plezalcev tako malo? Mediji temu športu posvečajo premalo pozornosti; ko je v Kranju svetovno prvenstvo, nacionalna televizija temu res nakloni kako minuto ali dve, včasih se tudi v katerem od časopisov najde intervju s plezalci ali z alpinisti, to je pa tudi skoraj vse. Ampak Slovenci imamo tako alpiniste kot športne plezalce v samem svetovnem vrhu!

No ja, vsega pač ne smem dajati v en koš, kar zadeva lokalne medije, mislim, da dokaj pozorno spremljajo plezalno in alpinistično dogajanje, pa tudi sami člani moramo kaj narediti za promocijo tega športa.

Ali je razlog, da so bile letos v vzhodni Sloveniji le tri tekme, tudi to, da klubi nočejo prevzeti odgovornosti za organizacijo, ne vem, vendar pa mislim, da bi s pravo mero dobre volje in s sodelovanjem lahko naredili še marsikaj.

SOBOTNA TEKMA

Celjan Erih Obrez, državni postavljaivec smeri, ki je imel isto nalogo pri nas tudi lani, je visel na steni že v petek dopoldne. Naslednji dan, 9. aprila, ko se je pod vodstvom Petra Jeromla tekma začela, so bile smeri postavljene in za stopničke se je pod strogim očesom glavnega sodnika Matjaža Jurjeca borilo okoli osemdeset osnovnošolcev in osnovnošolk. Poleg staršev tekmovalcev je za nemoten potek tekmovanja skrbelo tudi nekaj vzornikov naših »tamalih«: Slovenjgradčani Čuješ, Britovšek, Jurjec, Klančnik in še kdo, ki spadajo med elito mladih slovenskih plezalcev.

Rezultati in uvrstitve naših plezalcev

V superfinale je prišlo osem cicibank, na koncu pa so se razvrstile takole:

1. Anja Murko, APS Hrastnik;
2. Tamara Omerzel, AK Slovenj Gradec;
3. Julija Kruder, ŠPO Celje;

Sara Strmčnik, AK Slovenj Gradec, si je z Laščanko Anjo Unuk delila **5. mesto**, Živa Ledinek, AK Ravne, je bila **7.**, Barbara Pori, AK Ravne, **8.**, ena izmed najmlajših in začetnica v tekmovanjih, Špela Bricman iz AK Slovenj Gradec, pa je bila **11.**

Dobri so bili tudi cicibani:

1. Gregor Vezonik, AK Ravne;
2. Žiga Pizar, AK Ravne;
3. Tim Unuk, PK Laško;

Rok Razgoršek je splezal na **4. mesto**, svež tekmovalec Marcel Rajšter pa na **7.** (oba iz AK Slovenj Gradec).

Med mlajšimi deklicami je bila uvrstitev naslednja:

1. pričakovano Neža Kruder, ŠPO Celje;
2. Polona Pušnik, AK Ravne;
3. Andreja Kogelnik, AK Slovenj Gradec;

Najboljše cicibanke v skupni uvrstitvi (Foto: Marta Krejan)

Maša Močnik Romer iz AK Slovenj Gradec pa je dosegla 6. mesto.

Mlajši dečki:

1. kljub superfinalu so si stopničko delili kar štirje: Matjaž Zorko in Izidor Zupan, PK Laško, ter Celjan Grega Birsca in Matic Leva iz Slovenske Bistrice; novopečena tekmovalca Jernej Šavc, AK Slovenj Gradec, in Urban Anželak, AK Ravne, sta bila 12. oz. 13.

Starejše deklice:

1. Katja Krejan, Posavski AK;
2. Zala Rek z Raven je na stopnički dala prostor še Ksenji Zupanc iz PK Laško ter Anji Bunc in Živi Frešer iz AO Slovenska Bistrica; Tamari Kramljak, AK Slovenj Gradec, je tako pripadlo 6. mesto.

Med starejšimi dečki smo imeli le enega predstavnika, in sicer je bil najboljši:

1. Ciril Vezonik, AK Ravne;
2. Jernej Kruder, ŠPO Celje;
3. Teo Brbre, ravno tako Celjan.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam z nagradami za najboljše ali kako drugače pomagali pri izvedbi tekme: APS, d. d., Altum, d. o. o., Zavarovalnica Triglav, Pekarna Hlebček, Slaščičarna Demiri, BIO MEDICA, Koroški študentski servis, Prevoznništvo Mešič, Gradbeništvo Kuster, Vodne in ogrevalne

inštalacije Juvan, Select, d. o. o., Vrčkovnik Marjan, s. p., Boutique Black Jack, Pizzeria Di Antonio, Mestna optika, Avtoprevoznništvo Soršak, Petrol Energetika, Contal, d. o. o., Johnson Controls in Petrol Matjaž Repnik, s. p.

NEDELJSKA TEKMA

Nedeljsko zaključno tekmo je s pomočjo članov kluba, staršev tekmovalcev, sponzorjev in še koga izpeljala nenadomestljiva Urška Vezonik, ki je za sodnika postavila Fonzana - Alfonza Prevorčiča, pomagal pa mu je Branko Maček, po domače Muc.

Uvrstitve naših so bile tudi tokrat zelo dobre.

Cicibanke:

1. ponovno Anja Murko, APS Hrastnik;
2. Sara Strmčnik, AK Slovenj Gradec;
3. Tamara Omerzel, AK Slovenj Gradec;
Živa Ledinek, AK Ravne, je dosegla 5. mesto, Barbara Pori, AK Ravne, 7., Špela Bricman, AK Slovenj Gradec, 13., Tara Ledinek, AK Ravne, je bila 15., Ina Kuhelnik iz Slovenj Gradca pa 16.

Cicibani:

1. ponovno Gregor Vezonik, AK Ravne;
2. Žiga Pisar, AK Ravne;

3. Tim Unuk, PK Laško;
 4. je bil **Rok Razgoršek**, AK Slovenj Gradec, Ravenčan **Andraž Karničnik** 5., **Klemen Dretnik** 8., **Marcel Rajšter** iz AK Slovenj Gradec pa 10.

Tudi pri mlajših deklicah je bilo podobno kot dan poprej:

1. Neža Kruder iz Celja;
 2. **Polona Pušnik**, AK Ravne;
 3. Taja Zore, ŠPO Celje;
 Slovenjgradčanki **Andreja Kogelnik** in **Maša Močnik Romer** sta bili na 4. in 5. mestu.

Mlajši dečki:

1. Laščan Matjaž Zorko;
 2. Matic Leva, AO Slovenska Bistrica;
 3. Izidor Zupan, PK Laško;
 Jernej Šave, AK Slovenj Gradec, je bil 12., Aljaž Danji, 13. in Urban Anželak 14. (oba Ravenčana).

Med starejšimi deklicami sta bili Korošici med najboljšimi:

1. Zala Rek, AK Ravne;
 2. **Tamara Kramljak** iz AK Slovenj Gradec, ki pa je mesto delila s Špelo Ozimič iz Slovenske Bistrice.

Starejši dečki so se razvrstili enako kot na sobotni tekmi:

1. **Ciril Vezonik**, AK Ravne;
 2. Jernej Kruder, ŠPO Celje;
 3. Teo Brbre, ravno tako iz Celja.

SKUPNE UVRSTITVE OSNOVNOŠOLCEV VZHODNE SLOVENIJE V ŠPORTNEM PLEZANJU 2005

Himalajec in načelnik ravenskega AK Matej Flis ter ravenski župan Maksimilijan Večko sta za najlepši pokal cicibank čestitala Anji Murko, drugega po velikosti sta podelila **Tamari Omerzel**, Anja Unuk pa je domov odnesla »bronastega«. Ostale naše cicibanke so se razvrstile takole: **Sara Strmčnik** je z nekaj točkami zaostanka pristala na 4. mestu, **Živa Ledinek** na 6., **Barbara Pori** na 10., mesto za njo pripada **Špeli Bricman**, **Tanja Turičnik** je na 16. mestu, takoj za 17. **Taro Ledinek** pa je **Ina Kuhelnik**.

Gregor Vezonik je pričakovano najboljši med cicibani, za drugo mesto čestitamo **Žigi Pisarju**, Tim Unuk je dobil pokal za tretje mesto v skupnem seštevku, **Rok Razgoršek** pa je za las zgrešil stopničko. **Marcel Rajšter** je 8., Ravenčan **Andraž Karničnik** je na lestvici takoj za njim, na 11. mestu pa stoji **Klemen Dretnik**.

Mlajša deklica **Polona Pušnik** stoji na desni strani prvouvrščene Neže Kruder, na njeni levi je Taja Zore,

Andreja Kogelnik je na 4. mestu, **Maša Močnik Romer** pa na 6.

Najboljši med mlajšimi dečki je Matjaž Zorko, 2. je Matic Leva, na 3. stopnički pa stoji Nejc Podpečan. **Urban Anželak** in **Jernej Šave** sta na 12. oziroma 13. mestu, **Aljaž Danji** pa na 17.

Zala Rek je z največ točkami na 1. mestu, takoj za njo sta Ksenja Zupanc in Živa Frešer, druga predstavnica koroških plezalk v tej kategoriji, **Tamara Kramljak**, pa je skupno 6.

Že to, da plezanje **Cirila Vezonika** gledamo z odprtimi usti, nam pove, kam pes taco moli – Ta mali Vezi I. od Ta velikega Vezija I. ... no, tisti, ki poznate Vezije, tako veste, kaj hočem povedati – torej, Ciril je s pomočjo Metallice (!) brezkompromisno na 1. mestu v kategoriji starejših dečkov, vsem dobro poznan Jernej Kruder je 2., nič manj znan pa nam ni Teo

Spretna Polona Pušnik

(Foto: Marta Krejan)

Brbre, ki je v skupni uvrstitvi na 3. mestu.

Za pomoč pri podeljevanju nagrad in za podporo se zahvaljujemo Maksimilijanu Večku, ravno tako pa smo hvaležni velikodušnim sponzorjem, ki so tako ali drugače pripomogli, da je bilo veselje otrok, ko so prejeli nagrade, res iskreno: SM – metal Šentjanž, Mojca šport, Enduro, AV Studio, MEDI-KEM, Yaya, CATV, OŠ Prežihovega Voranca Ravne, Mariborska livarna, Midra, Farmadent, Mizarstvo RUSTIL, Mizarski servis Anželak, DAVINA in Vertikala-x.

Tekme so tako ali tako zanimive že same po sebi, če pa so še dodatna nagradna žrebanja in če se ves čas izpolnjujejo še glasbene želje, ki tekmovalcem pogosto služijo kot dodatni »grifi«, pa vse skupaj spominja že na pravi šov. In prav je tako! Otroci se morajo zabavati in če bi rekla, da se mi nismo, bi mi nos gotovo zrasel za kak centimeter (bog ne daj!).

V imenu obeh alpinističnih klubov iskrena hvala sponzorjem in vsem, ki so pomagali in sodelovali pri izvedbi tekm. Kar se tiče pa hišnika Tonija ... ja, brez njega bi pa zadeve vsekakor bolj slabo »laufale«!

ZGODBA Z MONTE ROSE

Stane Lodrant

Večkrat se vprašam, kaj me je pripeljalo v Ivanov krog gorskih navdušencev. Če me še povabi, sploh ne bom čakal! Pritrdilen odgovor je na dlani. Grossglockner, Ortler in ostali vršaci so bili preveč uspešni dosežki in krasni spomini, da bi sploh pomišljal. Pa še nekaj sem potuhtal! Moja in njegova prisotnost v gorah vedno pozitivno vplivata na vreme. Bog nas ljubi!

Člana odprave za Švico, tokrat za 4634 m visoko Monte Roso, z vrhom Duffourspitze, sta bila poleg vodje Ivana in mene še dva dobra prijatelja. Mene so poimenovali »štrudl«, ker navadno v hladilni torbi prinesem jabolčni zavitek in pivo. No, torej je bila ekspedicija klasična, kajti Ivan ima nekako v krvi, da več kot tri ali štiri člane ne prenaša v svoji bližini. Spomnim se ture na Ortler, ko se nam je pred zadnjim vzponom pridružil Nenad (Hrvat, ki nas je »nafetal«, da sme v navezo) in se je potem valjal in preklinjal vse bogove, dokler ni prišel spet na trdno zemljo. Po sedmih urah, že blizu avtomobila, pa ni bilo mogoče »izklopiti njegovega radia«. Eden za drugim smo zbrzeli naprej, samo da ga ni bilo treba poslušati in odgovarjati na njegova vprašanja. Nenad z Reke je bil takrat res pravi galjot na gori, a proti koncu ture pa vse bolj tudi mi.

Za pogovore o Monte Rosi smo se dobivali ob pijači, premleli ideje za pot in tekmovali v modrovanju. Nečesa pa le nismo uspeli doseči kljub energiji, ki je žarela iz nas. Čakali smo lepo vreme. Vreme, to vreme! Verjemite, da smo si bolj želeli lepo vreme nad Francijo kot pa nad Koroško.

Nebo je napovedovalo uspeh

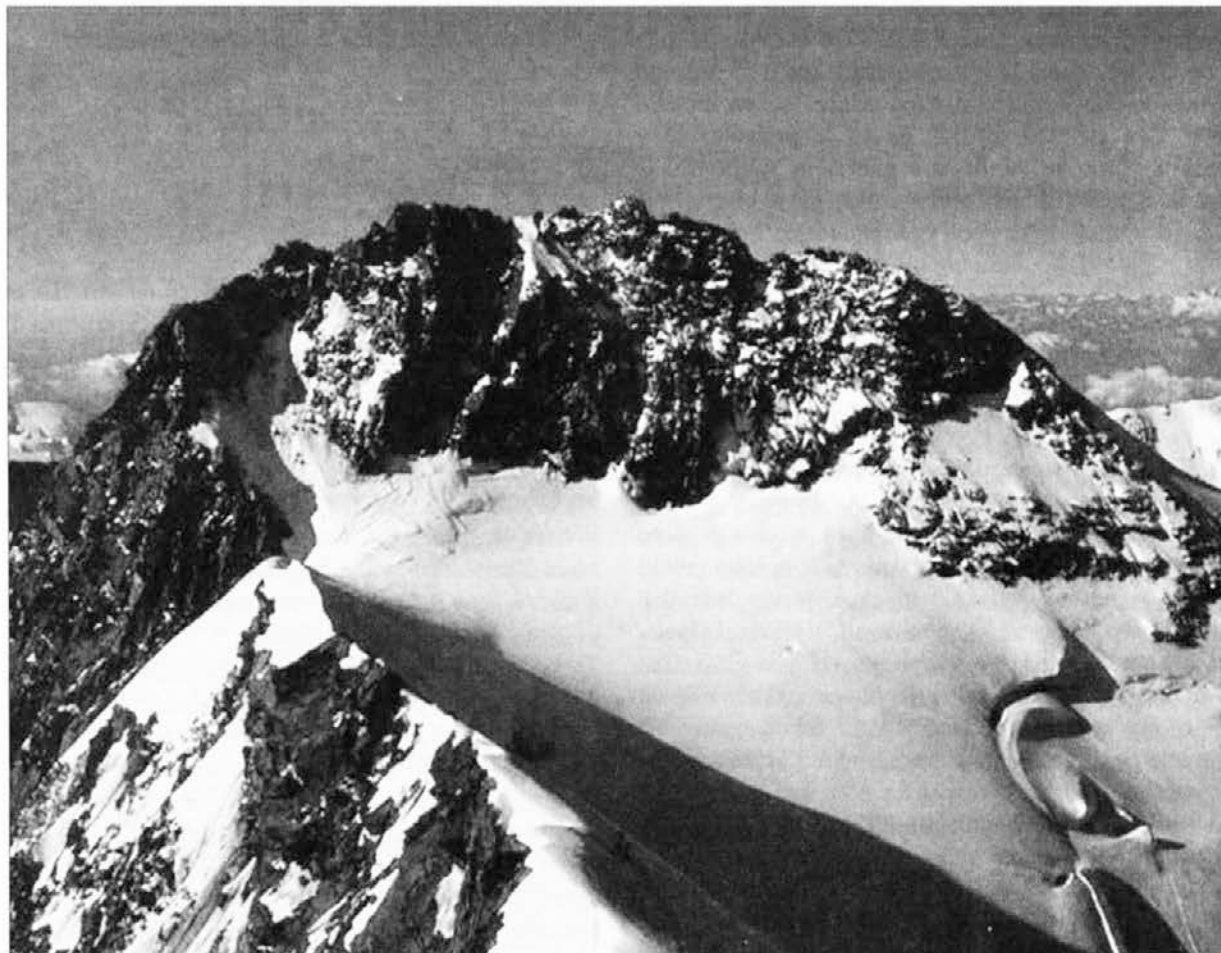
Komanda je padla. Torej gremo. Vožnja proti Švici, proti Zermattu (približno 800 km), mi je bila že znana. Pred letom sva z ženo že opazovala te fascinantne vrhove, vendar le iz varne, počasi se premikajoče, gorske zobate železnice Zermatta. Ogromna piramida, veličastni Materhorn, je očitno najbolj poslikana gora sveta. Ti nori »azijati« – japonski turisti očitno ob rojstvu v zibel dobijo še fotoaparati. Monte Rosa, sosednja bonta (Ivanova najbolj priljubljena beseda), pa je veličastna prav zaradi tega, ker je nekoliko višja in ima strašne ledenike, iz katerih štrlijo črne, strahotne stene. Na vzhodni strani Monte Rose je nekoliko niže na ledeniku svetovno znani smučarski center Saas Fee.

Vožnje v Švico se nisem bal, le daleč, daleč je. Avstrija, Italija, nič kaj duhovitega. Zanimivi so bili morda športni avtomobili, ki so nas prehitevali kot za šalo, pa še to je zanimalo le mene, šoferja, kajti ostali so tako in tako le brundali svoje sanje pravičnega spanca. Še jedli nismo nič (razen avtomobila, ki je požrešno pil), dokler nismo prečkali Simplona, severozahodno od Milana, in se je kolega spomnil ženine popotnice – »vineršniclov«. Ni ga čez zrezek! Pa smo naredili piknik na obcestnem postajališču in nismo bili edini. Če bi imeli druge namene, bi kaj kmalu začeli izmenjevati »pir« s sosednjimi »piknik skupinami«. Ampak morali smo naprej, kajti dan kljub opoldanski vročini ne traja večno. Po devetih urah, po 800 km, prebitih v avtu, smo končno parkirali v ozki gorski vasici Tasch.

Iz zasedenih pikničarjev smo se morali kar hitro preleviti v vzdržljive gorske kavke, za katere ni ovir. Že ko si naprtal nase opremo, si takoj doumel, da tokrat v gorah ne bo neznosti. Vsa skalna oprema, zimska oprema, tekočina ... Pa ne, da spraviš v sili vse to v nahrbtnik in to še nosiš? Z vlakcem smo se odpeljali v slavni Zermatt in se izgubljali v množici turistov, med katerimi pa vendarle vsi niso bili take enogrbe kamele s prtljago kot mi. Je pa bilo na železnici zabavno, ker so turisti kot opice skakali od okna do okna, se prerivali in snemali te belo-črne »špice«. Mi pa smo bili srečni še zaradi ene barve. Nebo je bilo modro, čisto modro, in ravno to smo si mi, ki smo imeli še nekaj drugega pred sabo kot tile nori turisti s kamerami, najbolj želeli. Nebo je v teh dneh napovedovalo uspeh!

Ob 17. uri smo zapustili drugi vlakec za smer Gornegrad. Lepa višina 2800 m! Z višino so se odpirala tudi nova obzorja. Prijetneje je postalo tudi zaradi miru, saj ni bilo več drenjanja in norih fotografov – kamikaz. V lepih razgledih in tišini smo lahko premlevali svoje divje misli. Postalo pa je dokončno jasno, da tu ne bo mehke in mavrice, da bosta prevladovali le dve barvi ali pa bomo videli največ tri barve, katerim se bosta zoperstavljali naši moč in volja.

Ko imaš optan tovor na telesu, te le-to kar samo sili v hitrejšo gibanje. Kar milo se mi je storilo, ko sem opazil kruto resnico, da se bomo spustili dobrih 300 višinskih metrov k ledeniku. Zavedal sem se namreč, da mi ta višinski kredit ne bo odpuščen. Ko stopiš na ledenik, postane zadeva vsaj sprva zanimiva. Drugo okolje, druga koncentracija, druga oprema. Pozno

Gorska idila, ki nas je vse očarala. (Foto: Stane Lodrant)

popoldne žuborijo med razpokami številni potočki. Nevednež bi skoraj zasanjal romantiko. Vendar je samo prečenje zaradi velikega števila grozljivih razpok in dokaj gladkega ledu kar prava avantura. Brez smernih kolov bi bilo ogromno težav.

Po prečenju ledenika smo prišli na strmo peščeno in skalno stezico. Stvar je postala takoj jasna. Zdaj moramo nadoknaditi prej izgubljeno višino. Tu smo naleteli na slovensko trojico, ki nam je v sami evforiji natrosila nekaj informacij o zgornjem ledeniku in razpokah, ki pa jih drugo jutro v temi, žal, očitno nismo upoštevali. Je že tako, da ko si utrujen, nehote ne sprejemaš informacij, ki bi bile lahko dobrodošle. Pa vendar nam je skupinica vlila novo moč in voljo. Fantje so že opravili!

Igra sonca in senc

V slabih dveh urah smo bili pri načrtovani koči – Monte Rosa Hütte (2795 m). Načrt se nam je dokaj dobro odvijal. V koči, ki je nekako klasična, visokogorska, a utrujenemu človeku kar baročna, smo brez težav navezali stike z mlado oskrbnico, ki je bila neverjetno jezikava. Z

mano je govorila nemško, z Ivanom angleško, tam s tretjim je brenkala italijansko. Bogsigavedi, ali smo mi še vedno tako daleč in zahod zmeraj bolj zahodno! Po lahki večerji in obveznem »kriglu piva«, kateremu se kolegi ne morejo upreti (saj le zaradi strahu pred dehidracijo), smo najavili oskrbnici zajtrk ob dveh zjutraj in razložili naš namen.

Zunaj se je dan prevešal v noč, pa to le v gorah. V nižinah je bila že trda tema. Slavni, mlajši bratec Monte Rose, Materhorn, se je kazal v fantastični podobi. Bosi in sproščeni smo sedeli na »udobni skalici« ob koči in opazovali duhove. Črna piramida, ki stoji frontalno, kot zrcalo pred lepo žensko, je tokrat pred nami postajala črtasta. Sence nižjih, sosednjih vrhov so jo rezale. Vendar je to bilo le navidezno. Svoje junaštvo je pokazala, ko je še edina gora ostala obsijana z zlatimi žarki. Vendar je tudi ta gora padla. Padla je, a vendar je padla junaško, ponosna, zadnja. Tudi tu se je naselila noč.

Oskrbnik nam je določil sobo za počitek, prej pa smo svoje tovorne nahrbtnike nekoliko razbremenili. Na police smo izločili rezervno vrečo z »odvečno prtljago«, ki bo drugo jutro ostala v koči. Ure ležanja sem prestal nemirno, pravzaprav sem ob poslušanju dihanja našteval število ljudi v sobi. Okoli ene ure zjutraj sem se odplazil iz koče na mojo skalo, ki je bila še pred nekaj urami prav mistična. Skala je bila hladna

in hrapava, brez duhov, prav pripravna za plezanje, polna oprijemkov. Moja lučka na čeladi je bila nepotrebna. Zunaj je bila noč, čista, kot si jo le želijo izgubljeni. Torej se je napovedoval še en čudovit dan. Čez čas sem opazil, da se je prižgala luč v jedilnici. Ura je minila dve zjutraj in zajtrk nas je čakal. Šele v jedilnici sem spoznal, da je bilo v koči kar nekaj ljudi, ki so imeli podobne ideje za novi dan.

V objemu skal in ledu

Ob 2.40 smo startali in se skoraj dve uri prebijali med ogromnimi skalnimi bloki. Pot je označena le s kamnitimi možici, ki pa smo jih v temi z lahkoto zgrešili. Z lučkami na čeladah smo se le nekako prebili čez to nanošeno kamenje in skalovje do ledenika. Nadelo smo si dereze in se navezali. Večkrat, kasneje, v fazi analiziranja dogodkov (ko se ti v glavi film previja) razmišljam, zakaj je človek tako vzvišeno bitje in hkrati primitiven tvor. Svoje varovalne opreme pogosto ne oprta nase, ampak jo junaško nosi v nahrbtniku. Človek, zakaj? Pot čez spodnji del ledenika je bila res adrenalinska. Mogoče je bilo kar srečno naključje, da nismo vsega videli. Prebijanje med velikimi razpokami je potekalo bolj po trenutnem občutku. Prav srečni smo bili, ko smo prišli do kompaktnega snega, pa čeprav je strmina postajala res huda. Imeli pa smo srečo, da je naveza delovala dokaj homogeno in smo dobro napredovali.

Večkrat smo obračali glave in opazovali prebujanje dneva na mlajšem bratcu – Materhornu, ki je kot ogromna, črna piramida štrlel iz zaledenelih bližnjih vrhov. Lučke niso bile več potrebne. Svetloba je zagospodarila nad nočjo. Na višini 3700 m nas je pričakal pravi nogometni stadion, a bil je bel in skorjast, iz hladilnika. Tudi sonce, ki je že prav močno pripekalo, ni spremenilo tega grozljivega, polarnega občutka. Tu in tam smo še obšli kakšno vidno razpoko. Pred nami se je spet postavil zelo strm svet, ki pa je bil sila leden. Sam imam veliko raje črno skalo kot strm led, vendar sta si tu podajala roki oba, led in skala. Beseda končno je zelo mila za opisovanje naporov, a vendarle smo čez strm led končno prilezli na skalni greben. Skale so bile vse pomrznjene in krušljive in sila prepadne. Pot ni varna in ne dopušča napake. Spet smo naleteli na strm krajši ledenik in zagledali vršni greben.

Malo pred vrhom se je bilo treba vzpeti skozi visoki, 20-metrski kamin, opremljen z jeklenicami in s klini, ki pa so bili popolnoma zaledeneli. Nebo je bilo modro, skale črne, led grozljivo bel in sijalo je sonce. A bril je veter. Le kje bi se umiril ta večni popotnik, ki s sabo nosi mraz? Višina je huda. Bil je trenutek kot zvezdni utrinek v jasni, zimski noči. Preko nas je letelo ogromno, belo potniško letalo z rdečo švicarsko

oznako. Skoraj bi ga sklatil s cepinom. Moj oče bi ob taki situaciji dejal, da je to »cajhen« za preživetje.

V družbi štirisočakov

Po dobrih sedmih urah smo prilezli na vrh. To je torej to! Ivan je po svoji navadi vsakemu stisnil roko, sam pa sem se z levico krepko držal križa. Strmina je grozljiva. Zaradi jasnega, sončnega vremena je bil pogled na okolišne štirisočake enkrat. Seveda smo dan prej ob koči dobro pregledali specialko. Vendar je burilo mojo glavo ogromno vtisov. Slavni švicarski Dom, Weisshorn, Liskamm, pa Materhorn in za njim nekje Mont Blanc in še koliko »nepomembnih« štirisočakov! Kako relativno, pravzaprav sramotno je ocenjevati kvaliteto. Ne sodi, da ne boš sojen!

Pot nazaj je bila v skali nekoliko boljša, vendar je bila potrebna velika previdnost, saj je kamenje v glavnem naloženo in zelo krušljivo. K sreči pa je sonce omehčalo najstrmejše dele ledenika, tako da je postalo »bolj varno«. Vseeno, padca si tu ne smeš privoščiti. Zaradi močne otoplitve je pa spodnji del ledenika postajal toliko bolj zoprn za prehod. Ogromno je razpok in nešteto potokov, katere pa prekriva le tanka plast snega. Po srečnem prečenju, ko smo kolke občutili že v grlu in že sanjali o »piru« na koči, pa nas je skoraj dotolkla skalna groblja zadnjega dela poti do kočice Monte Rosa. Vrnili smo se po 12,5 ure hoje! Na koči smo se nekoliko okrepčali, kar precej nadoknadili izgubljeno tekočino, poravnali račune in se dotovorili z ostankom opreme, katero smo ponoči shranili kot odvečno breme.

Spustili smo se do nižjega ledenika, na katerem je pozno popoldan vse teklo. Po prebrodenem ledeniku je prišlo na vrsto zelo napornih 300 višinskih metrov vzpona do železnice. Spet smo postali enogrbe kamele, ki mutaste spremljajo svojega vodnika. Niti groznja s palico jim ne pospeši brezvoljnega koraka. Ni nam bilo do besed, govorili so pogledi. Do železniške postaje smo res izmučeni prišli okoli 7. ure zvečer. Je pa potem toliko bolj bila prijetna vožnja v Zermatt in kasneje v Tasch. Le živahnost turistov ob oknih vagona je povzročala motnjo, pa tudi to brenčanje je ob sedenju in zibanju vlakca hitro splahnelo. Ker smo ugotovili, da je Zermatt drago mesto, smo sklenili, da bomo prenočili nekoliko niže v dolini. Pa smo kar hitro združili enake želje za spanec in smo se namestili v udobnem hotelu. Po večerji in po najboljšem pivu v našem življenju smo hitro zajadrali v spanec.

Naslednje jutro je bilo prav tako čisto, umirjeno, tako da nam dolga pot proti domu ni obetala prevelikih težav. Tri dni smo živeli kot četvorčki, zdaj pa smo spet splavali vsak v svoje vode. A lepi vtisi in spomini so ostali.

Ekскурzija v Berlin

Majda Kotnik-Čertalič

V okviru obveznih izbirnih vsebin smo letošnje šolsko leto na ravenski gimnaziji ponudili tudi ekskurzijo v nemško prestolnico Berlin. Ker se vsi dijaki učijo nemščino, je bil moj cilj približati dijakom nemško govoreče okolje in ljudi ter v praksi uporabiti pridobljeno znanje nemškega jezika.

V četrtek, 10. marca 2005, smo se v zgodnjih popoldanskih urah zbrali na letališču Brnik, od koder smo po opravljenih formalnostih odleteli z letalom družbe Easy Jet. Za večino dijakov je bil to prvi polet z letalom in tudi prvo potovanje brez staršev oziroma sorodnikov, zato je marsikoga kar malo stiskalo v železcu, vendar je začetni strah na letalu kmalu minil. Uživali smo v mirnem letu in bili navdušeni nad prijaznostjo in profesionalnostjo osebja. Po dobri uri smo že pristali na letališču Schönefeld. S hitrim vlakom in podzemno železnico smo prispeli v Reinickendorf do našega hotela.

Naslednje jutro smo se po obilnem zajtrku podali v mesto in začeli z raziskovanjem le-tega. Zamislila sem si ekskurzijo, na katero so se morali dijaki tudi sami delno pripraviti, in sicer tako, da so že doma iz različnih virov (internet, literatura ...) poiskali informacije o določenih znamenitostih in jih na mestu samem posredovali ostalim sošolcem. Pot nas je najprej vodila v vzhodni Berlin. Prečkali smo reko Spree in se sprehodili po enem najlepših mostov v Berlinu (Schloßbrücke) ter prišli do Muzejskega otoka (Museumsinsel), kjer na otoku v reki Spree stoji kompleks muzejev. Za ogled vseh muzejev seveda ni bilo časa, zato sem se odločila za Pergamonski muzej (Pergamonmuseum), v katerem so na ogled različne zbirke iz grške, rimske, islamske in babilonske kulture. Tudi mene je kot verjetno večino obiskovalcev še posebej navdušil Pergamonski oltar, po katerem je muzej dobil ime. Oltar je svetišče Zevsa in Atene iz Male Azije iz obdobja okoli 180–160 pr. n. š. (antično mesto Pergamon je današnja Bergama v Turčiji). Prečudoviti so velika rimska tržna vrata iz Mileta in ogromna, veličastna Ištarina vrata ter obredna pot iz Babilona.

Pot nas je vodila mimo mogočne protestantske katedrale (Berliner Dom) s številnimi kupolami in stolpiči, zgrajene v stilu italijanske visoke renesanse. Katedrala je eden glavnih simbolov vzhodnega Berlina. V njeni grobnici je 95 sarkofagov družine Hohenzollern. Leta 1981 so cerkev dokončno obnovili in danes lahko sprejme okoli 1600 ljudi. Poleg bogoslužja so v cerkvi tudi razni koncerti in druge prireditve.

Popoldne smo imeli na programu strokovni ogled mestnega podzemlja. Vodiča sta nas vodila po temačnih, ozkih hodnikih do zaklonišč – bunkerjev, kamor so se pred letalskimi napadi med drugo svetovno vojno zatekli ljudje. Ko stopiš v ta svet pod zemljo, te objameta tesnoba in nelagodnost. Ob vodičevi razlagi in podatku, da so se morali ljudje kar 360-krat umakniti v zaklonišče in tu spodaj v grozi in strahu čakati, da je nevarnost minila, te stisne pri srcu in kar nekako ne moreš doumeti, da se je to res dogajalo. Eno teh zaklonišč oz. bunkerjev je še danes popolnoma opremljeno in uporabno. V njem je tudi zanimiv muzej, ki pripoveduje o zgodovini in razvoju Berlina iz tako imenovane perspektive od spodaj.

Naslednji dan smo se napotili na ulico Bernauer, kjer še vedno stoji znameniti in osovraženi berlinski zid, ki je od leta 1961 pa vse do 1989 ločeval vzhodni in zahodni Berlin. Ob pogledu na zid so bili dijaki presenečeni in pretreseni, ko so poslušali o zgodovini zidu in kruti usodi družin, sorodnikov, sosedov, ki jih je zid ločil. Prav na tem mestu se že na prvi pogled opazi razlika med revnejšim vzhodnim in razvitim, bogatim zahodnim delom Berlina. O nekdanji revščini in zaprtosti pričajo sivi, pusti stanovanjski bloki, z majhnimi okni in brez balkonov, slabši avtomobili in ponekod še dokaj neurejena ter zanemarjena okolica.

Vreme nam je v teh dneh precej nagajalo. Deževalo in snežilo je, bilo je zelo hladno. Šele v soboto smo se lahko povzpeli na televizijski stolp na Alexanderplatzu, ki je z višino 365 m drugi največji v Evropi. Z razgledne ploščadi na višini 203 metre se odpira čudoviti razgled na mesto in okolico.

Alexanderplatz je dobil ime po carju Alexandru I, ki je leta 1805 obiskal Berlin. Od mita dvajsetih let, ki ga je v svojem romanu Berlin Alexanderplatz pričaral Alfred Döblin, ni ostalo ničesar. V drugi svetovni vojni močno porušen se je Alexanderplatz v času Vzhodne Nemčije spremenil v poslovno in kongresno središče, kjer pred prvo veleblagovnico v vzhodnem Berlinu Zentrum stojita vodnjak prijateljstva med narodi in svetovni kronometer.

Pot smo nadaljevali do bivšega znamenitega mejnega prehoda med vzhodnim in zahodnim Berlinom – Checkpoint Charlie. V hiši v bližini prehoda je prikazana zgodovina zidu in Berlina s fotografijami in z življenjepisi ljudi, ki so poskušali pobegniti v zahodni del mesta. Ogledali smo si Brandenburška vrata, zadnja od nekdanjih štirinajstih mestnih vrat, ki so omogočala dostop v Berlin. Po zgledu Propilej za Akropolo v Atenah jih je v letih

1788–91 kot slavolok zmage za Friderika Viljema II. Pruskega zgradil Langhans starejši. Šest visokih dorskih stebrov sestavlja pet prehodov. V obdobju pruskega cesarstva so bila ta vrata prizorišče mogočnih vojaških parad, po zgraditvi berlinskega zidu pa so simbolizirala razdeljenost Nemčije. Pot nas je vodila v zahodni Berlin, kjer smo se najprej ustavili pred stavbo parlamenta (Reichstag). Razkošna stavba je bila zgrajena v stilu italijanske visoke renesanse in je predstavljala moč takratne države. 9. novembra 1918 je P. Scheidemann z glavnega portala razglasil republiko. 15 let kasneje je bila leta 1933 parlamentarna zgradba poškodovana v zloglasnem požaru, ki so ga podtaknili nacisti, med vojno pa so jo porušile še bombe. Sprehodili smo se skozi največji park Tiergarten, kjer je okoli trideset spomenikov, med katerimi je zlata Viktorija na slavoloku zmage (Siegessäule) s 75,3 metra najvišja. Prehodili smo kar nekaj kilometrov in končno prišli do Europa centra na Kurfürstendammu, ki pa name ni naredil posebnega vtisa, čeprav ima veliko trgovin in restavracij.

Znameniti Ku damm je bil najprej jahalna pot, po kateri so pruski kralji prihajali do svojih lovskih koč v Grunewaldu. Pozneje je pod vodstvom kanclerja Bismarcka nastala iz jahalne poti 53 metrov široka in 3,5 kilometra dolga avenija, kjer so poleg številnih restavracij, kavarn, trgovin tudi znameniti Cafe Kranzler, luksuzni hotel Kempinski in razkošna veleblagovnica KaDeWe (Kaufhaus des Westens), ki je vredna ogleda.

Najvidnejši simbol je v tem predelu zagotovo

porušeni stolp Spominske cerkve cesarja Viljema (Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche), ki so jo bombe v letalskem napadu 1943. leta močno poškodovale. Ob starem zvoniku so zgradili novo, moderno cerkev iz stekla in betona, porušeni stolp pa je ostal kot opomin na grozote vojne. Vsako polno uro še vedno zadoni zvon v starem stolpu.

Štirje dnevi v Berlinu so kar prehitro minili. Kljub muhastemu vremenu smo si ogledali veliko znamenitosti, dodobra izkoristili zelo ugodne prometne povezave in se za malo denarja z najrazličnejšimi prevoznimi sredstvi vozili po mestu. Nad prevoznim sistemom v Berlinu sem bila resnično navdušena, saj je izjemno učinkovit in vključuje sistem podzemne železnice, namenjeno za osrednje predele mesta, sistem S-Bahn, ki povezuje zunanja območja, sistem vlakov za oddaljena predmestja, sistem avtobusov in tramvajev v vzhodnem Berlinu. V Berlinu se lahko z eno samo celodnevno karto hitro in brez dolgega čakanja pripelješ iz enega dela mesta v druge predele, in to s prevoznim sredstvom, ki je trenutno na razpolago in je časovno najugodnejše, pri tem pa lahko po želji prestopaš iz enega na drugo prevozno sredstvo.

Ko sem bila pred leti v Berlinu, je bilo mesto eno samo gradbišče, razlika med vzhodnim in zahodnim delom pa ogromna. Danes se je podoba Berlina močno spremenila. Berlin je postal zelo zeleno in prijazno mesto, kjer lahko uživamo v nakupovanju, pohajkovanju med znamenitostmi, na številnih koncertih in drugih kulturnih prireditvah, in seveda

Znameniti in prestižni hotel Adlon (Foto: arhiv udeležencev ekskurzije)

tudi v dobri hrani.

Berlin ni očaral samo mene, ampak so bili nad njim navdušeni tudi dijaki, zato smo sklenili, da bomo moderno nemško prestolnico zagotovo še kdaj obiskali.

Blaž (s hreščečim glasom): »Boooooooooooooo!«
Seveda je bilo to pretiho, zato je potreboval pomoč. Na pomoč mu je priskočila Iris.

Iris (zakriči, da močno odmeva) in reče: »No, t'k se šraja!«

Sabina

Počitek v Pergamonskem muzeju (Foto: arhiv udeležencev ekskurzije)

Vtisi dijakinj

Sedimo v U-Bahnu in se menimo o tem, kako zanimivo se je pogovarjati v slovenščini, ker nas itak nihče ne razume. Poleg nas se usede fant, nas poslušša in se nam smeji.

Ivana: »Lejte onega, ki ne ve, za kaj gre. Pojma nima, o čem govorimo.«

Fant se še kar naprej smeji.

Tjaša: »A ni fool čuden?«

Fant se nasmeji in reče: »Vse razumem.«

Iris

Pridemo v zelo imeniten lokal in naročimo kosilo.

Iris: »Darf ich etwas fragen? Wir haben draußen ein Menü gesehen und«

Natakar: »Ja, ja und was möchtet ihr trinken?«

Vsi utihnemo, saj nameravamo piti kar svojo pijačo iz nahrbtnika.

Natakar: »Jetzt sage ich euch etwas ...« in odide ter se čez nekaj trenutkov vrne: »Kein Trinken, kein Essen. Tut mir Leid.«

Vse osramočene odidemo raje v Mc Donalds.

Še ena sramota.

Ivana

Smo v podzemskih bunkerjih. Pridemo do tunela z rešetko. Vodič izbere Blaža in mu reče, naj zakriči v tunel (da bi slišali, kako odmeva).

Kljub slabemu vremenu smo temeljito izkoristili štiri dni bivanja v nemškem glavnem mestu. Tudi transport je bil zelo zanimiv: poleg letala še S-Bahn, U-Bahn, Schnellzug. Le redko se imaš priložnost voziti z vsemi temi sredstvi v enem mestu.

To potovanje je bilo res lepo doživetje ter nova izkušnja in vem, da ni bila zadnja.

Petra

Novo dogodivščine, nova doživetja. Kljub slabemu vremenu si bom to potovanje zapomnila ter se rada spominjala dogodkov in znamenitosti, ki sem jih ujela s fotoaparatom.

Polona

Videli smo veliko stvari, o katerih smo vedeli že prej, ampak sedaj smo imeli priložnost, da smo si jih ogledali od blizu. Čeprav je Berlin zelo zanimivo mesto, ne bi živela v njem. Preveliko je, imajo drugačen način življenja, vse teče zelo hitro ...

Monika

Odhoda v Berlin smo se zelo veselili, še posebej zato, ker smo se peljali z letalom.

Tjaša

POLJUBLJAM ROKO, GOSPA

Beleške iz Bukarešte

mag. Irena Oder

23-milijonska dežela s še okoli 10 milijoni Romunov po svetu ni cilj, ki bi si ga želeli od turizma razvajeni. Je pa to dežela, ki jo poznajo avanturisti, motoristi ... Zadnji dve leti tudi vse več turisti, ki želijo dopust preživeti karseda poceni. Še vedno se države drži spomin na Ceausesca in Securitate. Je država s sedemkrat manjšim narodnim dohodkom v primerjavi s slovenskim. Njihova denarna enota je lei. Sedaj za 1 evro dobiš 36.000 ROL. S 1. julijem se bo izvedla denominacija in tako bo 1 evro vreden 3,6 RON. Že sedaj pa so vse cene označene v obeh vrednostih.

Romunija je dežela velikih kontrastov. Podeželje je še zelo nerazvito, zelo revno, mnogi živijo v skrajno težkih razmerah. A v zadnjih letih se zelo hitro in vidno spreminja in razvija. Je dežela, kjer se da z denarjem urediti skoraj vse. Če boste tja potovali z avtom, boste to kaj hitro spoznali na lastni koži. Zelo dobro je namreč imeti pri sebi drobiž po deset in dvajset evrov za kazni – prekoračitev dovoljene

hitrosti. Ko sem tja potovala z avtom, sem se peljala po avtocesti Zagreb–Beograd, nato do Djerdapa, kjer sem na drugi strani Donave prešla tudi mejo in potem do Turn Severina ter v smeri Temišvar–Craiova–Pitești–Bukarešta. Ta zahodna cesta je sicer lepa in nova, ponekod jo še urejajo, a vseskozi so omejitve, ki so včasih kar nerazumne. Policaji so za vsakim drugim ovinkom in veselo ustavljajo ter "kasirajo". V tolažbo: so pa dosledni in ustavljajo tako tujce kot domačine. Ko smo že pri prevoznih sredstvih: eno velikih presenečenj v glavnem mestu je bilo, koliko dobrih avtomobilov imajo domačini. Seveda se da na podeželju, tudi na avtomobilski cesti, še vedno srečati vprego. Kljub vsemu je dacij še vedno največ, seveda vseh letnikov. Logan pa je sedaj hit in ga prodajajo po zelo ugodnih pogojih. Tudi avtobusi, vlaki, taksiji so vseh letnikov, na splošno pa velja, da so cene zelo dostopne. Tako vožnja s hitrim vlakom iz Bukarešte do Constance (okoli 220 kilometrov) stane manj kot dva tisoč tolarjev. Tja boste prispeli v dveh urah in pol.

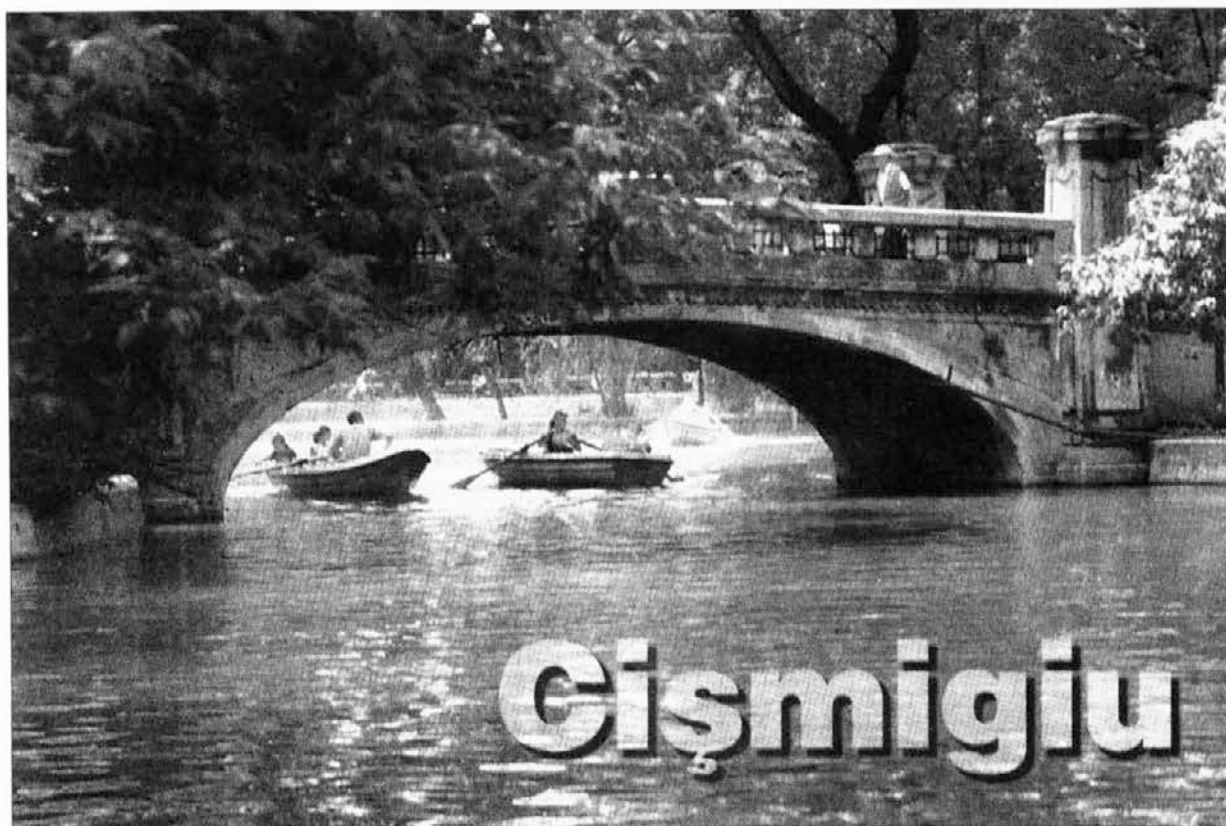
Največ mojih zabeležk je vezanih na glavno mesto Bukarešto, ki je bilo prvič omenjeno leta 1459. Vendar je veliko starejše, saj legenda pravi, da se je pastir ovac Bucur, kar pomeni sreča, radost, s svojimi ovčami naselil na hribih okoli Bukarešte in na današnjem Trgu Uniri našel cerkvico. To skoraj trimilijonsko mesto se mi je vtisnilo v spomin po neurejenem prometu, nenehnem hupanju in priganjanju drugih voznikov. To je mesto množice potepuških psov, ki se klatijo povsod, a niso napadalni, čeprav ni nič kaj prijetno nočno srečanje z njimi. To je mesto otrok, ki skačejo med avtomobili pred semaforji in prosijo denar ali pa čakajo pred trgovinami, da se jih kdo usmili s kakšnim drobižem ali hrano. To je mesto beračev, invalidov, ki ždijo na pločnikih, v metroju in nemo prosijo.

Bukarešta se razprostira na okoli 228 km² in od leta 1881 se je drži sloves malega Pariza vzhodne Evrope, saj so po tem letu mnoge stavbe grajene v francoskem neoklasicističnem slogu. Takrat so nastajali tudi veliki "bulevarji". Čeprav je mesto dokaj umazano, so pravo nasprotje parki z jezeri, oaze miru in urejenih nasadov. Največja parka sta Tineretului (200 ha) in Herastrau (190 ha) (na fotografiji na prejšnji strani), najstarejši (začetki leta 1779) in najmanjši pa je Cismigiu (7 ha) (na fotografiji). Skozi ves dan je tam mnogo ljudi, otroci se lahko igrajo na urejenih igriščih, ob nedeljah zanje pripravljajo posebne predstave, osvežite se lahko v mnogih prijetnih lokalih in ob vožnji s čolni. Parki so polni spomenikov bolj ali manj znanih osebnosti iz romunskega življenja. Skozi mesto tečeta ne tako veliki reki Dambovita in Colentina. To deveto največje evropsko mesto se je razvijalo brez urbanističnih načrtov. Najstarejši del

Lipsanci bi rad ohranil staro podobo, tam je tudi veliko francoskih neoklasicističnih stavb, v eni izmed njih je našla svoje domovanje tudi Romunska narodna banka. Zgradba ima štiri korintske stebre z alegoričnimi kipi Kmetijstvo, Pravica, Trgovina in Industrija. 1878. je za parado ob vrnitvi vojakov iz vojne za neodvisnost bil zgrajen Slavolok zmage (Arch of Triumph). Ker je bil zgrajen iz lahkih materialov, ni zdržal dolgo. Novi Slavolok so postavili leta 1922 v čast udeležencev prve svetovne vojne za Združeno romunsko državo. V letih 1935–1936 je bil obnovljen in je še danes manjša kopija enega izmed pariških simbolov. Na Piatii Romani lahko vidimo spomenik rimske volkulje, darilo rimskih oblasti leta 1906. Ne samo po parkih, tudi po mestu je mnogo spomenikov, ki opominjajo na pomembnejše Romune; da bo slika popolnejša, moram omeniti še mnoge fontane.

Mesto je prav zaradi poceni vstopnic pravi raj za obiskovalce muzejev, galerij, gledališč, opere, koncertov, ki seveda domujejo v reprezentančnih stavbah. Najboljši sedež na predstavi ne stane več kot 500 tolarjev. Vsako prvo sredo v mesecu pa so tudi prosti vstopi v muzeje.

V času sovjetske dominacije so začeli graditi ogromne 4–10-nadstropne bloke. Mesto je leta 1977 prizadel katastrofalni potres, ki je terjal okoli 1000 žrtev. To je bil tudi eden izmed izgovorov za Ceausescove diabolične načrte, da bi uničil zgodovinski center glavnega mesta. V letih 1981–1988 je diktator dal porušiti okoli 40.000 hiš, zgodovinskih in kulturnih spomenikov, samostanov, cerkva. Obseg uničenega območja lahko primerjamo z Benetkami. Če

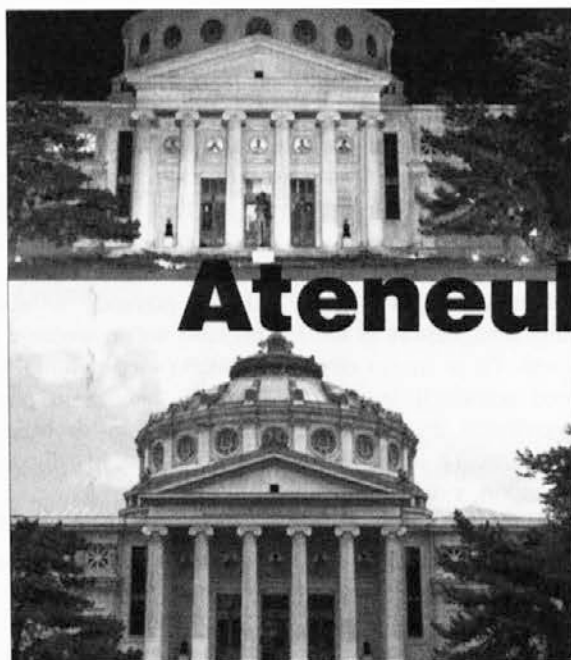

boste obiskali Bukarešto, si morate ogledati romunski Parlament (Palatul Parlamentului). Ta druga (po površini) največja stavba na svetu (za Pentagonom) je bila zgrajena med letoma 1984 in 1989. Del stavbe, ki sicer obsega 6000 sob, je odprt tudi za turistične ogleda. Drugače pa je to danes najbolj varovana stavba v mestu.

V mestu so trgovine in zastopstva najrazličnejših svetovnih blagovnih znamk in po pisanosti oglasnih panojev ni nič kaj drugačno od večine prestolnic. Že prej sem omenila javni prevoz, ki je po prestolnici kar dobro urejen. Na vsak konec mesta se lahko pripeljete z metrojem, avtobusi, tramvaji in seveda taksiji, ki pa vas bodo kot tujca z veseljem popeljali malo naokoli, le da bodo nabirali kilometre. Tudi startna osnova bo, če ne boste dovolj pozorni, kar hitro poskočila. A ne bo vas preveč udarilo po žepu, saj vas vožnja iz enega konca mesta na drugega ne bi smela stati več kot 10 evrov. Na vseh vogalih so majhne uradne menjalnice, ne menjajte denarja na ulici, ker je to kaznivo, pa še tvegajte, da vas ogoljufajo. Dobro boste lahko jedli v mnogih narodnih restavracijah. Ne boste pa prikrajšani tudi za druge mednarodne kuhinje. Cene v še tako izbrani restavraciji so primerne tudi za naš žep. Vsak četrtek v mnogih lokalih in knjigarnah lahko dobite vodnika po mestu za naslednji teden (SAPTESERI in B-24-FUN), kjer so omenjene vse predstave, zajeto pa je tudi drugo dogajanje v mnogih lokalih.

Predsednik Basescu je na nedavnem obisku na Nemškem javno pozval, naj Nemci sedaj čimveč vlagajo v romunske nepremičnine: kupujejo zemljo, stavbe, saj so cene zdaj še zelo dostopne, po letu 2007, ko naj bi Romunija postala članica EU, bodo tudi cene evropske. Sedaj se v mirnem predelu Tineretului lahko kupi stanovanje po 500 evrov/m². Tuji investitorji, danes je to okoli 90 % vseh investicij, so prinesli tudi spremembe na zunaj. Vse več stavb je obnovljenih, sivina se umika živim barvam, modernejšim materialom. Vsi pa se še prav dobro zavedajo, da so romunski zakoni zelo zapleteni. Birokracija – to je ogromno “pomembnih ljudi in pisarn”, ki si ne zaslužijo tega imena. Gogoljev Plašč bi lahko bil pisan tudi v Romuniji. Če imate torej uradni popravek, si zjutraj privoščite dober zajtrk, potem pa se pred okencem postavite v vrsto in čakajte. Če ne boste prišli danes na vrsto, boste pa naslednji dan. Ko boste dobili predzadnji podpis, se bo ustavilo pri podpisu, ki se zdi najmanj potreben. Mogoče bo uradnik narobe prepisal podatke, pa bo spet treba na novo. Je pa po prestanem in opravljenem postopku občutek zelo lep in vsak dokument ogromno pomeni, saj veš, kako težko si ga pridobil. Če pa imate kakšen večji popravek, pa brez modre kuverte ne bo šlo. Prav gotovo se da z njo tudi sicer vsako stvar pospešiti. Podkupovanje je tu še vedno zelo aktualno in boj proti temu je dokaj jalov, čeprav oblasti to venomer poudarjajo in na to opozarjajo.

Ljudje potrpežljivo stojijo v vrsti in ne prenesejo, da bi se kdo vrnil. Je pa res, da se tudi prodajalcem in uradnikom nikamor ne mudi. V trgovini so na vsakem

Ena najlepših stavb v mestu, namenjena glasbenim prireditvam.

(Foto: Vsi motivi so z razglednice)

koraku varnostniki, ki te spremljajo od začetka do konca. Tudi pred vsako pomembnejšo stavbo so. V začetku so me motili, potem pa se navadiš in dobila sem občutek večje varnosti. Tudi kraje avtomobilov so v glavnem mestu zelo redke.

Romunke so, tako pravijo, za Rusinjami in Ukrajinkami najlepša dekleta. Tega se zavedajo in temu primerno se tudi vedejo in oblačijo. Mogoče je bil tudi eden prvih šokov, ko sem na televiziji videla njihove razvedrilne oddaje, ki so na ravni domače pijane zabave. A to je najbrž širši družbeni fenomen, o katerem na žalost ne vem prav dosti.

Kaj pa Slovenci v Bukarešti? Ja, nekaj jih prav gotovo je. To so predvsem predstavniki Leka, Krke, Gorenja, predstavnik organizacije SECI – za varnost pred kriminalom na meji, lektorica slovenščine na fakulteti za tuje jezike, v bližnjem Ploiestiju tudi predstavnik podjetja Vektor & Viator, to je pa že skoraj vse. Vesela bi bila, če bi bil še kdo. Sliši se, da se nekatera podjetja pripravljajo na ta veliki vzhodni trg. Prav gotovo bo po odločitvi, da se pričnejo pogajanja za vstop v EU, Romunija še privlačnejša tudi za Slovence, kjer bi lahko kaj denarja tudi zaslužili, ne samo potrošili.

Če vas pot torej zanese v Romunijo, še posebej pazite na sebe, na dokumente, ker Slovenija tu še ni odprla svojega predstavništva, čeprav romunsko veleposlaništvo v Sloveniji je. Slovensko predstavništvo za Romunijo je v Varšavi. Res se ne samo zdi, da je tokrat razdalja 1200 km veliko večja.

Ja, in zakaj tak naslov? O Romunih nisem utegnila ničesar zapisati, čeprav si tudi oni zaslužijo pozornost. Mnogi moški vam bodo vedno, ko vas bodo srečali, poljubili roko.

Potepanje po Novi Zelandiji

Marija Ognjanović

Davna želja po potovanju po Novi Zelandiji je postala uresničljiva, ko je moj sin Goran med šestmesečnim bivanjem v Avstraliji nameraval obiskati tudi, po pripovedovanju tistih, ki so jo že obiskali, to prečudovito državo. Ne, sam pa že ne boš taval po tuji in divji deželi, sem rekla in predlagala, da jo obiščeva skupaj. In Goran je bil takoj za to. Komaj je odpotoval, sem že tudi sama začela s pripravami na pot. Tako sem si zapolnila dneve s pričakovanjem nečesa lepega in lažje prenesla odsotnost sina. Dokumente in letalsko karto sem uredila kar kmalu, tako se niti premisliti ne bi mogla več, samo bolezen mi bi lahko še preprečila načrte. Treba je bilo nabrati finančna sredstva, zato sem v tem času veliko delala. Prebiranje literature o Novi Zelandiji me je zapolnjevalo. Zabavala sem se tudi s ponavljanjem angleškega jezika.

Ko je bilo že vse pripravljeno, literatura prebrana, kovček že skoraj zapakiran, sem se prav zopmo prehladila in sem se na pot odpravila v precej slabem stanju. Zadnje tri dni se me je lotevala tudi huda potovalna mrzlica, na poti do letališča bi skoraj pregovorila sina Milana, naj me pelje nazaj domov. Kaj delam, sem si rekla, kam grem sama tako daleč, ali sem čisto nora? Poleg tega pa je nagajalo še vreme. Po triumem čakanju na Brniku, prtljago sem že oddala, so sporočili, da je moj let do Frankfurta odpovedan in da moram na pot drugo jutro preko Dunaja in z drugo letalsko družbo. V trenutku se mi je sesul svet: Kaj to pomeni, kaj mi prinaša usoda, je to dobro znamenje ali pa mi je namignjeno, da moram ostati doma? Vdala sem se v usodo in prenočila na Brniku (na stroške letalske družbe) in se po neprespani noči vkrcala na letalo za Dunaj.

Dan na letalu: Brnik–Dunaj–Kuala Lumpur–Sydney–Christchurch

Dunajsko letališče me je prijetno presenetilo, manjše, lepo urejeno, ni se težko znajti. Tudi letalska družba Austrian airlines me ni razočarala. Sedež sem imela pri

oknu v repu letala, ki je bilo vsaj zame, nevajene letenja, prav ogromno. Sedenje v letalu ni ne vem kako udobno, lahko pa se med vožnjo sprehodiš, da razmigaš ude, lahko gledaš filme ali poslušaš glasbo. Jaz sem skoraj ves čas spremljala let na malem ekranu na sedežu pred sabo. Vremenske razmere so bile precej spremenljive, zato skozi okno res nisem veliko videla. V začetku leta je bilo megleno, nato čez Kaspijsko jezero in Črno morje vetrovno, čudovit pogled je bil pa na Iransko višavje, kjer so se visoke zasnežene planine kopale v čudovitem soncu. Kmalu nas je dohitela noč in let naprej čez Afganistan, Pakistan in sever Indije je bil precej nemiren. Kar precej nas je premetavalo, nobeden od potnikov pa ni bil posebej zaskrbljen, zato sem se tudi sama pomirila, da so v zraku pač turbulence. Nato letenje čez Bengalski zaliv mimo Phuketa, na žalost je bila noč, nato

Vulkanski krater ob jezeru Taupo

(Foto: Goran Ognjanović)

kratek postanek v Kuala Lumpurju v Maleziji. Za mano je bilo že več kot deset ur vožnje z letalom, zaspati še ni bilo moč. Štela sem minute in ure, spremljala let na višini nad 10 km, včasih nad 11 km, hitrost se je gibala od 900 do včasih tudi nad 1100 km na uro, zunanja temperatura je bila od minus 50 do minus 70 stopinj Celzija.

Let čez Indonezijo in Timorsko morje in nato čez Avstralijo je bil miren, skorajda vsi potniki so vsaj nekaj ur spali. Leteli smo približno osem ur. Nad Avstralijo je bil že dan in sem lahko opazovala pokrajino. Sama rdeča zemlja, pustinja, vmes suha drevesa, nekaj grmičevja, tu pa tam

kaka planota, jezero, reka ali mesto. Res imaš občutek, da vsepovsod lezejo kače in kuščarji. Nato prihod nad Sydney, ogromno mesto že z letala, kar nekaj časa smo krožili nad njim. Prav tako ogromno je letališče. Ker sem pristala na drugem terminalu, kot pa bi prvotno morala, so me usmerili v napačno stran in nikakor nisem našla vstopnega mesta za let naprej do Nove Zelandije. Utrujena, preveč oblečena, neprespana, obupana, skratka kup nesreče, sem se mučila s polomljeno angleščino, nikakor nisem mogla komu dopovedati svojih težav. Na srečo sem se nekemu cariniku zasmilila, da mi je priskočil na pomoč in pomagal najti vstop do pravega letala.

Let do Nove Zelandije, ki je trajal le dve uri in pol (razdalja 2250 km), je bil miren, pristanek v Christchurchu malo manj. Bilo je že pozno ponoči in bila sem že hudo utrujena od letenja in neprespanosti, zato sem bila še kako vesela, ko sem pred letališčem zagledala sina, vsega nasmejanega. Presrečna, da se po treh mesecih spet vidiva, sva se objela in besede kar niso hotele dovolj hitro z jezika, toliko sva si imela povedati. Goran je že imel rezervirano dvoposteljno sobo v Back packers hotelu; soba nič posebnega, prav smrdljiva posteljnina, zaspala sem pa kot dojenček, ko je Goran še vedno govoril in govoril.

Zjutraj sem se zbudila spočita in polna radovednosti in navdušenja. Časovne razlike enajstih ur nisem kaj dosti čutila. Podala sva se dogodivščinam naproti.

Nekaj geografskih in zgodovinskih značilnosti Nove Zelandije

Je eden zadnjih koticov sveta, kamor se je naselil človek. Pred nekako 800 do 1200 leti so tja pripluli Maori iz Polinezije in naselili predvsem severni del Severnega otoka. Po maorski mitologiji je Severni otok ogromna riba, ki jo je junaški prednik Maui ulovil s svojim čarobnim trkom, Južni otok je njegov čoln, Stewartov otok pa njegovo sidro. Nova Zelandija je bila tudi ena od zadnjih dežel, ki so jo odkrili Evropejci. Dolgo časa so mislili, da je le del nekega velikega kontinenta. Zaradi težje dostopnosti nekako niso uspeli priti do nje. Prvi Evropejec, ki je pristal na zahodni obali Nove Zelandije, je bil holandski pomorščak Abel Tasman, in sicer leta 1642. Več kot sto let kasneje (leta 1769) jo je šele zavzel kapitan James Cook in jo proglasil za angleško kolonijo. Veliko mornarjev in ribičev, ki so prihajali sem, se je naselilo v teh krajih in postali so prvi prebivalci Nove Zelandije. V sredini 19. stoletja se je na Južni otok naselilo precej Evropejcev, ki so poskušali najti srečo kot zlatokopi. Veliko jih je ostalo tam in so se lotili kmetijstva.

Nova Zelandija je prva suverena država, ki je ženskam dala volilno pravico, in sicer že leta 1893. Leta 1931 pa je postala tudi neodvisna.

Nova Zelandija je sestavljena iz treh otokov (Severni, Južni in Stewartov otok). Površina meri 270.535 km² (približna velikost Italije). Razdalja od Slovenije je 18.343 km. Ima štiri milijone prebivalcev, od tega jih večina živi v nekaj večjih mestih. Evropejcev je 70 %, 10 % je Maorov. Nacionalna rastlina je pohutukava, nacionalni ptič je kiwi. Avtohtone živali so le kuščarji, žabe in netopirji, psi in podgane so se naselili z Maori, medtem ko je smjad, postrvi, lososa, zajce in druge domače živali prinesel evropski priseljenc.

Severni otok ima aktivne vulkane, zadnji izbruh je bil leta 1996.

Glavna gospodarska panoga je kmetijstvo, imajo kar 60 milijonov ovac in osem milijonov goveda. Razvito je sadjarstvo, Nova Zelandija je največji pridelovalec kivija. Veliko pridelajo vina (sauvignon, chardonay, cabernet, pinot) in tudi piva.

Pomembna gospodarska panoga je tudi ribolov. Izvažajo predvsem na azijski trg.

Turizem postaja eden največjih virov dohodka. Novo Zelandijo vsako leto obišče okrog dva milijona turistov.

Veličastna narava Nove Zelandije je polna kontrastne lepote, od starodavnih naravnih gozdov do gora, pokritih s snegom, od termalnih vrelic s se vrelo vodo do prostranih zlatih plaž.

Raziskovanje Južnega otoka

Najino potovanje po Južnem otoku Nove Zelandije sva začela 25. januarja letos v Christchurchu.

Christchurch je najbolj angleško mesto v Novi Zelandiji. Stavbe spominjajo na London, imajo še tramvaj. Za kulturne znamenitosti nisva imela dovolj časa, zato sva si ogledala le botanični vrt, ki me je prav navdušil. Seveda najbolj zato, ker sem po napomih dveh dnevih poti do Nove Zelandije naenkrat videla takšno lepoto, dihala čist in topel zrak, vonjala poletne cvetlice in poslušala ptičje petje pod ogromnimi drevesi s prečudovitimi krošnjami. V kratkem času sem si napolnila izpraznjene baterije in si umirila dušo.

Najela sva avtomobil toyota corola, ki nama je celo pot (prevozila sva 4000 km!) zelo dobro služil. Bencin je malo cenejši kot pri nas.

Iz Christchurcha sva se podala na pot proti jugu Južnega otoka. Lepa, ravna cesta, zelo malo prometa. Vožnja po levi strani ceste Goranu ni delala težav, ker se je je že v Avstraliji navadil. Ob cesti velika drevesa, bolj greš proti jugu, manj je prometa, lepša je narava, samota, mir, pa še pravo srečo sva imela z vremenom, da naju je skoraj vso pot spremljalo sonce. Temperature so bile nekako od 25 do 30 stopinj, včasih tudi več. Kmalu sva že opazila prve farme ovac, damjakov in krav. Pokrajina je bila precej ravna, gričke vidiš v daljavi. Prvi postanek sva naredila v mestu Timaru tik ob Pacifiku, ki sva ga tu prvič videla od blizu in se tudi sprehodila po njegovi obali. Veličastno, samo morje, kolikor daleč ti seže pogled. Strma obala, valovi, voda mrzla, ni primerna za kopanje. Mesto samo pa je bilo zelo prijetno, lepo urejeno, male lepe hišice, vsaka ima vrt z ogromno rožami in gmovnicami, kakega zelenjavnega vrta nisem videla.

Pozno popoldne sva prispela v bližino Dunedina, kjer živi največ Škotov. Zanimivo, da so si Škoti tudi v Novi Zelandiji našli podobno pokrajino in klimo, kot ju imajo na Škotskem. Že nekaj kilometrov pred Dunedinom sva se vozila v gosti megli, iz katere je po malem rosilo. Zato naju samo mesto Dunedin ni posebej navdušilo, čeprav ima prav zanimivo arhitekturo. Na vsak način sem hotela videti pingvine, zato sva se napotila proti rtu Otago Penninsula, kjer naj bi menda prihajali na obalo. Cesta tik ob morju je bila čisto ozka, spolzka, vijugasta, ves čas je rahlo rosilo. Vlekla se je kot jara kača, bližala se je noč, zato sva obupala in nisva šla do konca. Videla sva le nekaj morskih levov, ki so vsi zaspani lenarili na obali. Nazaj po isti spolzki cesti, zdelo se nama je,

da naju bo zaneslo kar v morje. Prenočišče sva našla v mestecu Milton: motel z mehko posteljo, kopalnico in kuhinjico. Cena 80 NZD. Dobro sva se naspala.

Pot sva nadaljevala spočita in vedno bolj polna navdušenja nad čudovito naravo, milo in prijetno klimo, dihala sva čist zrak s polnimi pljuči in duša nama je kar vriskala od notranjega zadovoljstva, da lahko uživava tolikšno lepoto. Spet ravna, prazna cesta, komajda srečaš kakšen avtomobil, človeka skorajda ne vidiš. Samo ovce, krave, imela sva srečo, da sva enkrat le videla tudi pastirja, ki je spuščal ovce iz ograde. Pokrajina je bila tu spet drugačna, malo bolj hribovita, ponekod naju je že spominjala na pokrajino iz filma Gospodar prstanov. Po nekaj urah vožnje sva prispela do mesteca Te Anau, kjer sva si poiskala tudi prenočišče v Back packers hotelu. Cena za skromno sobico z dvema posteljama, skupno kopalnico in kuhinjo, kjer si lahko pripraviš preprost obrok, je 50 do 60 NZL. Mestece leži tik ob čudovitem jezeru. Voda je bila ledeno mrzla, Goran je malo zaplaval, jaz ne, ker sem bila še vedno nekoliko prehlajena. Sem pa zato neskončno uživala na sprehodu okrog jezera. Pot se je vila skozi gosto zaraščen gozd, poln podrasti in orjaških najstarejših praproti. Ves čas se nama je zdelo, da se bo zdaj zdaj prikazal kakšen dinosaver iz goščave.

Naslednji dan sva nameravala obiskati dolino fjordov Milford Sound. Na pot sva se odpravila z napol praznim rezervoarjem za gorivo, zato vsa se ves čas bala, da nama bo zmanjkalo bencina, in v tej resnično božanski pokrajini nisva toliko uživala, kot bi sicer. Pot se je vila čez hribe in doline, po kanjonih, spet navzdol po strmi cesti med gorami z zasneženimi vrhovi, s katerih tečejo slapovi do njihovega vznožja. Z vrha se vidi kanjon reke, kot da gledaš dolino Soče. Peljati se je treba tudi skozi predor v samem vznožju gore, narejen iz kamnja; kar malo te je strah. Fjorde sva si ogledala le z obale,

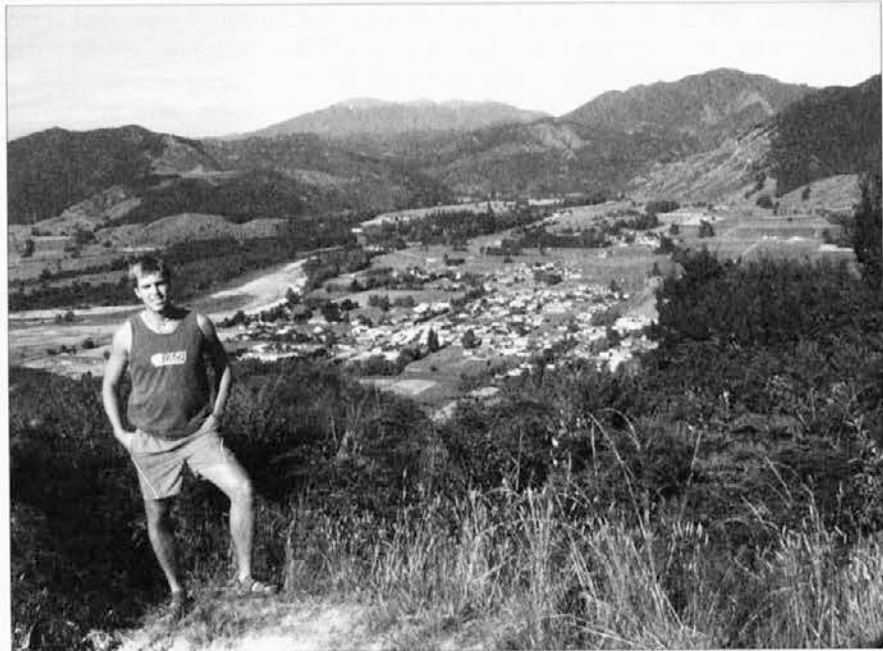
z ladjo med njimi se nisva peljala. Vračala sva se po isti poti. Na srečo sva našla tudi bencinsko črpalko, samo bencin sva plačala dražje kot običajno. Do večera sva prispela do Queenstowna, kjer je center adrenalinskih športov. Midva sva tam le prenočila, pa tudi že oprala nekaj perila.

Naslednje jutro sva na poti proti severu obiskala mestece Francton, da se malo tudi kulturno izobraziva. Zanimala naju je stara kitajska naselbina. Tam so v sredini 19. stoletja živeli Kitajci, ki so se kot kopači zlata sem preselili iz južnega, tropskega predela Kitajske. Presunilo me je, v kakšnih razmerah so živeli v tej, za njih, navajenih toplote, kruti in mrzli pokrajini. Hišice so tako majhne, da si

se moral počteno pripogniti, če si hotel vstopiti vanje. Znotraj pa samo kamni in verjetno ilovica. V bližini Queenstowna sva naletela na prvi Bungy jumping in opazovala skoke. Skočila pa nisva. Potem sva se razveselila sadovnjakov in si ob njih nakupila zaloge svežega sadja, pravkar nabranega z dreves. Sladkala sva se s češnjami, z marelicami, breskvami in s slivami.

Četrti dan sva prispela do mesteca Wanaka, kje si je Goran privoščil prvo adrenalinsko dogodivščino, namreč skok s padalom iz letala z višine kakih 6000 m, podvig se imenuje Sky diving. Tudi mene so nagovarjali k skoku, pa je bilo zame dovolj adrenalinsko že, da sem si sploh upala na Novo Zelandijo. Goran pa je bil navdušen. Po skoku je bil tako zadovoljen, da je imel potem celo pot usta v nasmeh. Rekel je, da bi še kar enkrat skočil.

Pot naju je potem vodila skozi ogromen gozd, ki se nama je zdel kot pragozd, bilo je divje, zaraščeno, samotno, kar grozljivo, gor pa spet navzdol, čez prelaze in tik ob morju, kakih 100 km daleč. Nikjer žive duše, vozila sva se v neznanu, poti kar ni bilo konec. Še sreča, da je bilo lepo vreme, ob dežju bi bil tudi kak del ceste čez prelaze in mostove neprevozen. Kar precej utrujena sva proti večeru prispela do mesta Fox Glacier, kjer sva našla prenočišče v

Pokrajina naju je spominjala na Mežiško dolino.

(Foto: Marija Ognjanović)

zasebni hiši (Home stay se imenuje varianta prenočišča), kjer sva se počutila kot doma. Prijazna gospodinja, lahko sva si pripravila večerjo, celo finale tenisa Australia open sva si lahko ogledala. Skozi okno se je odpiral pogled na 3754 m visok Mt Cook, pokrit s snežno odejo. V s veže preoblečeni, dišeči postelji sva zaspala kot dojenčka.

V ponedeljek, 31. januarja, zjutraj po tradicionalnem zajtrku sva si ogledala ledenika Fox Glacier in Franc Josef Glacier ter se nato odpravila naprej proti severu. Tu je bil nekakšen novozelandski divji zahod, celo na tablah piše Wild west, v gostilnah najdeš za okras konjske vprege, povsod so farme ovac in krav. Pokrajina me tu ni posebej navduševala, vožnja ob rekah, čez mostove, široke le za en avto, ponekod je še železniški tir na sredi, skozi gozdove.

Prevozila sva spet kakih 400 km poti. Proti večeru sva prispela do ljubkega mesteca Murchison, kjer sva se ustavila in si našla prenočišče na deželi tik ob ogradi srn, vse zeleno, toplo, razveseljevalo naju je ptičje petje. Tam sva ostala dva dni, da sva se odpočila od poti in da se je avto malo ohladil. Počutila sem se nekako utrujeno in ko sva zvečer slišala, da je bil ta dan najtoplejši v letu (37 stopinj), sem šele vedela, zakaj. Zato mi je pa tako prijalo, ko sva se okopala v mrzli reki, le zvečer sva se malo praskala, ker so naju napikale mušice. Goran se je naslednji dan pridružil skupini adrenalina želnih turistov in se udeležil spusta s kanujem po divji reki. Jaz sem se vozila z avtobusom za njimi in jih slikala.

Še isti dan sva nadaljevala pot proti severu in do poznega popoldneva prispela do Tasmanskega morja. Bilo je zelo vroče, želela sva se okopati, pa vode na obali kar ni bilo, sama mivka in pesek, obala se mi je zdela prav grda in bila sem precej razočarana. Goran me je okaral, da sem nepotrpežljiva. In res se je do večera morje dvignilo in obale so bile spet polne vode do roba. Pozneje so nama razložili, da imajo na Novi Zelandiji tri- do štirimetrsko plimo in oseko, in to kar dvakrat na dan. Domačini imajo kar celoletni koledar, da vedo, kdaj naj se gredo kopat.

Sedmi dan sva našla prenočišče v mestu Motueka v stari švedski hiši iz 19. stoletja. Meni je bila zelo všeč, pohištvo in tudi vsa oprema je bila starinska, zelo čisto in zanimivo. Le gospodar je bil malo čuden na pogled, ko sva ga pa bolje spoznala, sva ugotovila, da je čisto prijeten fant. Prepotoval je namreč dobršen del sveta, bil je kuhar po poklicu in je kupal celo za Tino Turner. Tudi nama je pomagal pripraviti večerjo in se nama je pridružil pri kozarcu vina.

Razočaranje zaradi nelepkih plaž me je minilo naslednji dan, ko sva se odpravila na kopanje v nacionalni park Abel Tasman. Čudovita pešpot ob morju se vije skozi gozd tik ob obali, hodiš dve do tri ure, vmes se spustiš do morja in se malo ohladiš, pa spet naprej do naslednje plaže. Na obali z zlatorumenim peskom sva bila skoraj sama. Morje je bilo valovito, ne vem kako plavati ne moreš, ker te je tudi malo strah, saj ne poznaš terena, pa tudi voda ni posebno topla. Je pa voda turkizno zelene barve, klima topla in zelo prijetna, sonce te greje in boža. Naravnost božansko.

Dobro sva se spočila, jaz bi še kar ostala kak dan, pa sva morala dalje. Za slovo nama je najin gospodar poklonil steklenico vina in obilo prekajenega lososa. Zanj sva bila posebna gosta, je bil rekel. Moram omeniti, da sva povsod naletela na zelo prijazen sprejem. Marsikje sva bila prva Slovenca, ki so ju srečali. Nasploh so Novozelandci zelo prijazni, vsakdo se ti nasmehne in te pozdravi; v začetku sem se že spraševala, če me od nekdaj poznajo.

Potovanje dalje skozi pokrajino, podobno Sloveniji, samo še bolj zeleno in več je gozdov, pa spet farne ovc in krav. Zanimivo je bilo videti, kako podirajo in izkrcijo divje gozdove in na novo nasadijo drevesa, podobna našima smreki in boru obenem.

Tudi Severni otok je prav tako lep kot Južni

V mestu Picton sva do sedme ure zvečer čakala na trajekt za Severni otok. Vožnja s trajektom med fjordi v

gosti megli, ki je trajala kar tri in pol ure, ni bila prijetna. Močno utrujena sva se izkrcala v Wellingtonu in v hudi gneči na cesti iskala prenočišče tja do polnoči. Imela sva smolo, da se je pravkar odvijalo prvenstvo v ragbiju, na katerega so Novozelanci čisto nori, in so bile vse postelje zasedene. Zadovoljiti sva se končno morala z Back pakers hotelom kakih 70 km iz Wellingtona. To je bila na vsej poti najgrenkejša izkušnja. Še zdaj ne morem pozabiti, kako je soba, predvsem pa posteljina smrdela.

Zjutraj sva se karseda navsezgodaj napatila dalje. Goran je bil srečen, ker sta bila vožnja s trajektom in glavno mesto s svojo gnečo za nama. Pot naprej je bila prijetna in zanimiva. Tudi Severni otok je prav tako lep kot Južni. Zdi se pa bogatejši: lepše farme, več obdelane zemlje, prav tako pa tudi ogromno ovc, goveda in konjev.

Sredi popoldneva sva prispela do jezera Taupo, ki je največje jezero na Novi Zelandiji. To jezero je pravzaprav krater največjega vulkana v zgodovini zadnjih 5000 let, ki je izbruhnil leta 181 p. n. š. tako silovito, da se je vulkanski oblak dvignil 50 km v višino in je prah zaneslo do Grenlandije in Antarktike.

Prenočišče sva našla tik ob jezeru. Namočila sva se v tokrat ne preveč hladno vodo, ker vanjo doteka topla voda iz gejzirjev. Vulkanski pesek na obali je ob vročem soncu tako prijetno topel in mehak, kar pogreznila sem se vanj in neskončno uživala v miru, soncu in lepoti. Zvečer sva si z Goranom iz veselja in zadovoljstva privoščila vsak po en kozarec vina na terasi motela.

Zbudila sva se v oblačno jutro. Dan sva izkoristila za kratek izlet na področje kraterjev. Kar dve uri sva hodila med njimi, iz večine se kadita vroč dim in ponekod para. Srečala sva precej Japoncev, ki so ves čas veselo fotografirali.

Naslednje jutro naju je zbudil dež, zato da z načrtovanim kopanjem v jezeru ni bilo nič, zato sva se kar odpravila na pot proti Rotouri, kjer je center maorske kulture. Midva sva se odločila raje za ogled gejzirjev v področju Waio tapu. Pot je vodila po bregu mimo številnih gejzirčkov, vrela voda v njih je bila rdečkaste ali pa rumene oziroma celo turkizno zelene barve, temperature tudi čez 100 stopinj, duh po gnilih jajcih vsepovsod. Tu sva prvič plačala tudi vstopnino, sicer so bili vsi ogledi nacionalnih parkov zastoj.

Na poti dalje sva videla nekaj maorskih kipov in kažipot do maorskih vasi, ki pa so v glavnem prirejene in umetno pripravljene za turiste. Bila sva že kar prenasličena ogledov, zato sva se podala naprej proti Aucklandu. Prespala sva v Papakuri, ki je predmestje največjega mesta na Novi Zelandiji.

Zjutraj pot dalje skozi mesto, vožnja po pet- in šestpasovnicah, ogromno avtomobilov, pot čez Aucklandski most in naprej proti severu. Prespati sva nameravala v Orewi, pa sva tokrat naletela na turmir iz golfa in je bilo kar precej zasedeno. Proste so bile le posamezne sobe v boljših hotelih, ki pa so bile predrage za najin žep. Prijazna uslužbenka na turističnem uradu naju je napatila v mestece tik ob morju, kjer sva si našla sobo pri starejši gospe v njeni ljubki hišici. Hišica, skrita v samem zelenju nedaleč od morja, je imela čudovit vrt z najznačilnejšimi avtohtonimi rastlinami, nekaj jih je bilo še v cvetju. Zelo lepo, uživala sva in počivala na njenem vrtu, tudi postelja je bila mehka in dišeča. Tu sva preživela tri prijetne in mime dneve. Čez dan sva se hodila kopat na bližnjo plažo z zlatorumenim

peskom. Bilo je zelo toplo, zato sva kar hitro precej porjavela. Voda za plavanje ni bila primerna, ker so bili previsoki valovi; večinoma vidiš same deskarje ali pa se ljudje enostavno mečejo po valovih. Tudi jaz sem se sčasoma navadila jahati na valovih in mi je postalo kar všeč. Ogromna plaža je polna različnih školjk, lahko se sprehajaš ali pa tečeš. En dan sva videla celo jahače na konjih. Ljudje v vasi so naju kmalu vzeli za svoja, Goran je postal prav priljubljen. Čisto neznan ženska mu je kar sama ponudila kanu, da se je kratkočasil z vožnjo. Ljudje so zelo prijazni, ni kaj. Vidiš jih pa tako malo, skoraj nobenega otroka nisva srečala v mestecu. Sploh ne vem, kje so cel dan.

Najlepše v Novi Zelandiji pa mi je bilo nebo ponoči. Nekaj tako lepega, polno in polno zvezd, čisto druga ozvezdja, kot pa se vidijo pri nas, naravnost božansko.

Zadnji dan najinega bivanja tam je bilo malo vetrovno in megleno, pripravljalo se je k nevihti. Dan sva izkoristila za obisk parka Tawharanui, ki me je neverjetno prevzel. Divja plaža, skale, spet ogromna drevesa, mir, občutek neizmerno prostranosti, ko se sprehajaš po stezi skozi naravni park. Najlepša je bila nekakšna ekološka pot. Pot se vije skozi gosto zaraščen gozd, poln podrasti in ogromnih razvejanih dreves s pahljačastimi vejami. Tam je vse nedotaknjeno, avtohtono, nobene tuje živali v park enostavno ne spustijo. Zvečer je bila res nevihta, precej je lilo in pihalo, da naju je bilo kar malo strah, ker je na Cookovih otokih prav tedaj pustošil orkan.

Zjutraj sva zgodaj zapakirala in se vračala po isti poti proti Aucklandu. Na poti sva opazovala, kolikšno škodo je naredilo neurje ponoči, kar precej travnikov in njiv je bilo pod vodo. Nastanila sva se v motelu blizu letališča. Nedeljo sva izkoristila za obiske trgovin in nakupe daril. Obiskala sva tudi najbližjo cerkev in prisostvovala delu maše v zahvalo, da se je najino potovanje srečno izteklo. Popoldne sva šla v kino, gledala sva film Aleksander, ki pa naju ni posebej prevzel.

Spet doma, bogatejša za lepe spomine

Bil je že 15. februar, na žalost je najin dopust minil in treba se je bilo posloviti od Nove Zelandije. Navsezgodaj zjutraj sva se odpeljala na letališče, oddala avto in se vkrcala na letalo za Sydney. Tam se je Goran kar hitro poslovil, čakale so ga nove dogodivščine na vzhodni obali Avstralije in Koralnem grebenu, ki ga je nameraval obiskati. Letališče v Sydneyu mi to pot ni bilo toliko neznanu, pa tudi

navadila sem se režima vkrcavanja na letalo. Sedemurno čakanje se je pa vleklo kot jara kača in sem se prav oddahnila, ko smo končno vzleteli. Prvi postanek v Singapurju in po dolgih urah vožnje pristanek v zgodnjih jutranjih urah v Frankfurtu. Spet čakanje na naslednji let kar šest ur in vzlet s skoraj enournu zamudo (zaradi vetra je bila ena letališka proga zaprta) skozi gosto meglo. Kako kratek je bil let do Brnika, pa obenem tako dolg zaradi strahu, da se zadnji del poti kaj ne zgodi, in pričakovanja, da bom kmalu spet doma. Kar naenkrat smo bili nad Kamniškimi Alpami in že smo se sunkovito spustili proti letališču in nato je sledil trd pristanek na letališki stezi. Kako sem se oddahnila, ko sem bila spet na trdnih tleh. Sploh nisem opazila, da je moj kovček ostal brez koles, tako sem bila utrujena in obenem srečna, da sem spet doma. Še bolj pa, ko sem zagledala Milana, ki me je ves zadovoljen čakal v letališki veži.

Fjord Milford Sound

(Foto: Marija Ognjanović)

Doma me je nestrpno pričakoval mož, rekel je, da ga je precej skrbelo, kje potujeva. Zaradi slabega vremena še smučati ni mogel.

Nekaj dni po prihodu domov sem bila kar malo zmedena, nekoliko tudi zaradi časovne razlike, ki sem jo bolj čutila kot pa ob prihodu na Novo Zelandijo. Polno je bilo vtisov, registrirala sem tudi vsako letalo na nebu. Po tednu dni sem bila pa že »ta prava«, le spati še nekaj časa nisem mogla. Zadovoljna in ponosna sem bila nase zaradi podviga, ki je bil za mano.

Še zdaj, tri mesece po potovanju, čutim zadovoljstvo in srečo. Kadar mi kaj ne gre po načrtu, se spomnim na potovanje in si pravim, da se bo vse srečno izteklo, in vem, da sem dovolj sposobna, da prebrodim težave.

Na Novo Zelandijo bi šla še enkrat, vendar za nekaj več časa.

**Avtorjem, bralcem,
sponzorjem
in vsem prijateljem
Koroškega fužinarja
se zahvaljujemo
za naklonjenost
in upamo, da se
bomo ponovno
srečali decembra.**

Uredništvo

Koroški fužinar je ustanovila Železarna Ravne leta 1951. Ta številka je izšla s pomočjo objavljenih pokroviteljev. Izdal in založil jo je Fužinar Ravne, d. o. o., Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem.

Uredništvo: glavna in odgovorna urednica mag.

Andreja Čibron-Kodrin, tehnična urednica Jelka Jamšek.

Lektoriranje: Miran Kodrin, prof. Fotografije so prispevali objavljeni avtorji, preostale pa so iz arhivov družin Sušnik, Pisar, Osojnik ter iz arhiva Občine Ravne na Koroškem.

Fotografija na naslovnici: Stanko Mravljak.

Tel.: (02)-82-870-6441 Faks: (02)-82-23-013

Elektronski naslov:

Andreja.Cibron@sz-metal.si

Naslov uredništva: Fužinar Ravne, d. o. o., Koroška cesta 14, 2390 Ravne na Koroškem.

Tisk: ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem.

Na podlagi Zakona o davku na dodano vrednost (Ur. list RS, št. 89/98) sodi časopis med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Ponatis prispevkov ni mogoč brez dovoljenja uredništva.

ISSN C500-0610

AVTORJI V TEJ ŠTEVILKI

- Metka Horvat, dr. med., specialist higijene, ZZV Ravne
- Matej Ivartnik, ZZV Ravne
- Evgen Janet, dr. med., specialist higijene, ZZV Ravne
- Slavica Klančnik, prof. – svetovalka, vodja Zdrave šole na OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem
- Miran Kodrin, prof. slovenskega jezika na Gimnaziji Ravne na Koroškem
- Marjan Kolar, pisatelj
- Fanika Korošec, podpredsednica Društva upokojencev Ravne na Koroškem
- Majda Kotnik-Čertalič, prof. nemškega jezika na Gimnaziji Ravne na Koroškem
- Majda Kotnik-Verčko, direktorica Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem
- Marta Krejan, Alpinistični klub Ravne na Koroškem
- Karlo Krevh
- Stane Lodrant, prof. športne vzgoje na Gimnaziji Ravne na Koroškem
- Marija Ognjanović, dr. med., spec. spl. medicine, Zdravstveni dom Ravne na Koroškem
- mag. Irena Oder, lektorica slovenščine na fakulteti za tuje jezike v Bukarešti
- Miroslav Osojnik, sodelavec Koroškega pokrajinskega muzeja – Enota Ravne na Koroškem
- Študijski krožek "Kdor se učenju posveča, se iz dneva v dan veča"
- Jože Prednik
- mag. Stanislav Pušnik, dr. med., specialist medicine dela, prometa in športa, direktor Zdravstvenega doma Ravne na Koroškem
- dr. Vasko Simoniti, minister za kulturo Republike Slovenije
- Maksimilijan Večko, župan Občine Ravne na Koroškem
- Rozalija Vogel
- Franc Volf, vodja Izpostave za obrambo Slovenj Gradec

LISTNICA UREDNIŠTVA

Napovednik

V decembrski številki bomo objavili povzetke referatov s simpozija **Konec druge svetovne vojne** na Koroškem, na katerem je v organizaciji Koroškega pokrajinskega muzeja – Enote Ravne 13. maja 2005 na Prevaljah sodelovalo osem pomembnih slovenskih zgodovinarjev: Alojz Krivograd, dr. Damjan Guštin, dr. Marjan Žnidarič, dr. Avguštin Malle, dr. Risto Stojanovič, mag. Marjan Linasi, dr. Božo Repe in dr. Zdenko Čepič.

Popravek

V prejšnji številki nam jo je v članku **Razvoj varstva pri delu v Železarni Ravne** zagodel tiskarski škrat. V odstavku o tehničnem varstvu (str. 27) bi moralo namesto »povsod pod pritiskom« pisati »posod pod pritiskom« oziroma, še pravilneje, »visokotlačnih posod«.

POKROVITELJI

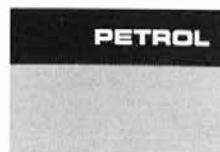

Koroška c. 14, 2390 Ravne na Koroškem

**SISTEMSKA
TEHNIKA d.o.o.**
SKUPINA **VIATOR & VEKTOR**

Koroška c. 14, 2390 Ravne na Koroškem, Slovenija

Energetika

Koroška cesta 14
2390 Ravne na Koroškem
Tel.: 02 870 6100
Fax: 870 6106

TRANSKOR
PREVOZI - SERVIS - TRGOVINA

Styria Vzmeti d.o.o.
Koroška c. 14 - 2390
Ravne na Koroškem - Slovenia
Tel.: +386(0)2 82 17 691
Fax: +386(0)2 82 20 793
E-mail: ravne@styriagroup.com

SERPA d.o.o.

Inženiring • proizvodnja •
diagnosticanje in obnova strojev
Koroška cesta 14, 2390 Ravne na Koroškem
Tel.: +386 (0)2 870 63 06, Fax: +386 (0)2 870 63 03
prodaja@serpa.si
www.serpa.si
info@serpa.si

POOBLAŠČENO PODJETJE ZA IZVAJANJE STROKOVNIH NALOG
S PODROČJA VARSTVA PRI DELU IN VARSTVA PRED POŽAROM

Partizanska c. 2
2390 Ravne na Kor.
tel. 02 82 15606

podjetje za proizvodnjo, storitve,
usposabljanje in zaposlovanje invalidov

Koroška cesta 14
2390 Ravne na Koroškem

- GRAFIČNA DEJAVNOST
tel.: 02 870 6670
- LESARSKA DEJAVNOST
tel.: 02 870 6674

